

VIDES PĀRSKATS

SUBĀTES PILSĒTAS AR LAUKU TERITORIJU TERITORIJAS PLĀNOJUMAM 2008. – 2020. gadam

GALA REDAKCIJA

Subate 2008

SATURS

Ievads.....	4
1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GALVENIE MĒRĶI, ĪSS SATURA IZKLĀSTS UN TĀ SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	4
1.1. Plānošanas dokuments un tā mērķi.....	4
1.2. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	5
2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI.....	5
2.1. Nepieciešamības pamatojums.....	5
2.2. Iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti	6
3. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS.....	7
3.1. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas vispārīgs raksturojums	7
3.2. Subates pilsētas un tās lauku teritorijas ģeoloģiskā uzbūve, reljefs un ģeoloģiskā riska novērtējums.....	9
3.3. Subates pilsētas lauku teritorijas hidrogrāfija.....	18
3.4. Subates pilsētas lauku teritorijas klimatiskais raksturojums	21
3.5. Augšņu raksturojums Subates pilsētā ar lauku teritoriju	22
3.6. Ainavu novērtējums Subates pilsētā ar lauku teritoriju.....	23
3.7. Subates pilsētas lauku teritorijas augu un dzīvnieku valsts raksturojums	24
3.8. Subates pilsētas lauku teritorijas kultūrvēsturiskie pieminekļi.....	25
3.9. Subates pilsētas lauku teritorijas demogrāfiskais raksturojums un apdzīvojuma struktūra	30
3.10. Subates pilsētas lauku teritorijas ceļu infrastruktūra	31
3.11. Subates pilsētas lauku teritorijas gaisa kvalitāte.....	32
3.12. Subates pilsētas lauku teritorijas ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana.....	32
3.13. Atkritumu apsaimniekošana Subates pilsētā un tās lauku teritorijā	33
3.14. Subates pilsētas lauku teritorijas piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas.....	34
3.15. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	34
4. VIDES STĀVOKĻIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR BŪTISKI IETEKMĒT	35
4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.....	35
4.2. Virszemes ūdeņu kvalitāte plānošanas teritorijā.....	39
4.3. Problēmas, kas saistītas ar īpaši aizsargājamiem dabas pieminekļiem.....	42
5. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS	43

6. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	46
6.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	46
6.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi un to integrēšana Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumā	48
7. TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ PAREDZĒTO DARBĪBU ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI.....	51
7.1. Tiešās un netiešās ietekmes	51
7.2. Īslaicīgās, vidēji ilgās un ilglaicīgās ietekmes	52
8. RISINĀJUMI, LAI NOVĒRSTU VAI SAMAZINĀTU PLĀNOŠANAS DOKUMENTA UN TĀ IESPĒJAMO ALTERNATĪVU ĪSTENOŠANAS BŪTISKO IETEKMI UZ VIDI	53
8.1. Plānotās teritorijas izmantošanas nosacījumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi.....	53
8.2. Plānotās teritorijas izmantošanas ieteikumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi.....	54
9. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS	61
10. IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI	61
11. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS	62
12. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAI LIETOTO GALVENO PAMATPRINCIPU UN METOŽU APRAKSTS.....	63
13. PAREDZĒTIE PASĀKUMI PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI	64
14. VIDES PĀRSKATĀ IEKĻAUTĀS INFORMĀCIJAS KOPSAVILKUMS.....	67
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS.....	68

IEVADS

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas veicama likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un tam pakārtotajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, lai novērtētu plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai, kā arī lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu plānošanas dokumenta izstrādāšanas procesā.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ir nepieciešams šādiem plānošanas dokumentu veidiem, kā arī to grozījumiem:

- plāniem, programmām, koncepcijām (kuras attiecas uz vairākām jomām) un nacionālajam plānojumam;
- reģionālā vai vietējā līmeņa attīstības stratēģijām, plāniem, programmām un nozaru politikas plānošanas dokumentiem (kuri attiecas uz visas nozares plānošanu);
- republikas pilsētu un rajonu teritoriju plānojumiem;
- visiem plānošanas dokumentiem, kas saistīti ar ostu attīstību

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums nepieciešams arī plānošanas dokumentiem, kuru ieviešana var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes (NATURA 2000) īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk tekstā ĪADT), konkrētajā gadījumā tās ir Subates pilsētas lauku teritorijā esošais dabas liegums “Baltmuižas purvs” (kods 5043).

Vides pārskats ir Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojuma 2007. – 2019. gadam sastāvdaļa un šī pārskata pamatuzdevums ir noteikt plānošanas dokumentā paredzēto darbību un teritorijas izmantošanas iespējamo ietekmi uz vidi Subates pilsētas un tās lauku teritorijā.

1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GALVENIE MĒRĶI, ĪSS SATURA IZKLĀSTS UN TĀ SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1. Plānošanas dokuments un tā mērķi

Teritorijas plānojums tiek izstrādāts Subates pilsētas ar lauku teritoriju padomes izveidotajā darba grupā, iesaistot Subates pilsētas un tās lauku teritorijas domes deputātus, iestāžu vadītājus, pašvaldības speciālistus, uzņēmējus un iedzīvotājus.

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojums tiek izstrādāts uz 12 gadiem (2007.-2019.), tas ir teritorijas attīstības un zemes izmantošanas politikas dokuments turpmākai šīs teritorijas attīstībai.

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojums:

- nosaka teritorijas attīstības tendences,
- veicina teritorijas ilgtspējīgu un racionālu izmantošanu,
- veicina kvalitatīvas dzīves vides izveidi cilvēkam un sabiedrībai,
- reglamentē zemes īpašnieku tiesības zemes izmantošanā un attīstīšanā ;
- nodrošina iespēju sabiedrībai iegūt informāciju, izteikt savu viedokli un piedalīties teritorijas plānojuma izstrādē.
- nosaka zemes īpašumu izmantošanas iespējas.
- izvērtē dažādu projektu atbilstību līdzsvarotai Subates pilsētas ar lauku teritoriju attīstībai;
- veicina Subates pilsētas ar lauku teritoriju dabas pamatnes ilgtspējīgu attīstību;

Plānojuma pamatuzdevums ir noteikt Subates pilsētas un tās lauku teritorijas atļauto izmantošanu un šīs izmantošanas ierobežojumus, kā arī norādīt noteiktiem mērķiem paredzētās teritorijas.

Subates pilsētas lauku teritorijas plānojums sastāv no sekojošām sadaļām:

1. PLĀNOJUMA IZSTRĀDES PAMATPRINCIPI UN MĒRĶI
2. Pārskats par esošo situāciju:
 - Ģeogrāfiskais novietojums un teritorijas attīstības vēsture;
 - teritorijas kultūrvēsturiskā attīstība
 - Dabas apstākļu un resursu raksturojums
 - Vides kvalitāte
 - Subates pilsētas un tās lauku teritorijas struktūra un tās elementi
 - Kultūrvēsturiskais mantojums, tūrisma un rekreācijas potenciāls
 - Aizsargjoslas
3. Atļautā teritorijas izmantošana
 - Subates pilsētas un tās lauku teritorijas zonējums

1.2. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānojums sagatavots saskaņā ar likumu "Teritorijas plānošanas likums" (spēkā esošs no 26.06.2002.) un MK noteikumiem Nr.883 "Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi" (spēkā esoši no 19.10.2004.), pamatojoties uz Subates pilsētas ar lauku teritoriju domes 24.02.2005. lēmumu Nr.114 "Par Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu", ievērojot nacionālos tiesību aktus un citus saistošos normatīvos aktus. Subates pilsētas lauku teritorijas plānojuma galīgās redakcijas izstrāde tika uzsākta pamatojoties uz Subates pilsētas lauku teritorijas plānojuma 1.redakciju (apstiprināta 30.11.2006. lēmums Nr.97), Subates pilsētas lauku teritorijas sociāli ekonomisko attīstības programmu (apstiprināta 27.10.2005.). Tā kā Latgales reģiona teritorijas plānojums atrodas izstrādes stadijā, Subates pilsētas lauku teritorijas plānojuma galīgās redakcijas izstrādē tika ņemti vērā šādi plānošanas dokumenti: Latgales telpiskais struktūrplāns (2004.gads), Latgales attīstības plāns (2000.gada augusts - pilotprojekts / ES Phare līgums: LE 9702.01.05./0001), kā arī Nacionālā plānojuma projekts, kas joprojām atrodas izstrādes stadijā, nosaka valsts intereses un prasības valsts teritorijas izmantošanā un attīstībā. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma galīgās redakcijas izstrādē izmantoti arī citi dokumenti un uz Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānošanas jautājumiem attiecināmi konceptuāli informācijas avoti: Latvijas ekotūrisma attīstības stratēģija (2001), Valsts Ģeoloģijas dienesta "Pārskats par Daugavpils rajona zemes dziļu resursiem, pazemes ūdeņiem un mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem", "Daugavpils rajona Civilās aizsardzības plāns ārkārtēju situāciju gadījumos projekts", Aktualizētais Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts mežs" Dienvidlatgales mežsaimniecības Meža apsaimniekošanas plāns periodam 2002.-2011.g. (2003.), Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāns (2003.), institūciju un organizāciju izsniegtie nosacījumi (saskaņā ar teritorijas plānojuma darba uzdevumu), VZD Dienvidlatgales nodaļas izstrādātā aizsargjoslu karte, kaimiņpagastu un kaimiņrajonu sniegtie nosacījumi, institūciju, kuru objekti atrodas Subates pilsētā un tās lauku teritorijā sniegtā informācija, kā arī sabiedriskās apspriešanas rezultāti.

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI

2.1. Nepieciešamības pamatojums

Vides pārskata sagatavošanas nepieciešamību nosaka sekojoši ES un nacionālie normatīvie akti:

1) Eiropas Savienībā:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu;

2) Latvijā:

- Likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (4., 5.pants, VI.nodaļa);
- 23.03. 2004. gada Ministru kabineta noteikumi Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

LR likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.panta trešajā daļā noteikts, ka stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic teritorijas plānojumam, kuros ietver pamatnosacījumus šī likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai vai kas var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000). Subates pilsētas lauku teritorijā atrodas viena NATURA 2000 teritorija – dabas liegums “Baltmuižas purvs”.

Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs izskatīja Subates pilsētas lauku teritorijas domes 2004.gada 5. jūlija iesniegumu par plānošanas dokumenta izstrādi Subates pilsētā ar lauku teritoriju. Izvērtējot IVN valsts biroja rīcībā esošo informāciju saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, IVN valsts birojs ir pieņēmis lēmumu (07.12.2004. Nr.122 - p) piemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumam.

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma izstrāde tika uzsākta 2005.gada 20.maijā un plānošanas dokumenta izstrādes laikā ir saņemti nepieciešamie nosacījumi no valsts institūcijām.

2.2. Iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti

Pamatdokuments, kurš tiks sagatavots stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā ir Vides pārskats. Vides pārskata sagatavošanu veica SIA „Limnoloģijas institūts”, sadarbojoties ar Subates pilsētas un tās lauku teritorijas domi, Daugavpils Universitātes Ķīmijas un Ģeogrāfijas katedru un Ģeomātikas laboratoriju, balstoties uz publiski pieejamo informāciju par vides kvalitāti Latvijā un Daugavpils rajonā.

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojuma ievietotā informācija par vides kvalitāti un nozīmīgākajām vides problēmām ir kvalitatīva un pietiekama, kas kopumā dod iespēju novērtēt vides stāvokli novadā. Papildus minētajai informācijai vides pārskata sagatavošanā tika izmantoti Vides ministrijas un Valsts ģeoloģijas dienesta sagatavotie, publicētie un vispasaules tīmeklī izvietotie informācijas avoti, Vides, Ģeoloģijas un Meteoroloģijas aģentūras (VĢMA) un LR Centrālās statistikas pārvaldes dati. Ņemti vērā nosacījumi, ko sniegušas sekojošas institūcijas: Daugavpils rajona padome, Daugavpils rajona padomes Reģionālās attīstības nodaļa, Valsts kultūras un pieminekļu aizsardzības inspekcija, Latvijas Autocēļu direkcija, Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra u.c. Daudzas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un aizsargājamie objekti, kā arī potenciālas vides problēmas apsekotas *in situ* (uz vietas).

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.157 no 23.03.2004. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”, un balstoties uz Subates pilsētas lauku teritorijas padomes 19.06.2007. lēmumu Nr.51. Subates pilsētas ar lauku teritoriju padomes teritorijas plānojuma gala redakcija un Vides pārskats tiks nodoti sabiedriskajai apspriešanai un atzinumu saņemšanai. Vides pārskats atzinuma sniegšanai tiks nosūtīts Dabas aizsardzības pārvaldei un Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālajās vides pārvaldei. Paziņojums par Vides pārskata nodošanu sabiedriskai apspriešanai tika ievietots vietējā laikrakstā „Latgales Laiks”, kā arī „Latvijas Vēstnesī”. Sabiedriskās apspriešanas un rakstisku priekšlikumu pieņemšanas termiņš bija no 05.12.2006. līdz 16.01.2007., šajā periodā 14.12.2006. notika sanāksme Subates pilsētas ar lauku teritoriju padomē. Vides pārskata kopsavilkums un Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums (2007. – 2019.) tika ievietots Daugavpils rajona padomes mājas lapā www.drp.lv, kur varēs iepazīties ar plānojuma pirmo redakciju, kā arī minētais paziņojums tika nodots Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojam elektroniskā veidā ievietošanai biroja mājas lapā Internetā <http://www.vidm.gov.lv/ivnvb>.

3. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojums nosaka teritorijas esošo un plānoto zemes izmantošanu, kā arī definē šīs izmantošanas ierobežojumus.

3.1. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas vispārīgs raksturojums

Subates pilsēta ar lauku teritoriju atrodas Sēlijas austrumu daļā, Daugavpils rajonā, robežojas ar Ilūkstes novadu, Eglaines pagastu Daugavpils rajonā un ar Rubenes, Gārsenes un Asares pagastiem Jēkabpils rajonā. Subates pilsēta ar lauku teritoriju rietumos robežojas ar Lietuvas Republiku, faktiski Subates pilsētas ar lauku teritoriju kā administratīvās vienības visa rietumu robeža visā tās garumā ir valsts robeža. Subates pilsētas ar lauku teritoriju kopējā platība ir 9 890 ha.

Subates pilsētas ar lauku teritorijas A daļa atrodas Augšzemes augstienes Ilūkstes paugurainē, R daļa - Austrumaltvijas zemienes Aknīstes nolaidenumā. A daļā zemes virsa ir pauguraina, tās augstums sasniedz 150,2 m v.j.l., reljefu saposmo vairākas subglaciālās iegultnes: Subates – Baltmuižas subglaciālā iegultne (platums 100 - 400 m , dziļums 10 - 25 m), no kuras atzarojas Svuiļu iegultne, gandrīz paralēli stiepjas Kazimirvāles – Patmalnieku subglaciālā iegultne un tās turpinājums – Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ieleja, pa kuru iet robeža ar Asares pagastu. Apskatāmās teritorijas A daļa lēzeni viļņota. Lauku teritoriju šķērso Daugavas, Lielupes un Nemunas baseinu ūdensšķirtnes. Lielākās upes ir Dienvidsusēja, Dviete, Dobe, Prode, Ličupe u.c.

Reljefa un reljefa formu saposmotības pakāpe kompleksā ar veģetāciju un iekšējiem ūdeņiem, nosaka Subates pilsētas ar lauku teritoriju ainavas gleznainību un pievilcību. Apskatāmajā teritorijā ainaviskus skatus tūristu un atpūtnieku apskatei, fotografēšanai un citām aktivitātēm dabā nodrošina Augšzemes augstienes Ilūkstes – Kaldabruņas paugurmasīvs, subglaciālās iegultnes ar daudziem ezeriem piem. – Subates ezeru, Āzišķu ezeru, Patmalnieku ezers, Svuiļu ezers, Apsānu ezers, Baltmuižas ezers u.c.

Neskatoties uz ilgstošu lauksaimniecisko darbību, Subates pilsētas lauku teritorijā ir saglabāties daudz mežu, kas aizņem 3761,3 ha, jeb apm. 44% no kopējās apskatāmās teritorijas, lielākie mežu masīvi atrodas pagasta Z, ZR daļā. Izplatītākās koku sugas ir priede, lapu koki un egle.

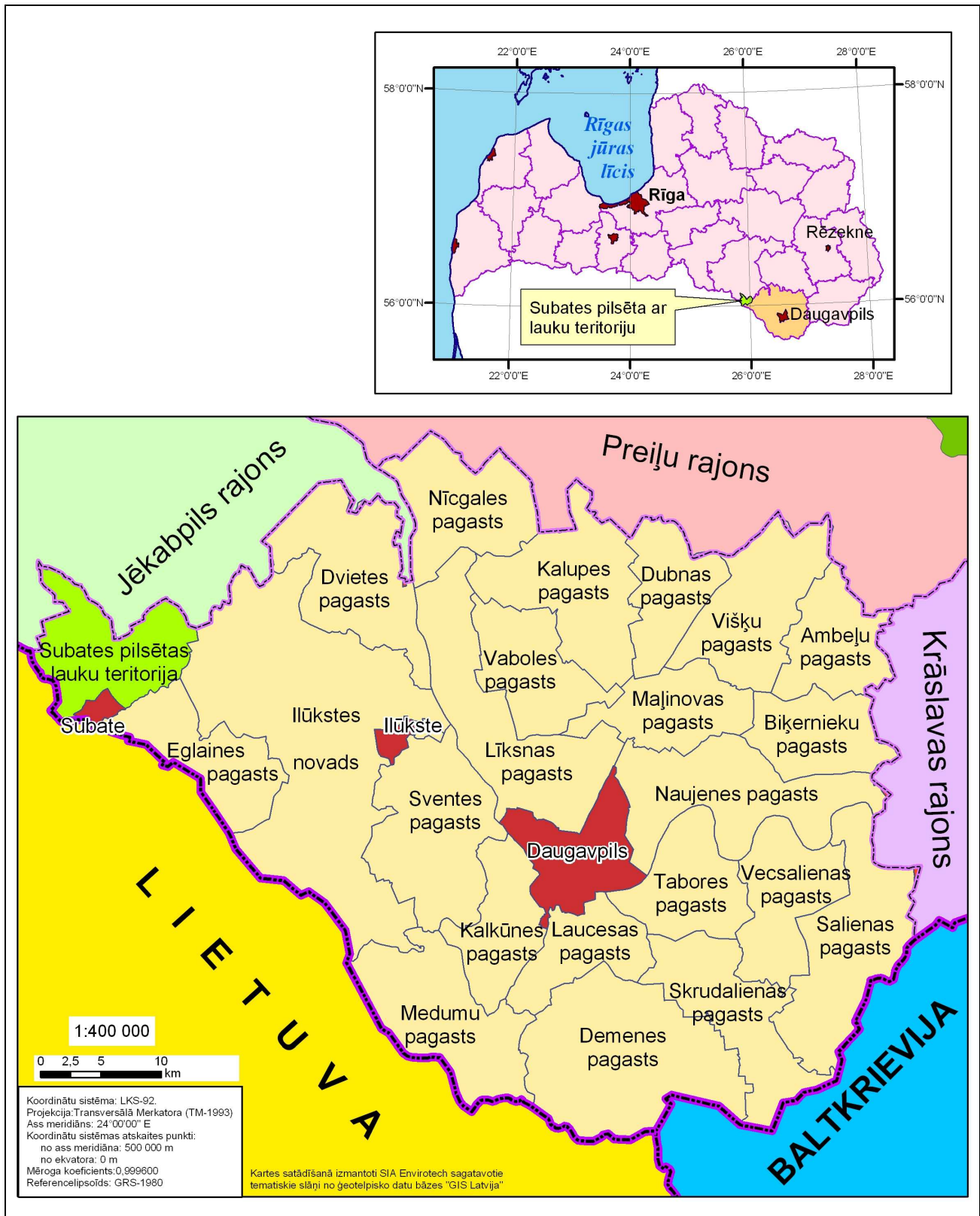
Subates pilsētā ar lauku teritoriju uz 2004.gada 1.janvāri dzīvoja 1222 iedzīvotāji. Vidējais apdzīvojuma blīvums novadā ir 12,3 iedzīvotāji uz 1 km². Iedzīvotāju nodarbošanās pamatjomas: lauksaimniecība, kokapstrāde, lauku tūrisms, tirdzniecība, valsts un pašvaldību iestādes (izglītība, pagasta pārvaldes aparāts, pasta nodaļas, u.c.)

Apskatāmajā teritorijā esošo autoceļu kopgarums sastāda 43,6 km.

Subates pilsētas ar lauku teritoriju ietvaros atrodas valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis – Paškānu pilskalns, arhitektūras piemineklis - Baltmuižas pils ar parku, mākslas piemineklis – divas krāsnis Baltmuižas pilī. Guļbīnes ceļa mala piemiņas akmens Prodes pagasta padomju varas represiju upuriem.

Subates pilsētā ar lauku teritoriju atrodas 15 īpaši aizsargājami dižkoki.

Ievērojamākie Subates pilsētas ar lauku teritoriju dabas objekti ir dabas liegums: „Baltmuižas purvs”, kas ir iekļauts NATURA 2000 īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā.

3.1.1.att. Subates pilsētas ar lauku teritoriju novietojums Latvijā un Daugavpils rajonā (administratīvais iedalījums uz 2005.gadu.).

3.2. Subates pilsētas un tās lauku teritorijas ģeoloģiskā uzbūve, reljefs un ģeoloģiskā riska novērtējums

Subates pilsētas ar lauku teritoriju ģeoloģiskajai uzbūvei kopējos vilcienos ir tādas pašas iezīmes, kā Latvijas teritorijai un Daugavpils rajonam. Zemes garozas augšējo daļu te veido Austrumeiropas platformai raksturīgie izcelšanās vecuma, ģenēzes un iežu sastāva ziņā atšķirīgie struktūrkompleksi: kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega. Apskatāmās teritorijas ģeoloģiskās uzbūves raksturošanai var izmantot terminus, kas tiek attiecināti uz Latvijas zemes dziļēm:

- kristāliskais pamatklintājs – arhaja un proterozoju magmatiskie un metamorfie ieži;
- pamatieži - kristāliskais pamatklintājs un visi zemkvartāra (venda - juras) nogulumieži;
- nogulumiežu sega – visi (venda - kvartāra) nogulumieži;
- kvartāra nogulumu sega – visi kvartāra nogulumieži.

Kristāliskais pamatklintājs Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū iegulst apm. 780 – 820 m zjl., respektīvi, 910 līdz 950 m dziļumā no zemes virsas, tā virsma ir ar vienmērīgu kritumu ZR virzienā un atrodas Daugavpils monoklināles ietvaros (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003). Kristāliskais pamatklintāja virsma vistuvāk zemes virsmai iegulst apskatāmās teritorijas DA pie robežas ar Eglaines pagastu, bet visdziļāk pagasta ZR pie robežas ar Gārsenes pagastu Jēkabpils rajonā.

Kristālisko pamatklintāju apskatāmajā teritorijā veido augšarhaja-apakšproterozoja magmatiskie un metamorfie ieži – A daļā Alūksnes sērijas (AR_{2al}) amfibolīti, amfibola-hiperstēna, granātu-biotīta gneisi, bet R daļā – Gārsenes sērijas (PR_{1gr}) mikrokristāliskie biotīta un ragmāņa-biotīta gneisi (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003). Pamatklintāju veidojošos iežus pārklāj 5 līdz 10 m bieza dēdējumgaroza, kurai dēdēšanas produkti piešķir gaišu krāsu. Ģeoloģiskās izpētes un seismoizpētes dati liecina par to, ka Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū A daļā esošo granītgneisu masīvu iespējamās šķērso divi pirmsplatformas tektoniskie lūzumi, kuru vērsums ir Subate – Ancene un Subate – Ilzines ezers (Bebrenes pag.) (Vereteņņikovs, 1996).

Baltijas reģionā veiktie kristāliskā pamatklintāja atkārtoti pētījumi (Explanation of the Map ..., 1996) tomēr parāda, ka intruzīvo un metamorfo iežu kompleksu vecums un stratigrāfiskā piederība ir pieņemta nosacīti, arī šo iežu izplatība, kas aprakstīta balstoties uz netiešo izpētes metožu rezultātu interpretāciju (gravimetriskie un magnetometriskie mērījumi) un atsevišķu urbumu datiem, ir jāuzskata par hipotētisku.

Nogulumiežu sega. Kristāliskā pamatklintāja sadēdējušo virsmu 910 līdz 950 m biezā slānī (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003) pārsedz slāņkopu biezuma, vecuma, iežu sastāva un ģenēzes ziņā atšķirīgi nogulumieži, kurus, ņemot vērā to stratigrāfisko piederību un ģenētisko grupu, var sadalīt pirmskvartāra un kvartāra nogulumiežos.

Nogulumiežu segas *pirmskvartāra pamatiežu struktūrkomplekss* ir veidojies, jūras apstākļos uzkrājoties terigēniem, biogēniem un karbonātiskiem nogulumiežiem. Paleozoja iežu veidošanās sākusies $\approx 680 \cdot 10^6$ līdz $\approx 650 \cdot 10^6$ gadu atpakaļ, proterozoja ēras (PR) jaunākajā periodā – vendā (V) un noslēgusies $\approx 360 \cdot 10^6$ līdz $\approx 355 \cdot 10^6$ gadu atpakaļ, paleozoja ēras (PZ) devona perioda (D) beigās.

Pamatiežu segas pamatnē iegul no ≈ 850 m līdz ≈ 750 m zjl. dziļumā augšproterozoja (PR_3) venda (V) perioda jūras apstākļos uzkrājušies terigēnie nogulumi (Kotļinas stāvs, Valdaja sērija): gravelīti, smilšakmeņi, aleirolīti un māli. Tos pārklāj paleozoja vecuma kembrija, ordovika, silūra un devona periodu nogulumieži.

Kembrija struktūrstāvu apskatāmajā teritorijā no ≈ 750 m līdz ≈ 640 m zjl. dziļumā pārstāv apakškembrija Lontovas svītas (ϵ_{m1ln}) un apakš- un viduskembrija Cirmas slāņkopas (ϵ_{m1-2cr}) māli, smilšakmeņi, aleirolīti un gravelīti (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003). Raksturīgi, ka Cirmas slāņkopā sastopamie ūdeņi ir stipri mineralizēti (sāļu daudzums sasniedz 100 un vairāk gramus litrā). Šos ūdeņus iespējams izmantot balneoloģijā.

Ordovika struktūrstāvu apskatāmajā teritorijā no ≈ 640 m līdz ≈ 450 m zjl. dziļumā pārstāv apakšordovika (O_1), vidusordovika (O_2) un augšordovika (O_3) mergēļi, māli, kaļķakmeņi, argilīti un aleirolīti (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003).

Silūra struktūrstāvu apskatāmajā teritorijā salīdzinoši plānā slānī no ≈ 450 m līdz ≈ 400 m zjl. dziļumā pārstāv Landoveras nodaļas (S_{ln}) un Venlokas nodaļas (S_w) mergēļi, māli, mālaini kaļķakmeņi un domerīti (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003).

Devona struktūrstāvu veidojošo nogulumu segas biezums ir salīdzinoši vislielākais. Šī struktūrstāva apakšējo daļu apskatāmajā teritorijā no ≈ 400 m zjl. līdz 110 m zjl. dziļumā pārstāv vidusdevona Eifela un Živetas stāva Rēzeknes svītas (D_{2rz}), Pērnavas svītas (D_{2pr}), Narvas svītas (D_{2nr}), Arukilas svītas (D_{2ar}) un Burtnieku svītas (D_{2br}) smilšakmeņi, māli, aleirolīti, mergēļi, dolomīti. No minētajam īpaši jāizceļ ir Narvas svīta, kas visā Latvijas teritorijā un arī Subates apskatāmajā teritorijā ir stabils reģionālais sprotslānis, atdalot saldūdens horizontus no zemāk iegulošajiem mineralizētajiem sāļūdeņiem. Svītu veido pelēki, zaļganpelēki domerīti, mālaini dolomīti, aleirolīti, virsējā daļā – ar retiem ģipša starpslāņiem; to biezums – 80 - 100 m. Terīgēnā kompleksa vidusdevona smilšainajos slāņos sastopamie pazemes ūdeņi ir mineralizēti (sāļu daudzums sasniedz 3,5 - 10 g/l) un tos iespējams izmantot kā galda dzeramos ūdeņus, gan arī kā dziednieciskos minerālūdeņus.

Devona struktūrstāva augšējo daļu apskatāmajā teritorijā no ≈ 110 m zjl. līdz ≈ 40 m vjl. dziļumā pārstāv augšdevona Franās stāva Gaujas svītas (D_{3gj}) smilšakmeņi, aleirolīti, māli un aleirītiski māli (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003). Jāatzīmē, ka Arukilas, Burtnieku un Gaujas svītas smilšakmeņu horizontiem ir svarīga saimnieciskā nozīme, jo tie visā apskatāmajā teritorijā ir galvenais potenciālais dzeramā ūdens ieguves avots.

Kopējais pirmskvartāra pamatiežu slāņa biezums vidēji ir ≈ 850 m, kuri pamatā ir paleozoja vecuma jūras apstākļos veidojošies nogulumieži.

Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū pamatiežu atsegumi ar stratotipa vai dabas pieminekļa nozīmi pagaidām nekur nav konstatēti un līdz ar to tie nav arī jāietver kā ierobežojumi teritorijas plānojumā.

Neskatoties uz karbonātisko minerālo resursu krājumiem, kā arī iespējamām magnetīta dzelzsrūdas iegulām Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū, to ieguve ir ekonomiski neizdevīga un praktiski nav iespējama lielā iegulšanas dziļuma dēļ.

Pamatiežu virsma (subkvartāra virsma) Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū ir samērā līdzena. Subkvartāra virsmas absolūtās augstuma atzīmes ir apm. 80 līdz 90 m v.j.l. Ģeoloģisko urbšanas un izpētes darbu rezultāti (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003), ļauj secināt, ka pamatiežu virsmas reljefs veidojies ilgstošas kontinentālās denudācijas procesa ietekmē, kuru virzību savukārt noteica lēni tektoniskie procesi, kas aptvēra Austrumeiropas platformas Z daļu. Pleistocēnā subkvartāra virsmu pārveidojusi ledāja un tā kušanas ūdeņu ģeoloģiskā darbība.

Kvartāra iežu sega. Paleozoja pamatiežu līdzeno virsmu Subates pilsētas ar lauku teritoriju apvidū pārsedz kvartāra (Q) iežu sega. Tā veidojusies salīdzinoši nesēn (pēdējos ≈ 700 līdz $800 \cdot 10^3$ g.) galvenokārt pleistocēnā, bet kvartāra iežu veidošanās un uzkrāšanās turpinās arī mūsdienās, t.i. pēcdeduslaikmetā jeb holocēnā. Latvijas DA apzināti triju jaunāko apledojuumu atstātie nogulumi. Vislielākā nozīme kvartāra segas veidošanā ir pēdējam – Latvijas (Baltijas, Vislas) apledojumam. Tieši šī apledojuuma nogulumi zemes virspusē atsedzas gandrīz visā apskatāmajā teritorijā.

Kvartāra iežu sega sastāv no vairāku kontinentālo apledojuumu glaciģēniem (ledāja) un akvaglaciāliem (ledāja kušanas ūdeņu) nogulumiem, kā arī pēcdeduslaikmeta nogulumiem, kuru izplatība ir lokāla. Griezumā kvartāra nogulumus visplašāk pārstāv Kurzemes (Q_2) un Latvijas jeb Baltijas (Q_3) svītas bezakmeņu māla un aleirītu nogulumi, retāk akmeņaini morēnas smilšmāli un mālsmilts, smilts, grants nogulumi. Kvartāra iežu segas biezums svārstās apm. 40 līdz 50 m robežās (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003).

Subates pilsētas ar lauku teritoriju virsmu, kā arī reljefa formas veidojošo (formveidojošo) iežu kompleksu pamatā pārstāv augšpleistocēna glaciģēnie (gQ_{3lv}) morēnas akmeņaina smilšmāla un mālsmilts nogulumi (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003). Teritorijas A, D un Z daļā daudzās vietās lokāli zemes virsmu veido augšpleistocēna fluvio-glaciālie jeb ledājkūšanas ūdeņu straujumi

akumulētie (fQ_3ltv) smilts, grants un oļainas grants nogulumi (piem. pie Rūcupes, starp Dzilišku un Strelku purviem, uz R no Subates) (skat. 3.2.1.att.). Mozaīkveidīgi apskatāmajā teritorijā plašos pazeminājumos apgrūtinātas noteces apstākļos Baltmuižas purvā, Dzilišku purvā, Strelku purvā u.c. izveidojušies un turpina uzkrāties jaunāki holocēna purva (bQ_4) nogulumi.

3.2.1.att. Kvartāra smilts, grants un oļainas grants nogulumi (augšējā daļā) un morēnas nogulumi (apakšējā daļā) karjerā pie „Piekrastes” mājām uz Z no Subates. Foto © J.Soms

Teritorijas A daļā Kreunas ielejā un citu mazo upīšu ielejās sastopami smilts - grants aluviālie nogulumi (aQ_4). Bez minētajiem nogulumiem kvartāra virsmu apskatāmajā teritorijā atsevišķas vietās veido arī holocēna ezeru (IQ_4) smilts un dūņu nogulumi, putekļainas smilts un mālsmilts proluviālie gravu nogulumi (pQ_4). Minētie nogulumi konstatēti un turpina uzkrāties Subates un Dobes - Patmalnieku subglaciālo iegultņu ezeros – L.Subates, Āzišķu, Svuiļu, Patmalnieku, Baltmuižas u.c. (ezeru nogulumi), gravās, kuras izveidojušās subglaciālo iegultņu nogāzēs, uzkrājas proluviālie (pQ_4) putekļainas smilts un smilts nogulumi.

Augšpleistocēna ledājkūšanas ūdeņu baseina limnoglaciālie (lQ_3ltv) bezakmens māla, slokšņu māla un aleirītiski nogulumi ar smilšainām starpkārtām konstatēti tikai Subates pilsētas ar lauku teritoriju pašos rietumos, starp Āzišķu ezeru un Lietuvas Republikas robežu (Latvijas ģeoloģiskā karte, 2003)

Kvartāra iežu sega vienlaicīgi ir gan augsnes cilmiezis, gan arī veicamo celtniecības darbu un ceļu remontam nepieciešamo derīgo izrakteņu nozīmīgs ieguves avots pašvaldībai un apskatāmajā teritorijā dzīvojošajiem cilvēkiem. Bez tam kvartāra ūdensnesējslāņos ieslēgtos pazemes ūdeņus lieto gan saimnieciskajām vajadzībām, gan individuālajai apgādei ar dzeramo ūdeni liela daļa Subates pilsētas ar lauku teritoriju iedzīvotāju. Tāpēc kvartāra nogulumu segas uzbūves īpatnības jāņem vērā, risinot būvniecības jautājumus, kā arī lai novērstu augsnes, zemes dziļu un pazemes ūdeņu piesārņojumu.

Kvartāra nogulumu minerālos resursus pamatā veido celtniecībā un lauksaimniecībā izmantojami minerālie resursi: grants, smilts, kūdra. Vēlreiz jāuzsver, ka apskatāmajā teritorijā nav sastopamas rūpnieciskas nozīmes ģipsakmens, kaļķakmens un dolomīta atradnes, jo ģipšu un

dolomītu izgulsnēšanai savulaik te nav bijuši labvēlīgi ģeoloģiskie apstākļi, bet kaļķakmeņu iegulas atrodas lielā dziļumā un to ieguve nav iespējama.

Esošajām un perspektīvajām atradnēm Subates pilsētas un lauku teritorijā pārsvarā ir tikai vietējās nozīmes statuss (izmantojamas pašvaldības un/vai individuālajām vajadzībām). Esošās grantsbedres un nelieli karjeri Subates pilsētas un lauku teritorijā pašlaik netiek intensīvi izmantoti, to pielietojums ir lokālām vajadzībām (piem. starp Svuiļu un Bebru ezeriem). Ņemot vērā vājo nodrošinājumu ar grants – smilts resursiem, izstrādājot derīgo izrakteņu izmantošanas stratēģiju Subates pilsētas un lauku teritorijā, teritorijas plānojumā būtu jāmeklē citas iespējas, lai nākotnē nodrošinātu nepieciešamo būvsmilts, ceļu būvei un remontam u.c. vietējām vajadzībām nepieciešamo apjomu ieguvi. Ievērojamākā apjoma ziņā ir kūdras atradne Baltmuižas purvā, kur kūdras izstrādi veic uzņēmums SIA “NordTorf”, kas saņēmis zemes dziļū resursu izmantošanas licenci šajā atradnē. Baltmuižas purvā kūdras krājumus veido gan augstā, gan pārejas, gan zemā tipa kūdra. Tā platība ir 1318 ha, bet rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās – 927 ha no kuriem augstā tipa ir 827 ha. Vēl rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās 91 ha aizņem pārejas tipa kūdras iegula un 9 ha – zemā tipa iegula. SIA “NordTorf” kūdras ieguves lauki ierīkoti apm. 200 ha lielā platībā. Atlikuši kūdras krājumi atradnē ir ap 4100 tūkst. t. Licences laukuma platība ir 193 ha. Kūdras iegulas dziļums frēzlaucos ir ap 2,5 m. Firma kūdras ieguves laucos iegūst gan frēzkūdru, gan gabalkūdru.

Vienlaicīgi teritorijas plānojumā jāaizceļ vietas, kuras ir nelabvēlīgas derīgo izrakteņu ieguvei, proti, saskaņā ar esošo likumdošanu derīgo izrakteņu ieguve ir aizliegta mikroliegumos (t.sk. īpaši aizsargājamās meža iecirkņos kā potenciālajos mikroliegumos), mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs, ūdenstecēs un purvos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, derīgo izrakteņu ieguve ir aizliegta, ja tā maina gruntis stāvokli ūdenstilpēs, ūdenstecēs un purvos; dabas liegumu teritorijā; dabas pieminekļu teritorijā un 10 metru rādiusā ap aizsargājamiem kokiem un akmeņiem; virszemes ūdensobjektu 10 metrus platā joslā ap ūdensobjektiem (izņemot pazemes ūdeņu ieguvi ūdensapgādes vai rekreācijas vajadzībām aizsargjoslā esošai dzīvojamai vai atpūtnieku aprūpei paredzētai ēkai); bakterioloģiskajā aizsargjoslā ap ūdens ņemšanas vietām; aizsargjoslās gar autoceļiem (bez autoceļa īpašnieka atļaujas); aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem; aizsargjoslās ap gāzes vadiem, gāzes noliktavām un krātuvēm; aizsargjoslās ap naftas, naftas produktu un ķīmisko vielu un produktu vadiem, noliktavām, krātuvēm un pārstrādes uzņēmumiem. No sarakstā minētajiem ierobežojumiem Subates pilsētas un lauku teritorijā uz potenciālajām atradnēm Baltmuižas purva R daļā attiecas ierobežojums derīgo izrakteņu ieguvei, jo tās atrodas dabas lieguma “Baltmuižas purvs” teritorijā, turklāt ieguve maina gruntis stāvokli purvā – karjeru turpmākas izstrādes gaitā, neveicot IVN, var tikt izmainīts gruntsūdeņu plūsmas apjoms un virzība, tādējādi negatīvi ietekmējot minēto ĪAD teritoriju.

Subates pilsētā un lauku teritorijā, saskaņā ar esošo likumdošanu (MK Noteikumi par aizsargājamiem ..., 2001), netiek izdalīti valsts nozīmes aizsargājami ģeoloģiskie vai ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, līdz ar to teritorijas plānojumā nav jāparedz 10 metru rādiusa aizsargjoslas ap tiem.

Reljefs, līdztekus ģeoloģiskajai uzbūvei, iekšējiem ūdeņiem un dabas daudzveidībai, ir viens no svarīgākajiem saimniecisko darbību un plānošanas pasākumus limitējošiem faktoriem Subates pilsētā un lauku teritorijā. Bez šaubām, teritorijas plānošanas dabisko pamatni veido ne tikai reljefs, bet arī klimatiskie apstākļi, pazemes un virszemes ūdeņi, augsnes, augu sega un citi faktori. Tomēr reljefam šo faktoru vidū ir īpaša nozīme, jo tas veido teritoriālo bāzi telpiskajai struktūrai, nosaka galvenās saimnieciski izmantojamo zemju īpašības un dažādas kvalitātes zemju izplatību, kā arī to izvietojumu apskatāmajā teritorijā.

Reljefs ir ļoti iedarbīgs tehnoloģiskais faktors, un tā ietekme ir plaša un daudzveidīga. Reljefs ietekmē ne tikai saimnieciskās darbības iespējas atsevišķu areālu robežās, bet nosaka dažādu mašīnu izmantošanas iespējas vispār, tāpat arī kopīgo teritorijas izmantošanas grūtības pakāpi, ceļu un citu komunikāciju būvi, atsevišķu celtņu un ciematu izvietojumu. Reljefs ietekmē arī pašu cilvēku, it sevišķi darba procesā. Raksturojot reljefu kā tehnoloģisko faktoru, parasti vērtē tikai

nogāžu slīpumu. Tomēr būtībā reljefs ietekmē dažādas cilvēka darbības izpausmes ne tikai ar virsmas slīpumu, bet arī ar formu, izmēriem, ar kopīgo saposmju pakāpi. Jo pēdējā ir augstāka, jo smagāki un sarežģītāki ir teritorijas tehnoloģiskie apstākļi.

Pēc teritorijas tehnoloģisko apstākļu sarežģītības pakāpes Latvijas Republikā izdala divas lielas reljefa grupas (Maldavs *et.al.*, 1981): 1) lēzeni viļņotais un līdzenumu reljefs, 2) pauguraines. Savukārt pauguraines pēc dominējošām formām, to sakopojuma rakstura, kā arī valdošā nogāžu slīpuma dalās divās apakšgrupās: 1) lēzenu nogāžu retas un vidēji blīvas sīkpauguraines un vidējpauguraines, bieži ar nelielu līdzenumu īpatsvaru, 2) sarežģīti dažādu morfometrisko tipu pauguru blīvi sakopojumi, pārsvarā ar stāvām nogāzēm. Otrā apakšgrupā ir sevišķi smagi tehnoloģiskie apstākļi. Subates pilsēta ar lauku teritoriju rietumu un austrumu daļā atbilst lēzeni viļņota un līdzenumu reljefa apstākļiem, bet centrālajā daļā joslā Subate – Patmalnieki reljefam ir vidēji blīvas sīkpauguraines un vidējpauguraines iezīmes, kā arī raksturīgi sarežģītu dažādu morfometrisko tipu pauguru blīvi sakopojumi.

Lai labāk izprastu reljefu kā teritorijas plānojumu ierobežojošu un ietekmējošu faktoru, nepieciešams apskatīt Subates pagasta reljefa raksturīgākās iezīmes:

- Subates pilsētas lauku teritorija, atbilstoši esošajai rajonēšanai (Ramans, Zelčs, 1995), atrodas Augšzemes augstienes Ilūkstes paugurainē, bet R daļa - Austrumlatvijas zemienes Aknīstes nolaidenumā;
- kopumā pagasta teritorija ir novietota diezgan augstu virs jūras līmeņa – 120 līdz 140 m v.j.l., atsevišķās vietās sasniedzot 150 m v.j.l. atzīmi;
- Subates pilsētas lauku teritoriju, ņemot vērā dabas apstākļus un reljefa iezīmes, vispārīgā veidā var sadalīt divās daļās – rietumu un austrumu daļās; zemākā, Austrumlatvijas zemienes Aknīstes nolaidenumā ietilpstošā daļa – Subates pilsētas lauku teritorija uz rietumiem no šosejas Rokišķi – Subate - Aknīste – atrodas 120 līdz 130 m v.j.l., tai ir vienmērīgs kritums ZR virzienā uz Zuju ezeru; augstākā, Augšzemes augstienes Ilūkstes paugurainē ietilpstošā daļa (teritorijas A daļa) – atrodas 130 līdz 145 m v.j.l.;
- tehnoloģisko apstākļu ziņā sarežģītākais Subates pilsētas lauku teritorijā ir submeridionāli izstiepts vidējpauguru un sīkpauguru masīvs starp Subati un Baltmuižu, kur izvietojušies neregulāras formas dažādi orientēti morēnpauguri, kurus veido augšpleistocēna glacigēnie (gQ_3ltv) nogulumu;
- virzienā uz R un A no šī pauguru masīva Subates pilsētas lauku teritorijas virsma iegūst lēzeni viļņotu raksturu, kur atsevišķos plašos pazeminājumos izveidojušies Baltmuižas, Streļķu un Dzilišķu purvi;
- salīdzinoši nelielās reljefa formu absolūtā augstuma vērtības nosaka arī nelielu reljefa amplitūdu, respektīvi – augstuma starpību starp teritorijas zemāko un augstāko punktu jeb relatīvo augstumu – Subates pilsētas lauku teritorijā tas ir līdz 52 m;
- Subates pagasta teritorija galvenie reljefa saposmju elementi ir Subates – Baltmuižas subglaciālā iegultne, Svuiļu iegultne, Kazimirvāles – Patmalnieku subglaciālā iegultne un Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ieleja (skat. 3.2.2.att.), minētās negatīvās reljefa formas ir 100 - 400 m platas, to dziļums sasniedz 10-25 m un to nogāzes ir sengravu un ūdensteču saposmotas.

Nosauktās reljefa raksturīgākās iezīmes lielā mērā nosaka arī citu dabas faktoru (hidrogrāfija, veģetācija u.c.) veidošanos un teritoriālās īpatnības pagastā.

3.2.2.att. Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ieleja ZA no Kakarāniem. Foto © J.Soms

Nosakot nogāžu slīpumu saskaņā ar standartmetodēm (Burrough, 1999) un pēc tam iegūtos datus vizualizējot, var secināt, ka reljefs ir vāji saposmots Subates pilsētas lauku teritorija A un R daļā, bet vidēji līdz stipri saposmots Subates pilsētas lauku teritorijas C daļā. Zemes virsas saposmums nosaka arī reljefa formu nogāžu garumu (līdz 100 līdz 250 m) un slīpumu, kurš svārstās no 2-5°, retos gadījumos līdz 20°. Intensīvs plakniskās erozijas (augšnes noskalošanās) process sākas pie nogāžu slīpuma 6°, bet strūklveida un gravu erozija pie nogāžu slīpuma, kas pārsniedz 15° (skat. 3.2.1.tab.).

Nogāžu slīpums ietekmē ne tikai pašu nogāžu procesu specifiku, bet arī būtiski ietekmē saimniecisko darbību. No teiktā izriet, ka nogāžu slīpums nosaka iespēju norisināties erozijas procesiem un nogāžu procesiem ar dažādu intensitāti ievērojamā Subates pagasta teritorijas daļā, pie kam sevišķi apdraudētas ir subglaciālo iegultņu nogāzes un Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ielejas nogāzes.

Nogāžu iedalījums pēc slīpuma un krituma leņķa (α), nogāžu procesi un saimnieciskās darbības ierobežojumi (Maldavs *et.al.* 1981; Zelčs, Markots, 1999).

Nogāžu grupa	Nogāžu tips	Krituma leņķis	Nogāžu procesi	Saimnieciskās darbības ierobežojumi
lēzenas		$\alpha \leq 3^\circ$		
	lēzenas	$(\alpha < 3^\circ)$	Erozijas procesi praktiski nenorisinās	Nav ierobežojumu
	vidēji lēzenas	$(3^\circ < \alpha < 6^\circ)$	Vāji izteikta plakniskā erozija, kura pastiprinās augsnes nepareizas apstrādes gadījumā vai virsmas tehnogēnā pārveidē, garās nogāzēs var sākt veidoties gravas	Zemes apstrādes virziena ierobežojumi - nedrīkst uzart laukus nogāzes krituma virzienā
	stāvi lēzenas	$(6^\circ < \alpha < 10^\circ)$	Plakniskā erozija norisinās pat ievērojot agrotehniskos noteikumus, rodas ūdens turbulence, izskalojumvagas veidojas augsnes nepareizas apstrādes vai virsmas tehnogēnās pārveides gadījumā	Pazeminās tehnikas izmantošanas iespējas, stipri ierobežota celtniecība un zemes darbi
stāvas		$(\alpha > 10^\circ)$		
	lēzeni stāvas	$(10^\circ < \alpha < 16^\circ)$	Strauji pieaug erozija, plakniskā erozija un izskalojumvagu erozija norisinās pat ievērojot agrotehniskos noteikumus, sākas gravu erozija	Riteņtraktoru izmantošana vai tehnogēnā pārveide nav ieteicama
	vidēji stāvas	$(16^\circ < \alpha < 20^\circ)$	Intensīva erozija	Aizliegta jebkāda saimnieciskā darbība, kuras rezultātā tiek
	ļoti stāvas	$(20^\circ < \alpha < 35^\circ)$	labvēlīgos apstākļos attīstās noslīdeņi un noplūdeņi	iznīcināta velēnu vienlaidu sega,
	kraujas	$(\alpha > 35^\circ)$	attīstās noslīdeņi un noplūdeņi, pie lielākiem slīpumiem attīstās nobiras un nogrūvumi	nogāzes apstrādāšana vai tehnogēnā pārveide ir aizliegta

Subglaciālo iegultņu nogāzes un Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ielejas nogāzes kombinācijā ar veģetācijas segas trūkumu nosaka arī augsnes ūdens erozijas un gravu veidošanās risku, kura kartēšana nacionālajā līmenī ir paveikta (Upju baseinu apgabalu ..., 2005), taču Subates pilsētas lauku teritorijai plānošanas vajadzībām atbilstošā mērogā teritorijas plānojuma izstrādei šādas kartes pagaidām nav. Vienlaicīgi jāatzīmē, ka teritorijas plānojumā nav pieļaujama zemes virsas tehnogēnā pārveide minētajās vietās, jo iznīcinot veģetāciju un velēnas segu, stāvajās nogāzēs var sākties lineārās erozijas procesi.

Apskatāmajā teritorijā erozijas potenciāli apdraudētajos apgabalos virsmu formveidojošo iežu kompleksu pamatā pārstāv augšpleistocēna glaciģēnie gQ₃ nogulumi. Minētajam formveidojošajam iežu kompleksam raksturīga zema erozijas izturība (iežus neizskalojošas ūdensplūsmas ātrums v_n ir 1,0 līdz 1,3 m/s), bez tam liels pelītisko (putekļaino) daļiņu saturs vienlaicīgi nosaka zemas

infiltrācijas koeficientus; šo faktoru summa nodrošina bezgultnes ūdens plūsmu virzīšanos pa nogāzi uz leju un erozijas procesu norisi.

Vietējo erozijas bāzu dziļums (relatīvais augstums) svārstās no 2-3 m atsevišķās vietās pagasta teritorijas R daļā līdz 25 m subglaciālajās iegultnēs, taču pārsvarā teritorijā dominē vietējās erozijas bāzes 5 līdz 12 m. Šis faktors nosaka strūklveida erozijas veidotu izskalojumvagu veidošanās iespēju, taču neveicina lielu gravu vai gravu sistēmu veidošanos.

Gada nokrišņu daudzums (līdz 730 mm/gadā) (skat. 3.4. sadaļu) nodrošina plakniskās erozijas procesu norisi un ūdensteču kā sateces baseinā noskalotā un erodētā materiāla transporta "artēriju" funkcionēšanu. Vienlaicīgi notiek upīšu, strautu, kā arī meliorācijas grāvju sistēmas aizsērēšana un dziļuma samazināšanās. Kā sekas tam ir saldūdens ekosistēmu daļēja degradācija (aizaugšana) visos hidrogrāfiskā tīkla posmos, noteces apstākļu pasliktināšanās un pārpurvošanās procesu pastiprināšanās.

Vidējā augāja masa 3 t/ha, ja tā ir vienmērīgi izvietota, praktiski pilnīgi novērš gāzienvēda nokrišņu erodējošo ietekmi, turklāt zemākie veģetācijas stāvi samazina ūdensplūsmu ātrumu, bet sakņu sistēma aizkavē augsnes noskalošanās procesus. Subates pilsētas lauku teritorijā mazāk apmežota ir tieši reljefa ziņā saposmotākā pagasta teritorijas centrālā daļa, tātad vienlaidus veģetācijas segas trūkums var veicināt erozijas procesu norisi.

Subates pilsētas lauku teritorijas plānojumā jāņem vērā iepriekš minētie fakti un jāparedz, ka erozijas apdraudētās teritorijas vienības būtu jāizņem no lauksaimnieciski izmantojamo zemju fonda, un gadījumā, ja tās nav segtas ar vienlaidu veģetāciju, jāsauglabā vienlaidus velēnu sega.

Kā atsevišķs sintētiska rādītājs, kas jāņem vērā vērtējot ģeomorfoloģisko risku, ir reljefa enerģija jeb maksimālās augstuma diferences metros uz 1 km² teritorijas, kas parāda teritorijas potenciālo bīstamību no tekoša ūdens īslaicīgo straumju erozijas iespējamības viedokļa, atsedz nogāžu procesu potenciālās norises areālus un ļauj noteikt ainaviski augstvērtīgās teritorijas tūrisma vajadzībām un perspektīvās rekreācijas vietas. Pagaidām šāda karte ļoti ģeneralizētā veidā (M 1 : 2 000 000) ir izstrādāta tikai visai Latvijas teritorijai kopumā (Rutkis, 1960), taču būtu ieteicams veikt LR VZD sagatavotajā pamatkartē M 1 : 50 000 ietvertā tematiskā slāņa „Reljefs” apstrādi ar ģeogrāfisko informācijas sistēmu programmatūru un reljefa enerģijas kartes sastādīšanu Subates pilsētas lauku teritorijai.

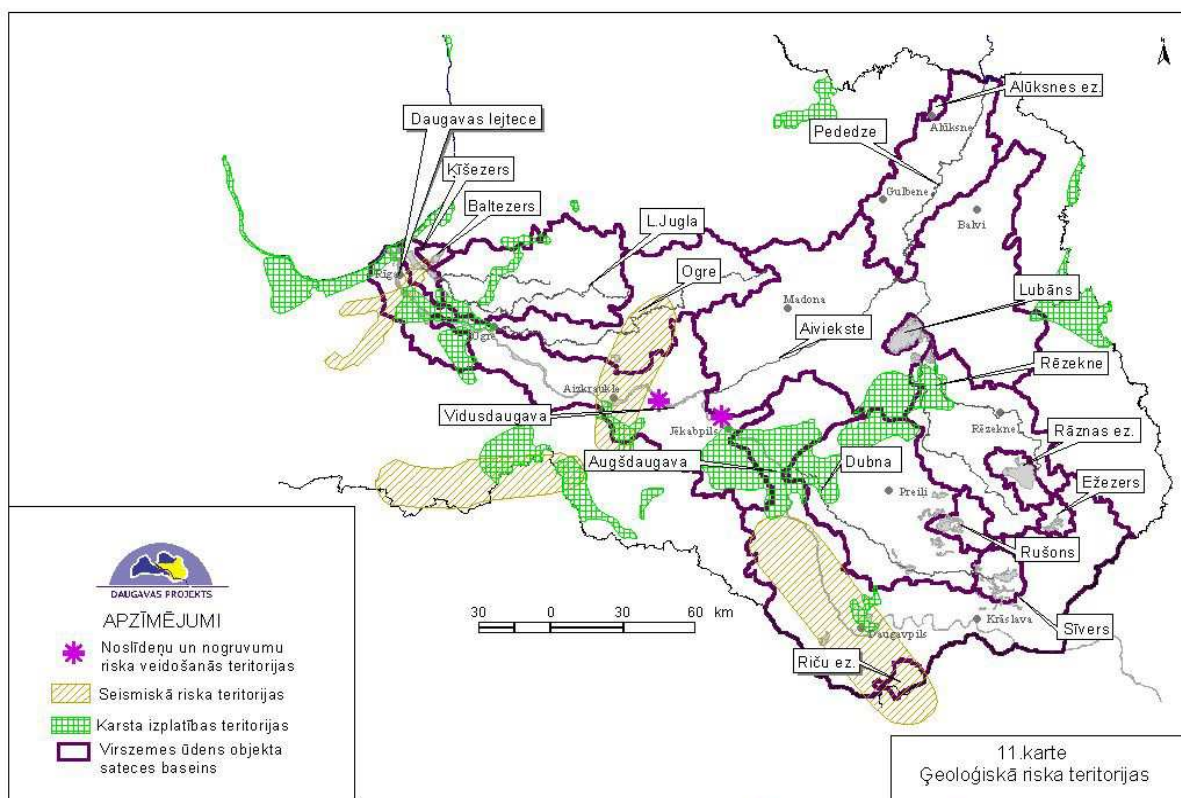
Ģeoloģiskās vides paaugstināta riska apvidi un apdraudētības faktori. Atsevišķās vietās teorētiski, piemēram, naftas produktu un pārsūknēšanas staciju un glabātuvju, gāzes maģistrālo vadu vietās ir paaugstināts vides (zemes dziļi, augsnes, pazemes un virszemes ūdeņu) piesārņojuma vai vides apdraudētības risks sakarā ar ģeoloģiskās uzbūves īpatnībām vai bīstamiem ģeoloģiskajiem procesiem. Parasti ģeoloģiskā riska teritoriju kartēs tiek iekļauti šādi eksogēno (eksodinamisko) un endogēno (ģeodinamisko) bīstamo ģeoloģisko procesu izplatības nogabali: karsta izplatības teritorijas, aktīvas abrāzijas darbībai pakļautie ezeru un ūdenskrātuvju piekrastes posmi, upju ieleju erozijas un akumulācijas posmi, nogāžu posmi ar noslīdeņiem, nobrukumiem un gravu veidošanos, eolo procesu aktivizācijas iespējamie iecirkņi, seismiskā riska zonas (Pazemes ūdeņi ..., 1997).

No nosauktajiem procesiem Subates pilsētas lauku teritorijā par ģeoloģiskās vides paaugstināta riska faktoriem uzskatāmi upju erozijas procesi, nogāžu procesi un ģeodinamiskie procesi.

Upju erozijas procesi ir vieni no dinamiskākajiem Latvijā, Daugavpils rajonā un Subates pilsētas lauku teritorijā. Upes gultnes mūsdienu procesu izpēti Gaujas baseina upēm, Pededzei un Lielupei veicis G.Eberhards (1985). Mūsdienās notiek upju gultņu aizsērēšana un dziļuma samazināšanās daudzos posmos, bet pavasara palos tiek izskalotas jaunas gultnes. Kopumā upju darbība izpaužas kā erozijas un akumulācijas procesu mija. Ģeoloģiskajai videi un saimnieciskajiem objektiem apdraudoši ir gan vieni, gan otri procesi. Tāpēc saimnieciskā darbība nebūtu jāizvērš Kreunas, Dobes un citu upīšu palienēs, pirmajā virspalu terasē un upju gultnes līkumojošajos (meandrējošajos) posmos.

Nogāžu procesi ietver plaknisko noskalošanos, lineāro (gravu) eroziju, noslīdeņus, noplūdeņus un nogrūvumus. Kopumā nogāžu procesi ir vāji apzināti, tāpēc pastāv uzskats, ka to aktivitāte mūsdienās nav liela. Pašreiz aktīvi nogāžu procesu pētījumi notiek tikai Augšdaugavas senielejā un Latgales augstienē (Soms, 1996; 1997a un 1997b; 1999a un 1999b; 2000; 2003), taču pētījumu rezultāti vēl nav pilnībā apkopoti. Senākos laika posmos notikušo minēto procesu izpausmes vērojamas galvenokārt subglaciālo iegultņu nogāzes un Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ielejas nogāzēs. Potenciālajam teritorijas apdraudējumam nogāžu procesu norises ietekmē ir jāpievērš īpaša vērība, paredzot iespējamo zemes virsas tehnogēno pārveidi Subates pilsētas lauku teritorijā esošajos iegultņu nogāžu atsevišķos posmos Subates pilsētā, pie Kazimirvāles, un starp Patmalnieku un Zuju ezeriem.

Ģeodinamiskie procesi saistās ar zemes garozas kustībām, kas savukārt var izsaukt zemestrīces. Zemestrīces Latvijā un Subates pilsētas lauku teritorijā ir reta un neraksturīga parādība, taču ilggadējo instrumentālo seismoloģisko novērojumu analīze un ģeoloģiski ģeofizikālie zemes garozas pētījumi pierāda, ka tās ir iespējamās (Pazemes ūdeņu ..., 1997). Pēc V. Ņikuļina datiem (Ņikuļins, 1996), valsts teritorijā (Bauskā, Irbē, Koknesē, Rīgā, Daugavpils rajonā u.c.) un tās tiešā tuvumā ir bijušas zemestrīces, kuru intensitāte epicentrā ir sasniegusi 7 balles (pēc MSK-64 skalas). Latvijas teritorijā iespējamās arī inducētas zemestrīces - līdzīgas kā 1908. gadā Ilūkstes apriņķī. Līdz ar to Subates pilsētas lauku teritorija paaugstināta ģeoloģiskā riska zonām pieskaitāmas arī seismiskā riska teritorijas (skat. 3.2.5. att.), jo seismisko procesu radītās zemes garozas svārstības var izraisīt celtņu un to pamatu bojājumus, kā arī cauruļvadu plīsumus. Attēlā redzams, ka Daugavpils seismiski aktīvajā joslā ietilpst liela daļa Subates pilsētas lauku teritorijas. No Latvijā noteiktajām seismiskā riska zonām, visnelabvēlīgākās ir Daugavpils un Bauskas apkārtnē esošās. Tuvu Daugavpils zonai Lietuvas teritorijā atrodas Ignalinas AES, kas ir uzskatāma par potenciāli bīstamu objektu arī Latvijas teritorijai. VĢD sagatavotajā ģeoloģiskajā informācijā (Pazemes ūdeņu..., 1997) ir ieteikts, ka, plānojot nozīmīgas inženiertehniskas vai ekoloģiski bīstamas būves, vajadzētu izvairīties no to celtniecības seismiskā riska zonās. Ja tomēr tāda celtniecība ir nepieciešama, papildus jāveic seismoloģiskais vērtējums un jānodrošina ar būves drošību saistītie inženiertehniskie un arhitektoniskie pasākumi.

3.2.3.att. Seismiskā riska teritorijas (Daugavas baseina ..., 2003).

3.3. Subates pilsētas lauku teritorijas hidrogrāfija

Subates pilsētas lauku teritorija ietilpst Latvijas galvenās upes Daugavas baseinā, Lielupes un Nemunas baseinā. Lielākie ezeri ir Lielais Subates (51 ha), Mazais Subates (51,2 ha, no tiem Latvijas teritorijā 18,3 ha) Āzišku (26,3 ha), Baltmuižas (9,2 ha), Pazarišku (3,3 ha), Mācītājezers (2,2 ha), Kaļķīšu (1,8 ha), Bebru (1,1 ha), Patmalnieku (26 ha), Vārkavas (3,5 ha), Dubiķis (2,7 ha), Sveikatas (1 ha), Svuiļu (11,4 ha), Strazdu (1,7 ha), Ancānu (<1 ha) u.c (skat. 3.3.1. – 3.3.3.).

3.3.1.att. Mazais Subates ezers. Foto © J.Soms

3.3.2.att. Lielais Subates ezers. Foto © J.Soms

3.3.3.att. Āzišķu ezers. Foto © J.Soms

Subates pilsētā un tās lauku teritorijā atrodas daudz upju un upīšu: Dienvidsusēja, Dviete, Dobe, Prode, Līčupe, Lapines upīte, Ilzupīte, Rūcupe u.c. Daudzu nosaukto upīšu tecējums ir mākslīgi pārveidots, galvenokārt iztaisnojot to gultnes.

Kopumā Subates pilsētas lauku teritorijas iekšējo ūdeņu raksturīgākās iezīmes ir sekojošas:

- Subates pilsēta ar lauku teritoriju atrodas Daugavas, Lielupes un Nemunas sateces baseinos. Šīs teritorijas garākā un ūdeņiem bagātākā upe ir Dobe.;
- Subates pilsētas un tās lauku teritorijā esošie virszemes ūdens objekti ietilpst Nemunas, Lielupes un Daugavas baseina apgabalā;
- atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvai (ŪSD) iedalījumam, Daugavas baseina apgabals atrodas 15.ekoreģionā "Baltijas province" un 5.ekoreģionā "Baltijas jūra" (EEK 2000/60/EC); Daugavas baseina apgabals aizņem 27 000 km² jeb 42 % no kopējās Latvijas platības, attiecīgi lielākā daļa Subates pilsētas ar lauku teritoriju ietilpst Daugavas baseinā;
- Subates pilsētā un tās lauku teritorijā tekošajām upēm ir raksturīgs salīdzinoši zems ūdens līmenis vasarā un ziemā un augsts līmenis palu laikā, daudzas mazās upītes sausās vasarās praktiski izžūst.
- Subates pilsētas lauku teritorija ir diezgan bagāta ar ezeriem - to skaits pārsniedz 15, taču lielākā daļa no tiem ir salīdzinoši nelieli – spoguļa platība ir zem 10 ha, pie lielākajiem ezeriem pieder Lielais Subates, Āzišķu un Patmalnieku ezeri, par dziļāko uzskatāms Baltmuižas ezers – tā maksimālais dziļums ir 32,5 m.
- Apskatāmā teritorija ir izplatīti arī purvi, lielākie purvi atrodas Subates pilsētas lauku teritorijas R daļā, augstais Baltmuižas purvs (1014 ha) un zemais Subates purvs (125 ha), A daļā - Dzilišķu pārejas purvs (347 ha) un Strelķu purvs (124 ha) u.c.
- Subates pilsēta ar lauku teritoriju virszemes ūdeņi galvenokārt tiek izmantoti ūdens ieguvei, notekūdeņu novadīšanai un rekreācijai.

Liela daļa ūdensteču un ūdenstilpju mijiedarbībā ar teritorijas reljefa formu kompleksu un ģeoloģisko uzbūvi nosaka augstvērtīgu ainavu un ES nozīmes biotopu esamību Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijā .

Subates pilsētas lauku teritorijas iekšējie ūdeņi tiek izmantoti aktīvai atpūtai, makšķerēšanai, zvejai, medībām. Ezeru, ūdenskrātuvju un upju termiskais režīms nosaka arī to piemērotību peldvietu ierīkošanai. Reljefs un iekšējie ūdeņi ir piemēroti dabas tūrisma (ekotūrisma), zinātniskā un izziņas tūrisma attīstīšanai. Diemžēl pēdējās no nosauktajām tūrisma aktivitātēm, kuras varētu piesaistīt ievērojamu skaitu ārzemju tūristu, Subates pilsētā un tās lauku teritorijā ir tikai attīstības sākuma stadijā.

3.3.1.tabula

Subates pilsētas ar lauku teritoriju lielākie ezeri
(pagasta lielākās ūdenstilpes pēc LVA datiem, 2005)

Ezera nosaukums	Spoguļa laukums ha	Platība ha	Tilpums	Max. dziļums	Vid. dziļums	Sateces bas.laukums km ²
Svuiļu ezers	11.4	11.4	0.568	10	5	0.6
Āzišķu ezers	26.3	26.3	1.665	19.7	6.3	4.8
Lielais Subates ezers	51	51	3.92	16.6	7.7	15.6
Mazais Subates ezers	51.2	51.2	4.345	20	9	2.6
Patmalnieku ezers	26.3	26.3	1.176	19.2	4.47	9.06

3.4. Subates pilsētas lauku teritorijas klimatiskais raksturojums

Klimats ir viens no svarīgākajiem dabas faktoriem, kas ietekmē daudzu ekonomikas nozaru attīstību, kā arī nosaka iespēju konkrētajā reģionā attīstīt kādu no saimnieciskās darbības vai pakalpojumu veidiem. Vienlaicīgi klimats un atsevišķi tā faktori ir jāņem vērā, izstrādājot teritorijas plānojumu.

Subates pilsētas lauku teritorija, tāpat kā visa Latvijas Republika, atrodas mēreni mitrajā atlantiski kontinentālajā klimata apgabalā, t.i. pārejas klimata apgabalā starp kontinentālo Austrumeiropas un maritimo Rietumeiropas klimatu. Subates pilsētas lauku teritorijā vietējo klimatu veidojošais un līdz ar to arī klimata komforta pakāpi noteicošais galvenais faktors ir summārā saules radiācija. Aplūkojamā teritorija saņem relatīvi nelielu saules radiācijas daudzumu. Maksimālā vērtība - līdz 14,7 kcal/cm²·min - novērojama jūlijā.

No saules saņemtā siltuma daudzuma un atmosfēras masu cirkulācijas ietekmē veidojas Subates pilsētas ar lauku teritoriju termiskais režīms. Tam ir raksturīga neliela temperatūru amplitūda gada laikā, pie kam ziemā gaisa temperatūra ir nedaudz augstāka, bet vasarā zemāka par ģeogrāfiskā platuma un summārās saules radiācijas noteikto klimatisko normu. Novirzes izskaidrojamas ar atmosfēras masu cirkulācijas ietekmi.

Subates pilsētas lauku teritorijā ilggadējo gaisa vidējo temperatūru var raksturot ar tuvāk novietoto meteoroloģisko staciju veikto mērījumu datiem - janvārī tā ir -6,6°C, bet jūlijā +17,6°C. Ilggadējo gaisa vidējo minimālo un maksimālo temperatūra amplitūda februārī (aukstākais mēnesis) ir no -11,2°C līdz -2,9°C, bet jūlijā (siltākais mēnesis) no +11,9°C līdz +23,2°C. Gada vidējā gaisa temperatūra ir +5,4°C, bet vidējo temperatūru amplitūda ir 24,2°C.

Tāpat kā Latvijas DA daļā, arī aplūkojamajā teritorijā dominē atlantisko gaisa masu cirkulācija, kad klimatu Subates pilsēta un tās lauku teritorija raksturo liels gaisa mitrums, liels mākoņainums un samērā daudz nokrišņu – vidēji līdz 730 mm/gadā. Valdošie rietumu vēji, kas nes mitrās atlantiskās gaisa masas un dominējošā cikloniskā tipa bārisko sistēmu virzīšanās pāri apskatāmajai teritorijai, ir par cēloni lielajam nokrišņu daudzumam.

Nokrišņi novērojami visos mēnešos, bet gada gaitā izpaužas vairāk kontinentāla tipa nokrišņu sadalījums ar maksimumu vasarā un minimumu ziemas beigās – pavasarī. Visvairāk nokrišņu (vidēji līdz 93 mm mēnesī) izkrīt jūlijā, kad diezgan bieži novērojamas gāzienvēda lietusgāzes ar pērkona negaisu. Aukstajā periodā nokrišņu ir daudz mazāk, jo tie rodas ciklonu darbības dēļ un ir siltās frontes nokrišņi. Tādēļ tie ir samērā vienmērīgi. Nokrišņu minimums novērojams martā (vidēji līdz 40 mm mēnesī), kas saistīts ar augsta spiediena kontinentālo tropisko gaisa masu ieplūšanu pavasarī no Dienvidaustrumeiropas un Vidusāzijas.

Saules radiācijas siltuma nelielais pieplūdums, ko saņem Subates pilsēta ar lauku teritoriju, nav pietiekams, lai notiktu pilnīga nokrišņu iztvaikošana. Iztvaikošanas gada rādītāji ir 370 – 410 mm, t.i. 53% līdz 55% no izkritušo nokrišņu daudzuma. Pārējais ūdens daudzums papildina pazemes ūdeņu krājumus, veido virszemes noteci upēs un strautos, papildina ūdens krājumus ezeros un veicina pārpurvošanos ieplakās, līdz ar to nosakot plaša un sazarota hidrogrāfiskā tīkla veidošanos Subates pilsētas un tās lauku teritorijā.

Sniega sega Subates pilsētas lauku teritorijā tāpat kā Daugavpils rajona teritorijā veidojas samērā vēlu – tikai novembra otrajā dekādē, noturīga sniega sega veidojas sākot ar 13. decembri un parasti saglabājas līdz 10. aprīlim. Kopumā periods, kad reģiona teritoriju klāj sniega sega, vidēji ilgst 112 dienas. Sniega segas biezums Subates pilsētā ar lauku teritoriju var sasniegt līdz 60 cm. Taču parasti tas svārstās 20 līdz 30 cm robežās, pie kam, biežākā sniega sega parasti veidojas februāra 2. un 3. dekādē un marta 1. dekādē.

Esošo meteoroloģisko datu analīze liecina, ka Subates pilsētā ar lauku teritoriju un Latvijas-Lietuvas pierobežā dominējošā ir atlantisko gaisa masu DR-R pārnese. Tas nozīmē, ka notiekot noplūdei atmosfērā no Ignalinas AES pastāv ievērojams risks, ka radioaktīvie aerosoli pārrobežu pārnesei gaitā var nonākt Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā. Turklāt jāatzīmē, ka radioaktīvā piesārņojuma pārrobežu pārnese var negatīvi ietekmēt pierobežā esošo NATURA 2000

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – dabas liegumu “Baltmuižas purvs”, tajā gan neizraisot īpaši aizsargājamo sugu bojāeju vai biotopu tūlītēju degradāciju, taču pasliktinot vides kvalitāti.

Kopumā apskatāmā teritorijā tāpat, kā visā Daugavpils rajonā dominē vēji ar nelielu ātrumu – 2 līdz 5 m/s. Rudens mēnešos ir novērojamas vētras, kad vēja ātrums var sasniegt 20 līdz 25 m/s, brāzmās pat līdz 35 m/s.

3.5. Augšņu raksturojums Subates pilsētā ar lauku teritoriju

Augsne ir viens no nozīmīgākajiem dabas resursiem, kas nodrošina lauksaimniecības produkcijas ražošanu, un kā ekosistēmas komponents ietekmē biomasas producēšanu. Tā kalpo kā filtrs, kas aizsargā pazemes ūdeņus, ūdensteces un ūdenstilpes no ķīmiskā un bioloģiskā piesārņojuma, tomēr pārmērīga mitruma periodos agri pavasarī un rudenī augsne tiek caurskalota, un piesārņojošām vielām ir iespēja nokļūt ūdeņos. Augsne ir teritorijas bioloģiskās daudzveidības noteicēja un saglabātāja (Vides kvalitāte Latvijā, 2003).

Subates pilsēta ar lauku teritoriju ietilpst Austrumlatvijas pauguraino augstieņu augšņu rajonā. Apskatāmās teritorijas kvartāra virsmas ģeoloģiskās uzbūves (skat. 3.2.nodaļu) noteiktā augsnes cilmiežu mozaīkveida izvietojuma ietekmē, kā arī saposmotā reljefa, pazemes ūdeņu (galvenokārt gruntsūdeņu) cirkulācijas rakstura, mitrinājuma pakāpes atšķirību un zemes lauksaimnieciskās apstrādes mijiedarbībā Subates pilsētas lauku teritorijā izveidojusies daudzveidīga augšņu sega, kas augstāk minēto faktoru ietekmē var tipoloģiski variēt pat nelielā laukuma vienībā.

Augšzemes augstienēs augsnes veidojušās uz karbonātu saturošas smilšmāla morēnas, ko bieži vien sedz smiltis un mālsmilts (Āva, 1994 b). Šajā reģionā izplatītas vāji un vidēji podzolētas velēnu podzolaugsnis, velēnu glejaugsnis un velēnpodzolētās glejaugsnis, erodētās vāji un vidēji podzolētas velēnu podzolaugsnis, pauguru virsotnēs arī velēnu karbonātaugsnis. Daudz mazākā mērā Subates pilsētas lauku teritorijā upju aplūstošajās palienēs un beznoteces ieplakās izveidojušās aluviālās, purvu un glejotās augsnes.

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas izplatītāko augšņu tipu raksturojums:

- erodētās vāji un vidēji podzolētas velēnu podzolaugsnis (Pv) – šī tipa augsnes veidojušās uz nabadzīgiem cilmiežiem caurskalošanās režīma apstākļos, dominējot podzolēšanās procesam (Āva, 1997; Brīvkalns, 1959), to izvietojums Subates pilsēta un tās lauku teritorijā pauguru un ieleju nogāzēs ir noteicis to, ka kultivēšanas gaitā tās lielākā vai mazākā mērā ir bijušas pakļautas plakniskajai un strūklveida erozijai, līdz ar to ir samazinājusies to auglība;
- velēnu karbonātaugsnis (V_K) – veidojušās uz karbonātiskiem cilmiežiem zem platlapju koku mežiem ar lakstaugu zemsedzi, kā arī dabiskajās pļavās (Āva, 1998; Brīvkalns, 1959); Subates pilsēta ar lauku teritoriju tās sastopamas pauguru virsotnes daļās, kur to veidošanos noteikusi karbonātiska morēnas smilšmāla kā cilmieža klātbūtne, kā arī platlapju-jauktu koku mežu izplatības areālos; pieder pie Subates pilsētas lauku teritorijas auglīgākajām augsnēm, taču to izvietojumam ir mozaīkveida raksturs un to izmantošanu apgrūtinā reljefs, kas turklāt pastiprina erozijas draudus;
- aluviālās jeb palieņu augsnes (A) – izplatītas upju ielejās, kuras applūst palu laikā un kurās uzkrājušies palu ūdeņu sanesumi; augsnes auglība ir augsta un šāda tipa augsnes piemērotas visdažādākajiem kultūraugiem (Brīvkalns, 1959), taču ņemot vērā Subates pilsētas lauku teritorijas esošo upju hidrogrāfisko režīmu, to izmantošana ir apgrūtināta palu un plūdu dēļ;
- glejaugsnis (V_g un V_G) – veidojas uz ķīmiski bagātiem cilmiežiem seklu gruntsūdeņu ietekmē, kā arī var veidoties no automorfajām augsnēm, ūdens sastrēguma dēļ tajās pastiprinoties anaerobiem apstākļiem (Āva, 1995; Brīvkalns, 1959); velēnu podzolētās glejotās augsnes (Pg) – novadā sastopamas starppauguru ieplakās un veidojušās, pasliktinoties augsnes ūdens režīmam. Augsnis ir mazauglīgas, stipri izskalotas, trūdvielām nabadzīgas, ar skābu reakciju; velēnu gleja un glejotās augsnes (V_g) – sastopamas vietās, kur tikai periodiski ir liels mitrums, virskārtā tām ir labi izveidots trūda horizonts, zem kura

- ir glejots ieskalošanās horizonts vai glejots cilmiezis; glejošanās process norit virsūdeņu vai gruntsūdeņu ietekmē reljefa pazeminājumos un citās vāji drenētās vietās.
- Tipiskās podzolētās augsnes (reljefa pacēlumos) un kūdrainā podzoletā glejgaugsne (ieplakās) – sastopamas galvenokārt zem priežu mežiem ar sūnu zemsedzi un smilts cilmiežiem. Profilā nav A_1 horizonta. Parasti zem 5-10 cm biezās nedzīvās zemsegas (A_0 horiz.) ir podzola horizonts, kura atzarojumi bieži vien dziļi iesniedzas labi izteiktajā B horizontā. Augsnes reakcija visā profilā ir ļoti skāba. Augsnes mazauglīgas (Āva, 1997).
 - augstā purva kūdraugsnes (T_A) – jeb sūnu purvu augsnes, veidojušās patstāvīga liela mitruma apstākļos sūnu purvos, raksturīgs paaugstināts pH līmenis, satur maz barības vielu, šī tipa augsnes ir maz piemērotas iekultivēšanai (Āva, 1994 a; Brīvkalns, 1959); pagastā sastopamas pārpurvotajās platībās un purvos, piem. – Baltmuižas purvā

3.6. Ainavu novērtējums Subates pilsētā ar lauku teritoriju

Saskaņā ar esošo ainavrajonēšanu (Ramans, 1994), Subates pilsēta ar lauku teritoriju ietilpst Augšzemes ainavzemē (Dienvidsēlijas āraine un Bebreņu-Sventes paugurainē).

Apskatāmajā teritorijā dominē pauguraines ainavas, kuru nodalīšanu nosaka ģeomorfoloģiskais faktors (Ilūkstes - Kaldabruņas paugurmasīvs un Sventes paugurmasīvs). Pauguraines ir sīkkontūrainu, mozaikveida un estētiski pievilcīgu ainavu vienību tips, kuras raksturojas ar lielu bioloģisko un ainavisko daudzveidību. Dažādas uzbūves pauguru un ieplaku mija nosaka ļoti lielu augšņu, mitruma, mikroklimata un augāja kontrastainību. Paugurainēm ir tipiska zemes lietojuma veidu daudzveidība un sīkkontūrainība. No vizuālās uztveres viedokļa plaši un atklāti skati mijas ar tuviem un noslēgtiem skatiem. Subglaciālajās iegultnēs paveras izcilas ainavas, ko veido koridorveida skatu (upes krasti apauguši ar kokiem un krūmiem) mija ar panorāmas skatiem (paveras plašs skats uz apkārtni).

Nemot par pamatu ainavas segas raksturojumu, Subates pilsētas ar lauku teritoriju ainavu raksturojums ir sekojošs:

- apskatāmajā teritorijā lielās platības ir raksturīgas mežāres, kur novērojama lauksaimniecībā izmantojamo zemju mija ar mežu masīviem un puduriem;
- Subates pilsētai ar lauku teritoriju C, Z, un D daļai raksturīgas ezeraines, kur atrodas izstieptas konfigurācijas subglaciālās cilmes ezeri (piem., Lielais un Mazais Subates ezers, Patmalnieku ezers, Baltmuižas ezers u.c.); daudzie ezeri ar tiem pieguļošām pļavām, mežiem vai krūmājiem ainaviskā un bioloģiskā ziņā (arī ekonomiskā ziņā) veido ir vienu no vērtīgākajiem ainavu sakopojumiem Subates pilsētas lauku teritorijas ainavu segā;
- mozaikveidīgi Subates pilsētas lauku teritorijā ir arī purvaines tipa ainavas, kur dominē purvu un mitrāju ainavas, šī tipa ainavām raksturīgs līdzens reljefs, kā rezultātā ir slikti dabiskās drenāžas apstākļi. Šādas ainavas raksturīgas zemajiem purviem un mitrājiem, kas ir atrodami galvenokārt starppauguru pazeminājumos un upju ielejās;
- Dobes ledāja kušanas ūdeņu noteces ielejā un subglaciālajās iegultnēs paveras ainavas, ko veido koridorveida skatu (ielejas krasti apauguši ar kokiem un krūmiem) mija ar panorāmas skatiem (paveras plašs skats uz apkārtni);;
- tāpat kā daudzviet citur, arī Subates pilsētā ar lauku teritoriju daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes netiek apstrādāta un aizaug ar krūmājiem - notiek renaturalizācijas process, kā rezultātā ainava ap ceļiem noslēdzas.

3.7. Subates pilsētas lauku teritorijas augu un dzīvnieku valsts raksturojums

Subates pilsēta ar lauku teritoriju atrodas mērenā klimata joslas jaukto mežu dabas zonā, tāpēc te ir raksturīga gan skujkoku, gan platlapju veģetācija. Apskatāmajā teritorijā ir saglabāties diezgan maz mežu – tie aizņem aptuveni 44% no kopējās Subates pilsētas lauku teritorijas platības. Tajā ir izplatīti priežu, priežu-egļu, priežu-sīklapju, egļu-sīklapju un sīklapju meži. Lielākos vienlaidus mežu masīvus veido priežu, lapu koku un priežu-egļu meži. Lielākie meži atrodas Subates pilsētas lauku teritorijas ZR daļā. No apdraudētām un aizsargājamām augu sugām Subates pilsētas lauku teritorijā mežos ir sastopama stāvlapu dzegužpirkstīte, plankumainā dzegužpirkstīte (skat. 3.7.1.att.), gada staipekņis, zaļziedu naktsvijole u.c.

Dzīvnieku valsts izceļas ar lielu daudzveidību, Subates pilsētā ar lauku teritoriju ir konstatētas vairākas īpaši aizsargājamas dzīvnieku sugas: mazais cirslis, ūdeņu naktssispārnis, Natūza sikspārnis, rūsganais vakarsikspārnis, lācis, vilks, āpsis u.c. Labvēlīgi apstākļi Dvietes palienē migrācijas un ligzdošanas laikā nosaka putnu sugu bagātību, tajā skaitā pagastā ir konstatētas sekojošas aizsargājamas putnu sugas: melnais stārķis, meža pīle, zivju ērglis, pļavas lija, peļu klijāns, dzērve, mežirbe u.c.

Subates pilsētā ar lauku teritoriju konstatēta virkne Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamo biotopu, piemēram, sūnu purvi, pārejas purvi, sausieņu meži, jaukti platlapju meži, slapjie meži u.c. (skat. 4.1. nodaļu).

a)

b)

c)

3.7.1.att. Subates pilsētas lauku teritorijā atrodamas daudzas Latvijā un Baltijas jūras reģionā retas un apdraudētas augu sugas, piem. Stāvlapu dzegužpirkstīte (a), Baltijas dzegužpirkstīte (b), parastā naktsvijole (c). Foto J.Soms © 2001 - 2004

3.8. Subates pilsētas lauku teritorijas kultūrvēsturiskie pieminekļi

Subates pilsētā ar lauku teritoriju atrodas valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis – Paškānu (Bārenes) pilskalns, arhitektūras piemineklis - Baltmuižas pils (1801) ar parku (19. gs. 2.p.), mākslas pieminekļi – divas krāsns Baltmuižas pilī (19. gs. 1.p.). Guļbines ceļa mala piemiņas akmens (1991. g.) Prodes pagasta padomju varas represiju upuriem.

3.8.1.tabula

Daugavpils rajona nekustamo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts
(pēc laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” Nr.369/372 (1430/1433) 1998.g.15.decembrī publicētā saraksta, Apstiprināts LR Kultūras ministrijā 29.10.1998. ar rīkojumu Nr.128)

<i>Subates pilsēta ar lauku teritoriju</i>					
7430	Valsts nozīmes	Pilsētbūvniecība	Subates pilsētas vēsturiskais centrs		16.-19.gs.
6299	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Subates luterāņu baznīca	Subate, baznīcas iela 32	1685.
3280	Valsts nozīmes	Māksla*	Altārdaļas sētiņa	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	18.gs.s.
3281	Valsts nozīmes	Māksla*	Altāris	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	18.gs.s.
3283	Valsts nozīmes	Māksla*	Ērģeļu luktas un prospekts	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	18.gs.s. 19.gs. 1853.
3284	Valsts nozīmes	Māksla*	Ērģeles	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	1853.
3285	Valsts nozīmes	Māksla*	Durvju komplekts	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	19.gs.
3289	Valsts nozīmes	Māksla*	Kancele	Subate, baznīcas iela 32, Subates luterāņu baznīcā	18.gs.s.
6298	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Baltmuižas kungu māja ar parku	Indrānos	1801., 19.gs.2.p.
3278	Valsts nozīmes	Māksla*	Krāsns	Indrānos, Baltmuižas kungu mājā	19.gs.I p.
3279	Valsts nozīmes	Māksla*	Krāsns	Indrānos, Baltmuižas kungu mājā	19.gs.I p.
701	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Paškānu (Bārenes) pilskalns	Paškānos pie Upītēm	

3.8.1.att. Subates luterāņu baznīca. Foto © J.Soms

3.8.2.att. Subates pilsētas vēsturiskais centrs – apbūve Brīvības ielā. Foto © J.Soms

3.8.3.att. Subates pilsētas vēsturiskais centrs – koka apbūve Jelgavas ielā. Foto © J.Soms

3.8.4.att. Subates vecticībnieku lūgšanu nams. Foto © J.Soms

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 8.pantu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem tiek noteiktas, lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kā arī samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz nekustamiem kultūras pieminekļiem. Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem, izstrādā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija saskaņā ar kultūras pieminekļu aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Ja aizsargjosla (aizsardzības zona) ap kultūras pieminekli nav noteikta īpaši, tās minimālajam platumam Subates pilsētā jābūt 100 metru, lauku teritorijā - 500 metru.

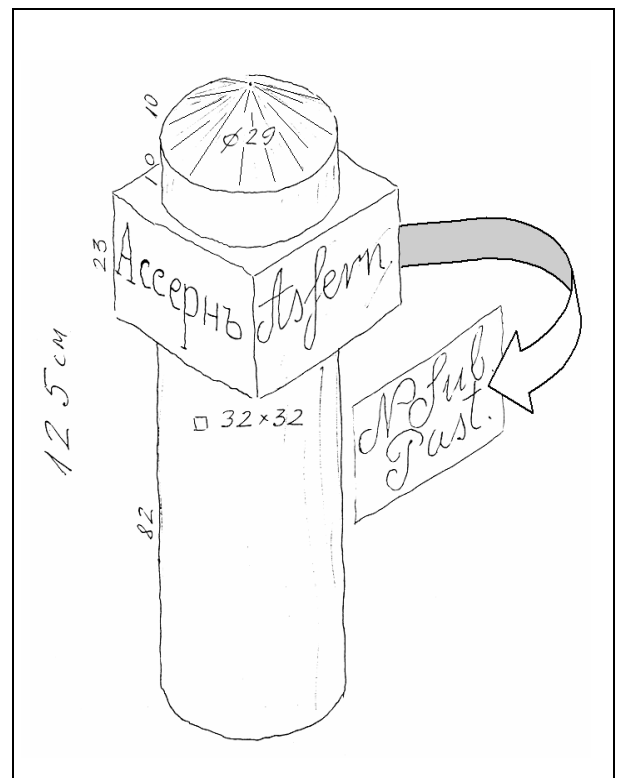
Daļa no potenciālajiem kultūrvēsturiskā mantojuma objektiem nav iekļauti aizsargājamo objektu sarakstā (piem., Subates katoļu baznīca, K.Ulmaņa stādītā bērzu birzs uz Z no Subates, senais Jaunsubates pastorāta robežakmens) un līdz ar to formāli tiem nav jānosaka aizsardzības režīms. Tāpēc Subates pilsētas ar lauku teritoriju padomei būtu jālemj par vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā pieminekļa statusa piešķiršanu šādiem objektiem un aizsargjoslu noteikšana tiem, kā arī par līdzekļu piesaisti kultūrvēsturiskā mantojuma objektu saglabāšanai.

3.8.5.att. Subates katoļu baznīca. Foto © J.Soms

3.8.6.att. Piemiņas akmens K.Ulmaņa stādītajā birztaļā. Foto © J.Soms

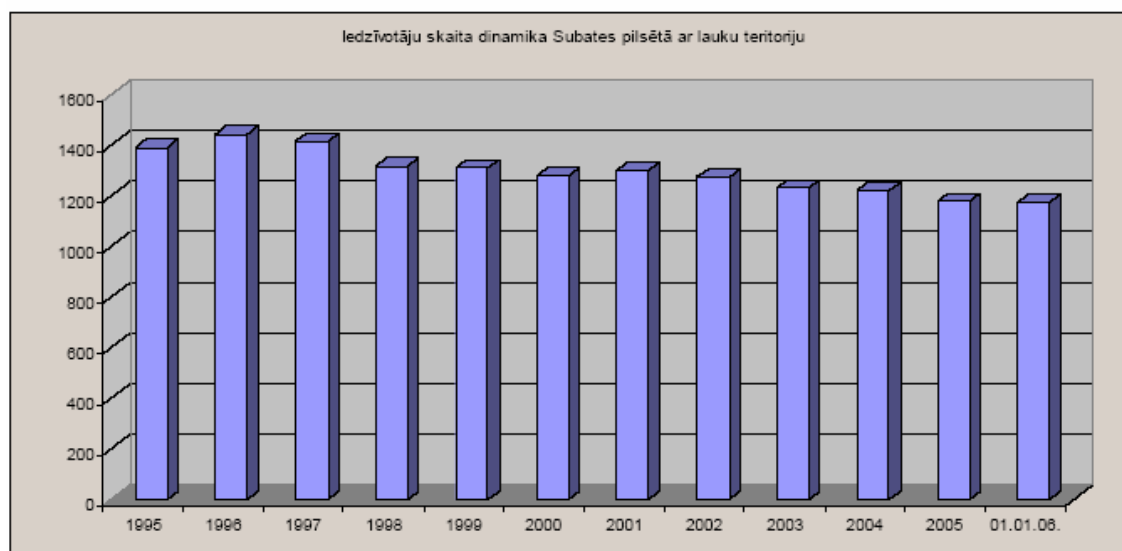

3.8.7.att. Jaunsubates pastorāta robežakmens: fotogrāfija skats no R (a), foto © J.Soms; un robežstaba zīmējums, zīm. © Leo Trukšāns.

Vienīgā zināmā, labi saglabājusies šāda veida 19. gs. beigu Asares muižas un Jaunsubates mācītājmuižas zemes īpašumu robežzīme Daugavpils rajonā, Subates pilsētas lauku teritorijas Z daļā, Baltmuižas – Ancenes ceļa malā pie Patmalnieku ezera. Tā ir robežzīme, kurai nav analoga Daugavpils rajonā. Tā ir monolīts, no iesārta granīta izkalts, 1,25 m augsts cilindriskas formas stabs ar konisku galu un augšējā daļā izveidotu četrskaldņu prizmu. Uz prizmas skaldnēm krievu un vācu valodā ir uzraksti: “Ассернъ”, ”Assern” un “N.Sub.Past” (respektīvi, saīsinājums no vācu val. – “Neu Subatt Pastorat”), attiecīgi tulkojot - “Asare” un “Jaunsubates pastorāts”. Robežstaba izgatavotāja vārds, kā arī gads, kad robežstabs uzstādīts, precīzi nav zināmi. Tāpēc par uzstādīšanas laiku var spriest tikai aptuveni, respektīvi, var pieņemt, ka robežstabs uzstādīts laikposmā no 19. gs 70-jiem gadiem līdz 19. gs. beigām.

3.9. Subates pilsētas lauku teritorijas demogrāfiskais raksturojums un apdzīvojamā struktūra

Subates pilsētā ar lauku teritoriju uz 2006.gada 1.janvāri dzīvoja 1174 iedzīvotāji. Iedzīvotāju nodarbošanās pamatjomas: lauksaimniecība (skat. 3.9.2.; 3.9.3 tab.), kokapstrāde, lauku tūrisms, tirdzniecība, valsts un pašvaldību iestādes (izglītība, medicīna, pagasta pārvaldes aparāts, robežsardze u.c.)

3.9.1.att. Iedzīvotāju demogrāfiskais stāvoklis un dinamika Subates pilsētā ar lauku teritoriju

Demogrāfiskās attīstības tendences laika posmā no 2002.-2006. gadam parāda, ka novadā iedzīvotāju skaits samazinās (3.9.1.att.) un turpinās samazināties, jo Subates pilsēta un tās lauku teritorijā iedzīvotāju dzimstība ir mazāka par mirstību.

Subates pilsētas lauku teritorijas apdzīvojamā tips ir izklaidus. Raksturīga iezīme lauku apvidos ir viensētu izvietojums grupās (sādžās), kurām ir arī lokāls apzīmējums “sola” jeb “sala”.

Teritorijā atrodas pilsēta – Subate, mazciemi – Baltmuiža, Viliški (Turlajs, Milliņš, 1998).

Ir labi attīstīta ceļu infrastruktūra. Subates pilsētā ar lauku teritoriju atrodas reģionālās, valsts nozīmes autoceļi; multimodāla transporta sistēma.

Subates pilsēta ar lauku teritoriju ir 149 zemnieku saimniecības, vidējā vienas saimniecības kopplatība ir 23.3 ha (skat. 3.9.2. tabula).

3.9.2.tabula

Zemnieku saimniecību skaits un vidējais lielums Subates pilsētas lauku teritorijā, 2002.g.

Pašvaldība	Saimniecību skaits	Zemes platība saimniecībās, ha		Vidēji 1.saimniecība,ha	
		kopplatība	L/s izmantojamā zeme	kopplatība	L/s izmantojamā zeme
Subate	149	3471	2423	23,3	16,3

3.10. Subates pilsētas lauku teritorijas ceļu infrastruktūra

Autoceļu tīkls Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā ir būtisks attīstības faktors, kas nodrošina kravu un pasažieru pārvadājumus, sociālo, veselības aprūpes un glābšanas dienestu efektīvu darbību, kā arī daudzveidīgas saiknes starp apdzīvotajām vietām. Patreizējais ceļu tīkls izveidojies dabisko un vēsturisko apstākļu ietekmē un ataino padomju laika saimniekošanas modeli – lielsaimniecību un meža ceļu tīkls bieži nav saistīts savā starpā, pastāv centrālie uz bijušajiem lauku centriem

Nozīmīgāko autoceļu tīklu Ilukstes novadā veido šādu kategoriju autoceļi:

- valsts galvenie autoceļi:
 - melnā seguma ceļi;
- valsts pirmās šķiras autoceļi:
 - melnā seguma ceļi;
- valsts otrās šķiras autoceļi:
 - melnā seguma ceļi;
 - grants seguma ceļi;

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā ir noteikti prioritārie rekonstruējamie autoceļu posmi, kā arī parādīti jaunbūvējamie autoceļi. Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā ir pieejami līdzekļi, lai sekmīgi apsaimniekotu, veiktu rekonstrukciju gan uz valsts, gan uz pašvaldību ceļiem. Satiksmes ministrija ir izstrādājusi Nacionālo programmu, lai administrētu ES struktūrfondu līdzekļus uz valsts ceļiem.

Satiksmes ministrija kopā ar Latvijas Autoceļu direkciju un Daugavpils rajona padomi ir izstrādājusi priekšlikumus grants autoceļu un ar melnajiem segumiem klāto autoceļu nestspējas paaugstināšanas programmai 2005.-2007.gadiem Subates pilsēta ar lauku teritoriju, kur prioritāri tiek iekļauti sekojoši ceļi:

3.10.1.tabula

Subates pilsētas lauku teritorijas galvenie autoceļi

	Objekts	Atrašanās vieta
P73	Vecumnieki – Aknīste - Subate	Daugavpils rajona Subates pilsēta ar lauku teritoriju
P70	Svente - Subate	Daugavpils rajona Subates pilsēta ar lauku teritoriju, Eglaines pagasts
V709	Aknīste – Gārsene - Ausmas	Daugavpils rajona Subates pilsēta ar lauku teritoriju
V800	Rubeņi – Ancane - Subate	Daugavpils rajona Subates pilsēta ar lauku teritoriju un Jēkabpils rajona Asares pagasts
V708	Subate – Kaldabruņa - Rītenišķi	Daugavpils rajona Subates pilsēta ar lauku teritoriju, Jēkabpils rajona Rubenes pagasts

Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā esošo valsts galveno autoceļu garums sastāda 43.6 km.

Ceļi ir diezgan sliktā tehniskā stāvoklī un nepieciešamas lielas investīcijas, lai nodrošinātu to pietiekošu kvalitāti un uzturēšanas līmeni. Pirmām kārtām veicamie pasākumi ir ceļu seguma atjaunošana, nodrošinot ceļu seguma līdzenumu un nestspēju, otrkārt ūdensvada sistēmu, tiltu un ceļu informācijas zīmju uzturēšana un atjaunošana.

3.11. Subates pilsētas lauku teritorijas gaisa kvalitāte

Lai nodrošinātu gaisa kvalitāti cilvēka veselības un ekosistēmas aizsardzībai tiek noteikti gaisa kvalitātes normatīvi (2003. gada 21. oktobra LR MK noteikumi Nr.588 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”), kas paredz pieļaujamo gaisa piesārņojuma līmeni. Gaisa kvalitātes normatīvus nosaka: sēra dioksīdam, slāpekļa oksīdam un dioksīdam, putekļiem PM10 un PM2,5, svinam, ozonam, benzolam, oglekļa oksīdam.

Lai novērtētu gaisa piesārņojuma līmeni piesārņojošām vielām, kurām nav noteikti gaisa kvalitātes normatīvi, izmanto gaisa kvalitātes mērķlielumus, kas norādīti LR MK noteikumu Nr.588 8.pielikumā (gaisa piesārņojuma līmenis, kuru pārsniedzot var radīt kaitējumu cilvēka veselībai vai videi kopumā).

Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā nav lielu uzņēmumu, kas būtiski varētu ietekmēt atmosfēras gaisa kvalitāti. Lielākie gaisa piesārņojuma avoti pagastā ir katlu mājas, dzīvojamo māju dūmvadi, kokapstrādes uzņēmuma ventilācijas iekārtas, autotransports u.c. Kurināmajam sadegot, gaisā tiek izmestas dažādas vielas. Uzskaitīti tiek: putekļi, oglekļa oksīdi, slāpekļa oksīdi, sēra dioksīds, vanādijs (V) oksīds, piesārņojums tiek uzskaitīts tonnās gada laikā. Pēdējā laikā tas īpaši nav mainījies. Visnetīrākais kurināmais ir akmeņogles, tās izmet sēra dioksīdu, kas veicina “skābā lietus” veidošanos. Tas nelabvēlīgi ietekmē gan augu, gan arī dzīvnieku valsti. Koksnes dedzināšanas rezultātā gaisā tiek izmestās cietās daļiņas, bet to var samazināt, aprīkojot kurtuves ar pelnu uztvērēju.

3.12. Subates pilsētas lauku teritorijas ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana

Subates pilsētas lauku teritorijas padome ūdensapgādē lielākoties izmanto pazemes ūdeņus, kurus ņem 4 vietās. Kopējais ņemtā pazemes ūdens daudzums gadā sastāda 28,100 tūkst.m³/gadā no šī ūdens daudzuma sadzīves un komunālajām vajadzībām tiek izmantots 26,100 tūkst.m³/gadā. Galvenie ūdens izmantotāji apskatāmā teritorijā ir Subates pilsēta, skolas, ambulances u.c. (skat. 3.12.1. tabula). Šos ūdeņus pagasta iedzīvotāji izmanto galvenokārt komunālajām un sadzīves vajadzībām (3.12.2. tabula).

3.12.1.tabula

Ņemtā ūdens daudzums Subates pilsētas ar lauku teritoriju lielākajos ūdensapgādes objektos (tūkst.m³/gadā)

(2004.gada Formas "Nr.2-Ūdens" UPDK 0632011 apkopojums)

Nosaukums	Kopā ņemtais no dabīgajiem ūdens avotiem	tai skaitā					lietus ūdeņi
		ņemts svaigais ūdens					
		kopā	vietu skaits	t.sk. izmērīts	virszemes	pazemes	
Subate	28.100	28.100	4			28.100	

3.12.2. tabula

**Ūdens izmantošana Subates pilsētas ar lauku teritoriju lielākie ūdensapgādes objekti
(tūkst.m³/gadā)**
(2004.gada Formas "Nr.2-Ūdens" UPDK 0632011 apkopojums)

Nosaukums	Kopā	tai skaitā		Ūdeņu zudumi
		ražošanas vajadzībām	komun., sadzīves vajadzībām	
Subate	28,1	2	26,1	

Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā atrodas mehāniskās un bioloģiskās attīrīšanas iekārtas, kas nodrošina notekūdeņu attīrīšanu, bioloģisko notekūdeņu attīrīšanas iekārtu jauda - 0.200 m³/dmn, bet diemžēl tās jau ir novecojušas un tāpēc ir nepieciešama to atjaunošana (skat. 3.12.3. tabula). Pēc attīrīšanas notekūdeņus novada Čulģenes grāvī.

3.12.3.tabula

**Ūdens novadišana Subates pilsētas ar lauku teritoriju virszemes ūdens objektos
(tūkst.m³/gadā)**
(2004.gada Formas "Nr.2-Ūdens" UPDK 0632011 apkopojums)

Nosaukums	Novadišanas vietu skaits (izplūdes)	Kopā novadītie notekūdeņi	tai skaitā		
			Ar att. norm. tīri	Ar att. norm. netīri	Bez att. norm. tīri
Subate	3	21	21		

3.13. Atkritumu apsaimniekošana Subates pilsēta un tās lauku teritorijā

Subates pilsētas lauku teritorijas padome ir iekļāvusies “Dienvidlatgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plānā 2005”.

Pašvaldībā ir izstrādāti un pieņemti “Saistošie noteikumi par Subates pilsētas lauku teritorijas sadzīves atkritumu savākšanu, transportēšanu, šķirošanu, pārstrādi un noglabāšanu”.

Atkritumu savākšanu pašvaldības teritorijā veic SIA “Eko Latgale”, ir uzstādīti 2 veidu konteineri (iepakojums/sadz. atkr.).

3.14. Subates pilsētas lauku teritorijas piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Saskaņā ar Daugavpils reģionālās vides pārvaldes datiem, Subates pilsētā ar lauku teritoriju ir sekojošas piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu teritorijas (skat. 3.14.1. tab.):

3.14.1.tabula.

Subates pilsētas ar lauku teritoriju piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas pēc kategorijām (2005. gads)

Nosaukums	Vietas raksturojums	Klasificēts kategorijā*
Subates pilsētas sadzīves atkritumu izgāztuve (Reģ.Nr.827)	Slēgta rekultivēta atkritumu izgāztuve Kopējais aktīvā laika periods – 4 gadi	2.potenciāli piesārņotā vieta

Subates pilsētas lauku teritorijas pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā būtu jāizstrādā piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu monitoringa programma, jāveic potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un jāpiesaista līdzekļi piesārņojuma rakstura un līmeņa izpētei. Gadījumā, ja tiks konstatēts, ka piesārņojums pārsniedz max. pieļaujamās normas, izstrādāt sanācijas programmu un veikt piesārņoto vietu sanācijas darbus.

* Piesārņotu vietu kategorijas:

1.kategorija, ja piesārņojuma līmenis ir augsts un ietekme ir liela — 10 reizes un vairāk pārsniegti vides kvalitātes normatīvu robežlielumi, **teritorijas izmantošanu nepieciešams ierobežot vai pieņemt lēmumu par teritorijas sanāciju;**

2.kategorija, ja piesārņojuma līmenis un ietekme nav liela — vides kvalitātes normatīvu robežlielumi pārsniegti līdz 10 reizēm, **bet iespējama negatīva ietekme uz vidi vai ir nepieciešams veikt papildu speciālus pētījumus;**

3.kategorija, ja pētījumos konstatēts, ka piesārņojušo vielu koncentrācija nepārsniedz vides kvalitātes normatīvus un piesārņojums nevar ietekmēt cilvēka veselību vai vidi – **praktiski nav ierobežojumu teritorijas izmantošanā.**

3.15. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu un LR MK noteikumiem Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” no 19.10.2004., teritorijas plānojums ir pašvaldības attīstības pamatdokuments, kurā tiek uzrādīta pašvaldības teritorijas pašreizējā izmantošana, atļautā izmantošana nākotnē un tajā izvirzītie nosacījumi ir pašvaldības saistošie noteikumi darbībai pašvaldības teritorijā.

Teritorijas plānojuma esamība nosaka saimnieciskās darbības noteikumus Subates pilsētas ar lauku teritoriju iedzīvotājiem un komersantiem atbilstoši esošajai likumdošanai. Apstākļos, kad Subates pilsētai ar lauku teritoriju netiktu izstrādāts plānošanas dokuments, neizbēgami rastos likumdošanas pārkāpumi vides aizsardzībā, aizsargjoslu ierobežojumu ievērošanā, ūdens resursu izmantošanā, saimniecisko objektu un dzīvojamo ēku celtniecībā un atjaunošanā u.c. Teritorijas plānojuma trūkums prasītu ievērojami vairāk laika un līdz ar to arī finanšu līdzekļu no komersantu puses, sevišķi gadījumos, kad tiktu plānotas jaunas saimnieciskās darbības uzsākšana. Neizstrādājot plānošanas dokumentu, ievērojami tiktu apgrūtināta infrastruktūras objektu izveide un rekonstrukcija Subates pilsētā un tās lauku teritorijā, kā arī ūdensapgādes un citu objektu plānošana. Apstākļos, kad nav teritorijas plānojuma, potenciālās saimnieciskās darbības attīstības teritorijas tiktu izvietotas aizsargājamo teritoriju (dabas liegums, aizsargjoslas u.c.) vai dzīvojamo ēku tiešā

tuvumā, kas turpmāk nākotnē neizbēgami veicinātu vides stāvokļa pasliktināšanos, biotopu degradāciju, bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, vides piesārņojumu un novestu pie Subates pilsētas ar lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes pazemināšanās.

Gadījumā, ja netiktu izstrādāts Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums, pašvaldībai būtu apgrūtināta sekojošu uz teritorijas attīstību attiecināmu darbību veikšana:

- ❑ detālplānojumu izstrāde atsevišķām Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas daļām;
- ❑ jaunu saimniecisko objektu un dzīvojamo ēku celtniecības projektēšana un būvniecība;
- ❑ esošo ēku un būvju remonta, rekonstrukcijas, renovācijas vai restaurācijas projektēšana un veikšana;
- ❑ zemes grāmatā nostiprināto īpašumu un zemes nogabalu sadalīšana, apvienošana vai robežu pārkārtošana;
- ❑ sakaru un transporta komunikāciju un ar tiem saistītu būvju projektēšana, būvniecība vai atjaunošana;
- ❑ tūrisma infrastruktūras objektu projektēšana un būvniecība;
- ❑ teritorijas labiekārtošana.

4. VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR BŪTISKI IETEKMĒT

Apskatot vides stāvokli teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, uzsvars tiek likts uz sekojošiem būtiskiem aspektiem no vides aizsardzības viedokļa:

- ❑ **vides stāvoklis aizsargājamās dabas teritorijās;**
- ❑ **virszemes ūdeņu kvalitāte plānošanas teritorijā;**
- ❑ **problēmas, kas saistītas ar īpaši aizsargājamiem dabas pieminekļiem.**

Vides stāvoklis uz plānošanas dokumentu attiecināmajā ĪADT raksturots, jo nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns dabas liegumam “Baltmuižas purvs”, tāpēc situācija šajā jomā ir uzskatāma par neapmierinošu.

4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Subates pilsētas lauku teritorijā atrodas nozīmīga aizsargājama teritorija – dabas liegums “Baltmuižas purvs”, kas ietilpst NATURA 2000 sarakstā (skat. 4.1.1. līdz 4.1.9.tab.).

4.1.1.tabula

Subates pilsētas lauku teritorijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārīgs raksturojums

Kategorija	Nosaukums	Valsts (V)/vietējās nozīmes (v)	NATURA 2000 teritorija	Kopējā platība, ha
Dabas liegumi:				
	Baltmuižas purvs	V	+	874

4.1.2.tabula

Subates pilsētas lauku teritorijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju īss raksturojums - dabas liegumi

<i>Baltmuižas purvs</i>	
Administratīvais iedalījums	Subates lauku teritorija. Teritorija ietilpst arī Jēkabpils rajonā
Platība, ha	874
Dibināšanas gads	1977.g.
Dabas vērtības	Nozīmīga augsto purvu, pārejas purvu, boreālo un purvaino mežu aizsardzības vieta. Purvs nozīmīgs ligzdojošiem putniem. Interesantas vecu mežu audzes uz purva salām un purva apkārtnē.

4.1.3.tabula

Dabas lieguma "Baltmuižas purvs" īpaši aizsargājami abinieki (pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Dīķa varde	Rana lessonae Camerano		HD IV	III			
Parastā varde	Rana temporaria L.		HD V	III			

4.1.4.tabula

Dabas lieguma "Baltmuižas purvs" īpaši aizsargājami augi (pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Pundurbērzs	Betula nana L.	2			+		
Stāvlapu dzegužpirkstīte	Dactylorhiza incarnata (L.) Soo	4			+		
Plankumainā dzegužpirkstīte	Dactylorhiza maculata (L.) Soo	4			+		
Gada staipeknis	Lycopodium annotinum L.	4	HD V		+		
Zaļziedu naktsvijole	Platanthera chlorantha (Custer) Rch	4			+		
Mellenāju kārklis	Salix myrtilloides L.	3			+		

¹ Sarkanās Grāmatas katalogs

² Eiropas Savienības direktīvas

³ Bernes konvencija

⁴ īpaši aizsargājama suga saskaņā ar LR MK Noteikumiem

⁵ īpaši aizsargājama suga, kurai dibināms mikroliegums

4.1.5.tabula

Dabas lieguma “Baltmuižas purvs” īpaši aizsargājамie putni
(pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Melnais stārķis	Ciconia nigra (L.)	3	BD I	Ann II	+	+	
Meža pīle, mercene	Anas platyrhynchos L.		BD II/1;III/1	III			
Zivju ērglis	Pandion haliaetus (L.)	3	BD I	Ann II	+	+	
Pļavas lija	Circus pygargus (L.)	2	BD I	Ann II	+		
Peļu klijāns	Buteo buteo (L.)						
Bezdelīgu piekūns	Falco subbuteo L.						
Rubenis, teteris	Tetrao tetrix L.	3	BD I;II/2		+		
Mežzirbe	Bonasa bonasia (L.)		BD I;II/2		+		
Dzērve	Grus grus (L.)	3	BD I	Ann II	+		
Ķīvīte	Vanellus vanellus (L.)		BD II/2				

4.1.6.tabula

Dabas lieguma “Baltmuižas purvs” īpaši aizsargājамie rāpuļi
(pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Pļavas ķirzaka	Lacerta vivipara Jacq.						
Glodene	Anguis fragilis L.						
Odze	Vipera berus (L.)						

¹ Sarkanās Grāmatas katalogs

² Eiropas Savienības direktīvas

³ Bernes konvencija

⁴ īpaši aizsargājama suga saskaņā ar LR MK Noteikumiem

⁵ īpaši aizsargājama suga, kurai dibināms mikroliegums

4.1.7.tabula

Dabas lieguma “Baltmuižas purvs” īpaši aizsargājamās sūnas
(pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Sfagnu somenīte	Calypogeia sphagnicola (H.Arn. et J				+		
Īssetas nekera	Neckera pennata Hedw.	2					

4.1.8.tabula

Dabas lieguma “Baltmuižas purvs” īpaši aizsargājamie zīdītāji
(pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG ¹	ES ²	BK ³	ĪAS ⁴	MIK ⁵	Citas konvencijas
Meža cirslis	Sorex araneus L.						
Mazais cirslis	Sorex minutus L.						
Ūdeņu naktssikspārnis	Myotis daubentoni (Kuhl)				+		
Natūza sikspārnis	Pipistrellus nathusii (Keyserling et Blasius)				+		
Rūsģanais vakarsikspārnis	Nyctalus noctula (Schreber)				+		
Vāvere	Sciurus vulgaris L.						
Bebrs	Castor fiber L.		HD II;IV	III			
Vilks	Canis lupus L.		HD II,IV;V	II	+		
Lācis	Ursus arctos L.	3	HD II;IV	II	+		
Āpsis	Meles meles (L.)						

Dabas lieguma “Baltmuižas purvs” īpaši aizsargājami biotopi
(pēc Latvijas vides aģentūras datu bāzes uz 2005.gada janvāri)

Latviskais nosaukums	Natura2000 Nosaukums	Natura2000 kods	Prioritāte	Latvijas īpaši aizsargājamais biotops
Sūnu (augstie) purvi	Neskarti augstie purvi	7110	Ir	
Pārejas purvi	Pārejas purvi un slīkšņas	7140	Nav	
Sausieņu meži (dabiski, veci sausieņu meži, atbilstoši DMB kritērijiem)	Boreālie meži	9010	Ir	
Jaukti platlapju meži (dabiski, veci platlapju meži, atbilstoši DMB kritērijiem)	Jaukti platlapju meži	9020	Ir	Jā
Slapjie meži (izņemot Mln un Os, kas veido 9080 un 91F0)	Purvaini meži	91D0	Ir	
Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās	7120	Nav	

4.2. Virszemes ūdeņu kvalitāte plānošanas teritorijā

Daugavpils reģionā mazo upju pētījumi uzsākti 1993. gadā, tomēr pārsvarā dati par ūdeņu bioloģisko kvalitāti iegūti 1997. gadā, piedaloties LVDC hidrobiologiem. Kvalitātes kartēs apkopota informācija par 48 upēm 78 posmos. Subates pilsētas lauku teritorijā tika apsekotas trīs upes – Dviete, Dienvidsusēja un Prode. Dvietes un Dienvidsusējas ūdens kvalitāte atbilst vāji piesārņotu līdz piesārņotu ūdeņu kvalitātei, bet Prodes upes ūdens kvalitāte atbilst stipri piesārņotu ūdeņu kvalitātei. (skat. 4.2.1.; 4.2.2.; 4.2.3.tab. un 4.2.1.att.). Atkārtoti Latvijas mazo upju hidrobioloģiskās apsekošanas rezultāti (2002) liecina, ka, vairāku Subates pilsētas ar lauku teritoriju upju un upīšu ūdens kvalitāte atbilst nepiesārņotu līdz vāji piesārņotu ūdens kvalitātei (oligo-beta mezosaprobītāte un beta mezosaprobītāte). Jāatzīmē arī, ka negatīvas demogrāfiskas tendences (skat. 3.9. nodaļu) un iedzīvotāju skaita samazināšanās, kā arī lauksaimniecības lejupslīde kopumā rada priekšnoteikumus upju pašattīrīšanās procesu intensifikācijai un ūdeņu kvalitātes pieaugumam.

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras apkopotie dati (Upju baseinu apgabalā ..., 2005) liecina, ka Dvietes upē ir vidēja ūdens kvalitāte, kā rezultātā līdz 2015. gadam šajā upē iespējams nevarēs sasniegt Virszemes ūdeņu direktīvas izvirzītos vides kvalitātes mērķus.

Dienvidsusējā arī ir vidēja ūdens kvalitātes klase un tas liecina, ka šajā posmā iespējams nevarēs līdz 2015. gadam sasniegt Virszemes ūdeņu direktīvas izvirzītos vides kvalitātes mērķus.

Saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumiem, uz Dvietes, kas šķērso Subates pilsētas lauku teritoriju, turpmāk ir aizliegta hidroelektrostaciju būve.

4.2.1.tabula.

Monitoringa un slodžu riska apkopojums Subates pilsētas lauku teritorijas lielākajām upēm (Upju baseinu apgabalu ..., 2005)

Ūdensteces nosaukums	VŪO kods	Tips	Monitorings	N _{kop}	P _{kop}
Dviete	D489	4	3	3	2
Dienvidsusēja	L169	3	3	3	2

1	Augsta kvalitāte (2)
2	Laba kvalitātes klase (2)
3	Vidēja kvalitātes klase (1B)
4	Slikta kvalitātes klase (1A)
5	Ļoti slikta kvalitātes klase (1A)

4.2.2.tabula

Ietekmju vērtējuma kopsavilkums par Salienas pagasta lielākajām upēm (Upju baseinu apgabalu ..., 2005)

Ūdenstece	VŪO kods	Iedzīvotāju skaits VŪO baseinā	Iespējamais piesārņojums (t/g)					A kategorijas ūdens atļaujas		Izplūžu skaits			Monitoringa vērtējums	Bīstamās vielas, smagie metāli dūnās
			BSP	ĶSP	SV	N	P	rūpn	lauks	<15000	15000 – 2000	>2000		
Dviete	D489	2758	28.19	81.54	30.20	9.06	1.5 1					2	nav datu	nē
Dienvidsusēja	L169	6226	63,63	184,0 7	68,17	20,4 5	3,4 1					10	nav datu	nē

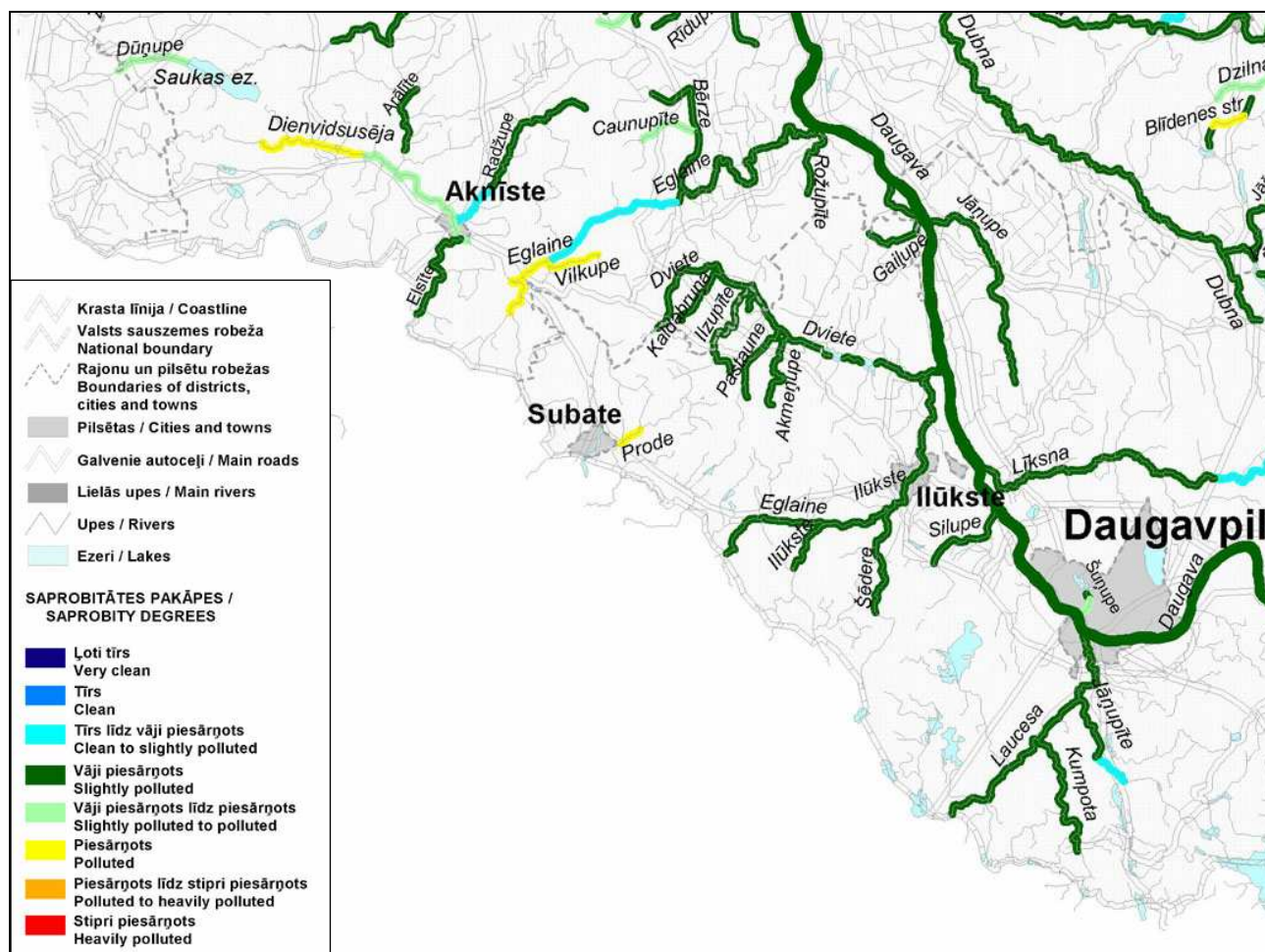
4.2.3.tabula

Monitoringa novērtējuma apkopojums Salienas pagasta lielākajām upēm (Upju baseinu apgabalu ..., 2005)

Ūdensteces nosaukums	VŪO kods	Tips	Gads (pēdējie dati)	minO ₂	BSP ₅	N/NH ₄	N _{kop}	P _{kop}	Saprobītātes indekss	Kopā	Komentārs
Dviete	D489	4	1998						1		par maz datu kopvērtējumam
Dienvidsusēja	L169	3	2001						3		par maz datu kopvērtējumam

1	Augsta kvalitāte (2)
2	Laba kvalitātes klase (2)
3	Vidēja kvalitātes klase (1B)
4	Slikta kvalitātes klase (1A)
5	Ļoti slikta kvalitātes klase (1A)

1A – objekti, par kuriem ir skaidri zināms, ka līdz 2015. gadam tajos nevarēs sasniegt Virszemes ūdeņu direktīvas izvirzītos vides kvalitātes mērķus;
1B – objekti, kuros iespējams nevarēs sasniegt Virszemes ūdeņu direktīvas izvirzītos ūdens kvalitātes mērķus vai par kuriem nav pietiekami daudz informācijas, lai precīzi

4.2.1.att. Latvijas upju bioloģiskās kvalitātes karte – Daugavpils reģiona R daļa (Latvijas upju kvalitātes kartes, 2003)

Virszemes ūdeņu kvalitāti negatīvi ietekmējošie faktori, kurus nepieciešams minimizēt teritorijas plānojuma realizācijas gaitā:

- Aizsargjoslu likuma prasību neievērošana;
- neattīrītu vai daļēji attīrītu sadzīves notekūdeņu novadīšana ūdenstecēs un ūdenstilpēs no lielciema, skrajciemiem, mazciemiem un viensētām (kopā novadā ir 8 notekūdeņu novadīšanas vietas virszemes ūdens objektos – skat. 3.12.sadaļu);
- fekālais piesārņojums no viensētās esošajām sausajām tualetēm un lopu kūtīm piesārņo gruntsūdeņus, bet ar virszemes un pazemes noteci nonākot ūdenstecēs un ūdenstilpēs veicina to ūdens kvalitātes pasliktināšanos un eutrofikāciju;
- strauja ūdens ekosistēmu degradācija un vides stāvokļa pasliktināšanās biogēnu (P, N) apjoma pieauguma rezultātā, kā indikators tam ir regulāra ūdens „ziedēšana” vasaras otrajā pusē;
- atsevišķu ūdenstilpu un ūdensteču piekrastes pārekspluatācija rekreatīviem mērķiem un pieaugošā antropogēnā noslodze (zemsedzes nomīdīšana, biotopu degradācija, piesārņojums u.t.t.);
- publisko ezeru, piem., Lielā Subates ez., zivju resursu pārekspluatācija –pašvaldībai tāpēc ir nepieciešams izstrādāt individuālos ezeru ekspluatācijas noteikumus, bet sadarbībā ar Daugavpils reģionālo vides pārvaldi stingrāk vērsties pret nelegālo zveju.

4.3.Problēmas, kas saistītas ar īpaši aizsargājamiem dabas pieminekļiem

Subates pilsētas lauku teritorijā atrodas 15 īpaši aizsargājami dižkoki, diemžēl par lielāko daļu no tiem nav aktualizēta informācija.

4.3.1.tabula

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas īpaši aizsargājамie dižkoki

N.p.k.	Suga	Apkārtmērs 1.3 m augstumā	Pašvaldība	Atrašanās vieta
1.	Parastais ozols	5.01	Subates pilsētas lauku teritorija	800m uz D, DR no Pūpolu mājām, meža malā
2.	Parastais ozols	4.45	Subates pilsētas lauku teritorija	150m uz D no Cimermaņu mājām uz lauka gravas nogāzē
3.	Parastais ozols	4.25	Subates pilsētas lauku teritorija	1000m uz ZR no Ziediņu mājām, uz lauka
4.	Parastais ozols	4.51	Subates pilsētas lauku teritorija	250m uz R no Priežu mājām, meža malā
5.	Parastais ozols	4.29	Subates pilsētas lauku teritorija	350m uz R no Priežu mājām, meža malā gravas nogāzē
6.	Parastais ozols	4.51	Subates pilsētas lauku teritorija	800m uz ZA no Prodes muižas, Prodes upes labajā krastā, nogāzē.
7.	Parastais ozols	4.34	Subates pilsētas lauku teritorija	Subates pilsētas Katoļu baznīcas D galā, Subates ezera krasta nogāzē.
8.	Parastais osis	4.55	Subates pilsētas lauku teritorija	50m n no Osmaņu mājas, uz lauka
9.	Parastais ozols	4.63	Subates pilsētas lauku teritorija	60m uz D no Piekraсту mājām, uz lauka
10.	Parastais ozols	4.58	Subates pilsētas lauku teritorija	100m uz R no Lapeņu mājas, upītes kreisajā krastā, nogāzē.
11.	Parastā goba	5.18	Subates pilsētas lauku teritorija	50m uz Z no Rūķu mājām, uz lauka.
12.	Parastā liepa	4.05	Subates pilsētas lauku teritorija	500m uz ZA no Prodes muižas, Prodes upes labajā krastā, nogāzes malā.
13.	Parastais ozols	3.87	Subates pilsētas lauku teritorija	150m uz DR no Kesteru mājām, uz lauka liepu rindas galā
14.	Parastā liepa	4.61	Pilskalnes pagasts	50m uz Z no Viju mājām, uz lauka.
15.	Parastā priede	3.39	Pilskalnes pagasts	400m uz DA no Pūpolu mājām, šosejas Daugavpils-Aknīste labajā pusē.

Minētajiem dabas pieminekļiem apdraudējumu veido pieaugošā antropogēnā noslodze, kuras ietekmē tiek piesārņota vide, kā arī Aizsargjoslu likuma prasību neievērošana. Subates pilsētas lauku teritorijā esošajiem dižkokiem ir jānosaka 10 m aizsargjosla, kas pasargātu to sakņu sistēmu un nodrošinātu dižkoku tālāku eksistenci. Minētajā teritorijā būtu jāuzstāda atbilstošas informācijas zīmes ("ozollapa" - dabas piemineklis), kas informētu par dabas objekta aizsardzības statusu.

5. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums rada priekšnoteikumus teritorijas izmantošanai, dabas resursu apsaimniekošanai un dabas vērtību saglabāšanai. Ņemot vērā pašvaldības nospraustos mērķus un uzdevumus, kā arī iedzīvotāju ieteikumus, un pamatojoties uz iespējamo Subates pilsētas ar lauku teritoriju sociālekonomiskās attīstības analīzi, ar teritorijas plānojumu tiek risinātas teritoriālās attīstības problēmas. Kopsavilkums par būtiskākajām uz Subates pilsētu ar lauku teritoriju attiecināmajām vides problēmām ir sekojošs:

bioloģiskās daudzveidības saglabāšana

- tūristu un atpūtnieku plūsma Subates pilsētā un tas lauku teritorijā netiek pietiekami organizēta, līdz ar tās pieaugumu (salīdzinot Daugavpils rajona TIC datus par 2003. un 2004. gadu var secināt, ka tūristu skaits ir divkārtšojies, ja 2003.g. TIC bija apkalpoti 2285 cilvēki, tad 2004.g. tie jau bija 4985) palielinās arī antropogēnā noslodze;
- kūlas dedzināšana ir kļuvusi par tradicionālu lauku un pļavu apsaimniekošanas veidu, kā arī nereti tiek veikta vispār bez nopietnas motivācijas vai pat izklaidei; nekontrolētā dedzināšana nodara postošas sekas videi un īpašumam; kūlas dedzināšana atstāj būtisku iespaidu uz putniem, jo ietekmē to barošanās un ligzdošanas vietas, kā arī tiek nodarīts kaitējums augiem, kukaiņiem, bezmugurkaulniekiem, jo sevišķi sugām, kas ir neizturīgākas pret dedzināšanu; mineralizējoties organiskām vielām, jo sevišķi dedzinot atkārtoti, noplicinās augsne, kā arī uguns var pārnesties uz ēkām, mežiem;
- meža biotopus negatīvi var ietekmēt mežsaimnieciskā darbība, it sevišķi gadījumā ja tiek veikta nelegāla mežistrāde;
- pieaugoša Lielā un Mazā Subates ezeru piekrastes antropogēnā noslodze un tās negatīvās sekas - veģetācijas izbradāšana, koku bojāšana, ugunsgrāku kurināšana, piesārņojums u.c.
- publisko ezeru zivju resursu pārekspluatācija, tāpēc ir nepieciešams izstrādāt individuālos ezeru ekspluatācijas noteikumus;
- agrāk apsaimniekoto upju palieņu un ezeru piekrastes pļavu aizaugšana ar krūmājiem veicina bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un veicina īpaši aizsargājamo augu sugu un dzīvnieku sugu (galvenokārt bezmugurkaulnieku un putnu, piem. griežu) atradņu skaita Subates pilsētā ar lauku teritoriju upju, strautu un ezeru bioloģisko daudzveidību ietekmē neattīrītu vai daļēji attīrītu sadzīves notekūdeņu novadīšana tajos no apdzīvotām vietām un viensētām;

īpaši aizsargājamās dabas teritorijas apsaimniekošana

- Subates pilsētas lauku teritorijā esošajā dabas liegumam „Baltmuižas purvs” nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni (http://www.vidm.gov.lv/vad/Latviski/Plani/dab_aizs_plans.htm, 2005); nedz arī individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi; līdz ar to spēkā ir īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas nosaka veselu virkni aizliegumu un ierobežojumu (piem. dabas liegumos aizliegts cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritālas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu; ka arī cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē bez Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, rakstiskas saskaņošanas ar Daugavpils reģionālo

vides pārvaldi); tādejādi plānošanas dokumentā nevar iestrādāt lieguma apsaimniekošanas un dabas vērtību izmantošanas pasākumus (piem., izziņas vai dabas takas ierīkošana), ņemot vērā gan rajona, gan vietējo iedzīvotāju ekonomiskās intereses.

vides piesārņojums

- ❑ sadzīves atkritumu un bīstamo atkritumu (nolietotas riepas, galvaniskie elementi, automašīnu akumulatori, izdegušās luminiscentās spuldzes, nolietotā sadzīves tehnika) nelegālo izgāztuvju ierīkošana Subates pilsētā ar lauku teritoriju.;
- ❑ patreizējā situācijā lielākais drauds Dvietes, Līčupes un citu upju, ka arī ezeru ūdeņu kvalitātes saglabāšanai ir neattīrītu vai daļēji attīrītu sadzīves notekūdeņu novadīšana tajos no ciemiem un viensētām;
- ❑ dzeramajā ūdenī, ko iegūst no dziļurbumiem, ir augsts dzelzs saturs;
- ❑ Subates pilsētas lauku teritorijas ūdensapgādes vadu sistēmas arī ir novecojušas un lielākā daļa ūdensvadu sistēmas atrodas avārijas stāvoklī, nolietotā centralizētā ūdensapgādes sistēma palielina mikrobioloģiskā piesārņojuma risku;
- ❑ fekālais piesārņojums no viensētās esošajām sausajām tualetēm un lopu kūtīm piesārņo gruntsūdeņus, bet ar virszemes un pazemes noteci nonākot ūdenstecēs un ūdenstilpēs veicina to ūdens kvalitātes pasliktināšanos un eitrofikāciju, kā arī rada piesārņojuma draudus decentralizēto (seklo aku) dzeramā ūdens apgādē;
- ❑ sadzīves notekūdeņu, galvenokārt sintētisko mazgāšanas līdzekļu un pārtikas atkritumu nekontrolēta nopludināšana no viensētām;
- ❑ Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā ir viena funkcionējošā bioloģiskā notekūdeņu attīrīšanas iekārta, pēc notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas un dezinfekcijas tos ievada Čulģenes grāvī;
- ❑ notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ir novecojušas un nepieciešams tās atjaunot;
- ❑ gaisa piesārņojuma avoti Subates pilsētā un tās lauku teritorijā ir skolas un dzīvojamo māju dūmvadi, kokapstrādes uzņēmumu ventilācijas iekārtas, autotransports; vislielākais gaisa piesārņojums apskatāmajā teritorijā ir no autotransporta dzinēju radītās izplūdes gāzes, jo pagasta teritoriju šķērso divi 1. šķiras un divi 2. šķiras autoceļi (skat. 3.10.nodaļu);

vides stāvokļa pasliktināšanās

- ❑ agrāk apsaimniekoto meliorācijas sistēmu un grāvju aizsērēšana un aizaugšana veicina mežu un pļavu platību pārpurvošanos;
- ❑ limitētas ir iespējas kontrolēt mežu apsaimniekošanas plānu praktisko realizāciju privātajos mežos;
- ❑ padomju periodā ieviestās lauksaimnieciskās saimniekošanas sistēmas sabrukums ir radījis zemes apsaimniekošanas veida un formas izmaiņas; līdz ar to Subates pilsētas lauku teritorijā ir vērojamas ainavas telpiskās struktūras izmaiņas, ko nosaka pēdējos desmit gados notikušā iedzīvotāju skaita samazināšanās un neapsaimniekoto platību renaturalizācija;
- ❑ lauksaimnieciskās darbības finansiālās neefektivitātes dēļ daļa agrāk apsaimniekotās platības aizaug, tādejādi samazinās saimnieciski izmantojamo zemju platības.

vides informācijas nepietiekamība

- ❑ zema sabiedrības informētības pakāpe vides izglītības jomā (iedzīvotāju darbības lokālās, reģionālās un globālās ietekmes, piem. vidi piesārņojošo vielu (deterģentu, virsmas aktīvo vielu, biogēnu u.c.) izmantošanas pieaugums Subates pilsētā pasliktina vides kvalitāti ne tikai Dzirnāvupītē un Līčupē (lokālais līmenis), bet arī Kreunā (reģionālais līmenis) un Baltijas jūrā (globālais līmenis);
- ❑ zemes īpašnieku nepietiekamās zināšanas vides likumdošanas jomā (atļautās, ierobežotās un aizliegtās darbības ĪADT, kā arī aizsargjoslās), kā rezultātā var veidoties konfliktsituācijas starp īpašnieka iecerēto un teritorijas plānojumā paredzēto zemes izmantošanu;

- privāto mežu īpašnieku nepietiekamas zināšanas par meža nozīmi vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, kā arī meža apsaimniekošanā;
- minētās teritorijas iedzīvotājiem grūti iegūt informāciju par vides komponentu – gaisa, ūdens kvalitāti un tās ietekmi uz veselību;
- komersantiem un iedzīvotājiem nav pietiekamas informācijas par bīstamām ķīmiskām vielām un nepieciešamajiem drošības pasākumiem to utilizācijā;
- nepietiekama sabiedrības informēšana par ķīmiskām vielām, ģenētiski modificētiem komponentiem pārtikā un produktiem, kuri nopērkami tirdzniecības tīklā;
- sabiedrībai ir salīdzinoši zema vides tīrības saglabāšanas apziņa un motivācija.

citas problēmas

- nedz Daugavpils rajonam kopumā, nedz Subates pilsētai ar lauku teritoriju nav izstrādāta minerālo resursu ieguves un izmantošanas stratēģija, nav arī ģeoloģiskā potenciāla kartes, līdz ar to minētajā teritorijā nav apzinātas visas esošās iespējamās derīgo izrakteņu ieguves vietas; ja nākotnē tiek paredzēta derīgo izrakteņu ieguve aizsargjoslu vai dabas lieguma tuvumā, šādu darbību veikšanai būtu jāpiemēro ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, jo sevišķi, ja tiek paredzēta darbības ietekme uz NATURA 2000 teritoriju (saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4. panta (1) daļu);
- klimata globālo izmaiņu kontekstā pastāv risks, ka Subates pilsētas ar tās lauku teritoriju teritorijās, kas pakļautas paaugstinātam ģeoloģiskajam riskam, plānošanas dokumenta realizācijas gaitā var aktivizēties erozijas un nogāžu procesi, it sevišķi nokrišņu daudzuma un intensitātes pieauguma gadījumā.

Ir svarīgi atzīmēt, ka minētās problēmas ietverot Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumā, šī teritorijas plānojuma un vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaitā apskatāmās teritorijas iedzīvotājiem ir dota iespēja izvērtēt šīs problēmas, to risinājuma ceļus un iesniegt savus priekšlikumus.

6. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

6.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Plānošanas dokumenta starptautiskie vides aizsardzības mērķi ir formulēti starpvalstu konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās, kuras ir ratificētas Latvijā. Subates pilsētas lauku teritorijas plānošanas dokumentam ir svarīgi mērķi un uzdevumi, kas deklarēti sekojošos dokumentos:

Riodežaneiro konvencija (**Konvencija par bioloģisko daudzveidību**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (08.09.1995.). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana. Galvenais uzdevums dalībvalstīm - bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un tas ilgtspējīgas izmantošanas jautājumu integrēšana jau esošajās valsts stratēģijās, plānos un programmas un nepieciešamo stratēģiju un citu dokumentu izstrādāšana.

Ramsāres konvencija (**Konvencija par starptautiskās nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1971. gada 2. februāra Konvenciju par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi", ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2002.gada 13.novembrim (05.04.1995). Konvencija nosaka, kas ir mitrāji un ūdensputni. Šīs konvencijas izpratne mitrāji ir platības ar purviem, dumbrājiem vai ūdeņiem, kuri var būt dabiski vai mākslīgi veidojušies, pastāvīgi vai īslaicīgi. Konvencijas izpratnē ūdensputni ir putni, kas atkarīgi no mitrājiem, tāpēc nepieciešama to aizsardzība.

Bernes konvencija (**Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu" (17.12.1996). Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

UNESCO konvencija (**Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību" (17.02.1997), tā definē jēdzienu „dabas mantojums” un nosaka sekojošus uzdevumus tā aizsardzībai:

- ❑ dabas pieminekļi – fizikāli un bioloģiskie veidojumi vai šādu veidojumu grupas ar īpašu, universālu estētisku vai zinātnisku vērtību;
- ❑ ģeoloģiski vai fiziogēogrāfiski veidojumi un noteiktas zonas – apdraudētu augu un dzīvnieku sugu dzīves vietas ar īpašu zinātnisku vai saglabāšanas nozīmi;
- ❑ dabas teritorijas, kam īpašas nozīmes universālas vērtības no zinātnes, saglabāšanas vai dabas skaistuma viedokļa;
- ❑ valsts pienākums ir tās teritorijā nodrošināt kultūras un dabas mantojuma identifikāciju, aizsardzību, konservāciju, popularizēšanu un saglabāšanu nākošajām paaudzēm. Tādēļ maksimāli jāizmanto esošie valsts resursi un nepieciešamības gadījumā arī starptautiskā palīdzība un sadarbība.
- ❑ lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, konservāciju un popularizēšanu, šīs konvencijas dalībvalstis atbilstoši katras valsts apstākļiem centīsies:

- īstenot atbilstošu politiku, kuras mērķis būtu kultūras un dabas mantojumam piešķirt noteiktas funkcijas sabiedrības dzīvē, kā arī iekļaut šī mantojuma aizsardzību plānošanas programmās;
- izveidot, ja tādu nav, vienu vai vairākus kultūras un dabas mantojuma aizsardzības, konservācijas un popularizēšanas dienestus ar atbilstošu personālu un līdzekļiem;
- attīstīt zinātniskos un tehniskos pētījumus, lai valsts spētu novērtēt un novērst kultūras un dabas mantojumam draudošās briesmas;
- veikt atbilstošus juridiskus, zinātniskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atklātu, aizsargātu, konservētu, popularizētu un atjaunotu šo mantojumu;
- atbalstīt nacionālo un reģionālo centru izveidošanu un attīstību, kas sagatavo speciālistus kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas jomās un veicina attiecīgus zinātniskos pētījumus.

Bonnas konvencija (**Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu “Par 1979. gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Orhūsas konvencija (**Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem**) Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu “Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” (18.04.2002.). Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā Latvijā pieņemts un apstiprināts ar Ministru kabineta 2003. gada 7. janvāra noteikumiem Nr. 10 "Noteikumi par Līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā". Tā mērķis ir sekmēt sikspārņu aizsardzību un sekmēt sabiedrības apziņas veidošanos par sikspārņu saglabāšanas nozīmīgumu.

Eiropas Savienības **Direktīva “Par savvaļas putnu aizsardzību” 79/409/EEC** no 1979. gada 2. aprīļa. Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim.

Eiropas Savienības **Direktīva “Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC** no 1992. gada 21. maija un Komisijas 1991. gada 6. marta **Direktīva**, ar ko groza Padomes Direktīvu 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību (91/244/EEK). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību.

MK noteikumi Nr. 199. “**Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā**” (28.05.2002.) nosaka kritērijus, kuri piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā. Subates pilsētas lauku teritorijas 5 ĪADT, saskaņā ar projekta “Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar

EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu” rezultātiem, ir iekļauts NATURA 2000 vietu sarakstā. NATURA 2000 ir Eiropas Savienības (ES) īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, kas tiek veidots visās ES dalībvalstīs. Šāda tīkla izveidi nosaka ES Biotopu direktīva. NATURA 2000 teritoriju tīklu veido teritorijas, kas ir nozīmīgas ES Biotopu direktīvas I pielikumā norādīto dabisko biotopu aizsardzībai un II pielikumā minēto sugu dzīvotņu aizsardzībai. Šajā tīklā tiek iekļautas arī īpaši aizsargājamās teritorijas putniem, kas ir visatbilstošākās Putnu direktīvas I pielikumā uzskaitīto putnu sugu aizsardzības nodrošināšanai. NATURA 2000 tīklam pievienojas katra ES dalībvalsts ar savu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmu.

6.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi un to integrēšana Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumā

Subates pilsētas lauku teritorijas plānojumā paredzētās rīcības atbilst Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2003. – 2012. gadam, Bioloģiskās daudzveidības nacionālajai programmai un citiem dokumentiem, savukārt teritorijas plānojuma nacionālos vides aizsardzības mērķus nosaka „Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008. gadam” (<http://www.mk.gov.lv/site/files/3/16951.doc>). Tā īstenošana paredzēta nākošo triju gadu laikā un dokumentā tiek formulēti vides aizsardzības principi, galvenie politikas mērķi un rīcības to sasniegšanai, par galveno uzdevumu nosakot cilvēku veselības labvēlīgu dzīves apstākļu nodrošināšanu, kas gala rezultātā palielinās mūža garumu un uzlabos iedzīvotāju veselības un labsajūtas stāvokli. Minētais dokuments nosaka arī būtiskākās problēmas un vides politikas mērķus nacionālā līmenī, kuri ir aktuāli arī Subates pilsētā un tās lauku teritorijā. Vieni no svarīgākajiem vides aizsardzības mērķiem ir saistīti ar **ūdens kvalitātes aizsardzību un uzlabošanu**:

- aizsargāt ūdens ekosistēmas un no ūdens atkarīgas sauszemes ekosistēmas un mitrājus;
- veicināt ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu izmantošanu;
- nodrošināt labu virszemes un pazemes ūdens kvalitāti, samazināt esošo piesārņojumu un novērst tālāku piesārņojumu.

Subates pilsēta ar lauku teritoriju ir bagāta ar iekšējiem ūdeņiem, kuru kvalitāte šobrīd lielākoties vērtējama kā laba, taču esošās notekūdeņu attīrīšanas ierīces pašreizējās noslodzes apstākļos ne vienmēr nodrošina notekūdeņu attīrīšanu atbilstoši vides kvalitātes prasībām.

Valsts noteiktais **bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas** (http://www.vidm.gov.lv/vad/Latviski/Plani/BD_nac_programma/Saturs.html) mērķis Subates pilsētā un tās lauku teritorijā saistāms ar īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanu. Šobrīd Subates pilsētā ar lauku teritoriju atrodas viena nozīmīga aizsargājama teritorija “Baltmuižas purvs”, kas atbilst NATURA 2000 statusam. Pašreizējā un plānotā teritorijas izmantošana visumā nodrošina minētās teritorijas saglabāšanu un formālu aizsardzību. Bioloģisko daudzveidību ĪADT negatīvi var ietekmēt 5 nodaļā minētās problēmas, no kurām nozīmīgākās ir kūlas dedzināšana, nelegāla mežizstrāde, vides piesārņojums un mozaīkveida ainavas izzušana. Dabas liegumam “Baltmuižas purvs”, nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, tāpēc situācija šajā jomā ir uzskatāma par neapmierinošu.

Dabas aizsardzības pasākumi ir jārealizē ne tikai tajās vietās, kurās ir aizsargājami biotopi un sugas, un kuru dēļ teritorijai ir noteikts NATURA 2000 statuss, bet arī gadījumos, ja īpaši aizsargājamās teritorijas esošās sugas un biotopus ietekmē kādi ārējie faktori, piem. gaisa piesārņojuma pārnese. Nepieciešamos aizsardzības pasākumus var realizēt, tos iekļaujot dabas liegumu „Baltmuižas purvs”, izstrādājamajā dabas aizsardzības plānā un individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos.

Svarīgākie vides aizsardzības politikas mērķi **mežsaimniecības** jomā ir aktuāli arī Subates pilsētas lauku teritorijā:

- saglabāt mežu bioloģisko daudzveidību un ekoloģisko funkciju kvalitāti klimata un ūdens regulēšana, kā arī augsnes aizsardzībai;
- veicināt koksnes un tās izstrādājumu izmantošanu, lai saglabātu koksne uzkrāto oglekli saistītā veidā;
- paaugstināt meža īpašnieku, apsaimniekotāju un sabiedrības zināšanas par meža bioloģiskās daudzveidības un meža ekoloģisko funkciju nozīmību.

Zivsaimniecībā viens no mērķiem ir saglabāt Latvijas ūdeņu bioloģisko daudzveidību un zivju sugu populāciju struktūru. Saskaņā ar Ministru Kabineta noteikumu nr.118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*” (12.03. 2002.)

Zveja un cita veida nodarbošanās dabas liegumā notiek saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, kā arī MK noteikumiem Nr.857 “*Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos*” (02.01.2002.).

Teritorijas attīstībā liela nozīme ir piesārņoto vietu apzināšanai, izpētei un sanācijai. Šo pasākumu mērķi ir:

- novērst vai mazināt iepriekšējas militāras vai saimnieciskas darbības rezultātā radušos piesārņojumu un tā kaitīgo ietekmi uz cilvēka veselību, īpašumu, vidi un bioloģisko daudzveidību;
- panākt augsnes, grunts, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu piesārņotajās vietās;
- nepieļaut piesārņoto vielu iekļūšanu virszemes un pazemes ūdeņos;
- atjaunot un uzlabot vides kvalitāti piesārņotajās vietās;
- teritoriju plānošanā ņemt vērā esošo vides piesārņojumu;
- noteikt reālo zemes vērtību un atbilstošu nekustamā īpašuma nodokli, ņemot vērā piesārņotības pakāpi.

Subates pilsēta ar lauku teritoriju pie degradētām teritorijām pieskaitāmas liela daļa padomju laika lielfermu un ražošanas uzņēmumu teritorijas. Potenciāli piesārņotas ir šādas teritorijas:

- nelegālās sadzīves atkritumu izgāztuves;
- minerālmēslu un ķīmikāliju noliktavas,
- DUS;
- amonjaka glabātavas;
- notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Rekultivācija nepieciešama:

- mehānisko darbnīcu teritorijām.

Tūrisma nozarē galvenie vides politikas mērķi ir:

- nodrošināt ilgtspējīgu tūrisma attīstību, kas radītu nozarei papildus izaugsmes iespējas un ļautu izmantot Latvijas tūrisma svarīgākos resursus;
- turpināt vides pārvaldības sistēmu ieviešanu tūrisma nozarē;
- veicināt vienotas tūrisma informācijas sistēmas izveidošanu;
- veicināt dabas, lauku, dziednieciskā, ekotūrisma, velotūrisma un ar to saistītās infrastruktūras attīstību;
- veicināt optimālu resursu izmantošanu, samazinot slodzi uz vidi.

Subates pilsētā ar lauku teritoriju ir labi priekšnosacījumi lauku tūrisma, velotūrisma un ekotūrisma attīstībai, tomēr aktīvāku Subates pilsētas un tās lauku teritorijas izmantošanu tūrismā ierobežo atbilstošas infrastruktūras un informācijas trūkums.

Vides jautājumu risināšanā liela nozīme ir sabiedrības līdzdalībai, tāpēc virkne politikas mērķu ir saistīta ar **vides informāciju un sabiedrības līdzdalību**:

- nodrošināt aktīvāku sabiedrības līdzdalību ar vidi saistītu lēmumu pieņemšana;
- nodrošināt vides informācijas izmantošanu un analīzi normatīvo aktu izstrādes un politikas lēmumu pieņemšanas procesā un politikas efektivitātes izvērtēšanā.

Vides ministrijas vides stratēģijas un informācijas nodaļa izstrādājusi **Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes** (1998.). Ilgtspējīgas attīstības mērķi ir:

- ❑ Latvijai jāveido labklājības sabiedrība, kura augstu vērtē un attīsta demokrātiju, līdztiesību, godīgumu un savu kultūras mantojumu;
- ❑ Latvijai jāveido stabila tautsaimniecība, kas nodrošina sabiedrības vajadzības, vienlaicīgi panākot, lai ekonomiskās izaugsmes tempi pārsniegtu vides piesārņojuma un resursu patēriņa tempus;
- ❑ Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- ❑ Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskas daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;
- ❑ Latvijai sabiedrībā jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un nepārtraukti jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte;
- ❑ Latvijai no starptautiskās palīdzības saņēmējas valsts pakāpeniski jākļūst par valsti, kas spēj pati nodrošināt savas vajadzības un nepieciešamības gadījumā pat sniegt palīdzību citām valstīm;
- ❑ Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plāns vides politikas līdzekļu pielietojumam visās citās nozaru politikās;
- ❑ Latvijai jānodrošina, lai tirgus ekonomikas mehānismi kalpotu ilgtspējīgai attīstībai;
- ❑ Latvijai jānodrošina sabiedrības līdzdalība ilgtspējīgas attīstības procesos;
- ❑ Latvijai nepārtraukti jānovērtē tās progress noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšana.

Subates pilsētas un tas lauku teritorijas plānojuma mērķi un to sasniegšanai paredzētās rīcības kopumā atbilst Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņēm.

7. TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ PAREDZĒTO DARBĪBU ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI

Subates pilsētas un tas lauku teritorijas plānojuma realizācija laika posmā no 2007. līdz 2019. gadam radīs arī ietekmi uz vides stāvokli pašvaldības teritorijā. Tas nozīmē, ka no izstrādātā plānošanas dokumenta satura un kvalitātes lielā mērā būs atkarīga gan Subates pilsētas ar lauku teritoriju tālāka sociālekonomiskā attīstība, gan vides stāvoklis. Tāpēc teritorijas plānojumā nepieciešams paredzēt tiešās un netiešās, īslaicīgās, ilgstošās u.c. ietekmes, kā arī iekļaut plānotās teritorijas izmantošanas nosacījumus un ieteikumus, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi.

7.1. Tiešās un netiešās ietekmes

Veicot Subates pilsētas lauku teritorijas plānojuma analīzi, iespējams izdalīt plānošanas dokumentā paredzēto pasākumu tiešās un netiešās ietekmes uz vides kvalitāti.

Tiešās ietekmes

- Nepietiekami attīrītu notekūdeņu novadīšana veicina eitrofikācijas procesu un ūdens ekosistēmu degradāciju.
- Jaunas apbūves attīstība teritorijā sekmēs sociālās vides sakārtošanu.
- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšana sekmēs bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- Tūrisma un rekreācijas infrastruktūras attīstība Subates pilsētā ar lauku teritoriju sekmēs sociālekonomisko attīstību, taču dažos gadījumos var veicināt vides kvalitātes pasliktināšanos.
- Izvirzītās prasības virszemes un pazemes ūdens resursu aizsardzībai nodrošinās ūdens kvalitātes saglabāšanu.
- Teritorijas plānojums nodrošinās mozaīkveida ainavas saglabāšanu, līdz ar to tas būtiski neietekmēs bioloģisko un ainavisko daudzveidību novadā kopumā.
- Lai saglabātu vides kvalitāti teritorijā, tās attīstību nākotnē nepieciešams plānot cieši pieturoties pie jau izstrādātā teritorijas plānojuma, kā arī ievērot vides aizsardzības normatīvos iekļautās prasības. Par sevišķi jutīgām, šajā kontekstā, uzskatāms teritorijas, kas robežojas ar dabas parkiem un dabas liegumiem, tādēļ to izmantošanu nepieciešams pastiprināti kontrolēt.

Netiešās ietekmes

- Dīkssaimniecību attīstība no vienas puse var sekmēt bioloģiskās daudzveidības palielināšanos, bet no otras puses, neievērojot vides prasības, var izraisīt virszemes ūdeņu kvalitātes pasliktināšanos (biogēnu, galvenokārt N/NH₄ koncentrācijas pieaugums, neizmantojot zivju barības nonākšana vidē un tml.).
- Uzņēmējdarbības (kokapstrāde, mežizstrāde u.c.) attīstība, ja tā notiek netālu no ĪADT, to ietekmēs netieši (gaisa piesārņojuma pārnese, gruntsūdens līmeņa izmaiņas, smakas, putekļu daļiņas, troksnis u.c.). Pirms darbības paplašināšanas vēlam konsultēties ar vides aizsardzības speciālistiem, lai minimizētu iespējamo ietekmi.
- Gaisa, ūdens un trokšņa piesārņojums palielinās līdz ar saimnieciskās aktivitātes kāpumu. Ja šāds piesārņojums nepārsniedz noteiktos limitus, tas vides kvalitāti teritorijā nepasliktina.
- Liela daļa piesārņojošo vielu aerosolu, gāzu un putekļu veida nonāk Subates pilsētā ar lauku teritoriju no lielākajiem šī reģiona gaisu piesārņojošiem objektiem Daugavpilī, kā arī no Obelāi un Rokišķu pilsētām Lietuvā. Šāds piesārņojuma tranzīts var negatīvi ietekmēt NATURA 2000 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tajās gan neizraisot īpaši aizsargājamo sugu bojāeju vai biotopu tūlītēju degradāciju, taču pasliktinot vides kvalitāti kā tādu.

- Ceļu infrastruktūras attīstība palielinās satiksmes plūsmas intensitāti apskatāmā teritorijā, kas savukārt palielinās gaisa piesārņojumu, samazinās satiksmes drošību un paaugstinās vides piesārņojuma risku.

7.2. Īslaicīgās, vidēji ilgās un ilglaicīgās ietekmes

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumā paredzētās darbības pēc to ietekmes ilguma var iedalīt īslaicīgās, vidēji ilgās un ilglaicīgās (paliekošas) ietekmes darbībās.

Īslaicīgās ietekmes

Par īslaicīgās ietekmes darbībām var uzskatīt teritorijas plānojumā paredzētos esošo saimniecisko objektu un dzīvojamo ēku, kā arī sakaru un transporta komunikāciju un ar tiem saistītu būvju rekonstrukcijas un atjaunošanas darbus. Par cik minēti objekti jau eksistē un to atjaunošanas gaitā nenotiek zemes lietojuma transformācija, rekonstrukcijas darbi rada salīdzinoši īslaicīgu traucējumu vidē. Galvenās problēmas, kas ar to ir saistītas ir troksnis, zemeszemes bojājumi, putekļu un izplūdes gāzu emisija, būvgruži. Lielākā daļa šo faktoru tiek neutralizēti līdz ar darbības izbeigšanos.

Vidēji ilgās ietekmes

Vidēji ilgās ietekmes ir saistītas ar mežizstrādi, kā rezultātā uz meža atjaunošanās periodu mainās veģetācijas tips, mikroklimatiskie, mitrinājuma un apgaismojuma apstākļi, kā rezultātā var tikt iznīcināti bioloģiski vērtīgi biotopi vai retu augu atradnes.

Ilglaicīgās ietekmes

Par ilglaicīgās ietekmes darbībām var uzskatīt teritorijas plānojumā paredzētos jaunu saimniecisko objektu un dzīvojamo ēku, kā arī jaunu sakaru un transporta komunikāciju un ar tiem saistītu būvju celtniecības darbus. Būvdarbu izpildes laikā šīs darbības izpaužas kā īslaicīgās ietekmes, taču ņemot vērā faktu, ka notiek paliekoša zemes lietojuma transformācija no viena zemes izmantošanas mērķa citā, un vidē parādās jauni, mākslīgi radīti objekti, plānošanas dokumentā paredzētās šāda veida aktivitātes radīs ilglaicīgu ietekmi uz vidi un negatīvo faktoru ietekme saglabāsies arī pēc darbības izbeigšanas. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma plānotās (atļautās) teritorijas zonējumā perspektīvā dabas lieguma teritorijā vai tā tiešā tuvumā nav paredzēta jaunu apbūves vai ražošanas teritoriju izveidošana, tādejādi plānošanas dokuments neatstās negatīvu ietekmi uz dabas lieguma ekoloģiskajām funkcijām un to integritāti. Perspektīvā sabiedrisko objektu apbūves teritorijas paredzētas Āzišķu ezera A krastā un Svuiļu ezera ZR krastā, bet darījumu objektu apbūves teritorijas Lielā Subates ezera A krastā. Jaunu ražošanas teritoriju izveidošana netiek paredzēta, esošās ražošanas teritorijas, ņemot vērā noteces virzienu, kā arī dominējošo gaisa masu pārnesi, neatstās negatīvu ietekmi uz dabas liegumu "Baltmuižas purvs".

Pie ilglaicīgām ietekmēm pieskaitāma arī lauksaimniecības zemju renaturalizācija (aizaugšana), kas noved pie transformācijas meža zemēs. Rezultātā samazinās bioloģiski vērtīgo ilgstoši kultivēto pļavu biotopu aizņemtā platība, kas savukārt veicina īpaši aizsargājamo augu sugu un dzīvnieku sugu (galvenokārt bezmugurkaulnieku un putnu, piem. griežu) atradņu skaita samazināšanos.

Pašreizējā teritorijas plānojumā nav iestrādātas rīcības meliorācijas objektu tehniskā stāvokļa uzlabošanai, kā rezultātā iespējama augsnes pārpurvošanās un lauksaimnieciski izmantojamo zemju degradācija.

8. RISINĀJUMI, LAI NOVĒRSTU VAI SAMAZINĀTU PLĀNOŠANAS DOKUMENTA UN TĀ IESPĒJAMO ALTERNATĪVU ĪSTENOŠANAS BŪTISKO IETEKMI UZ VIDĪ

8.1. Plānotās teritorijas izmantošanas nosacījumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi

Lai novērstu izkliedēta piesārņojuma ietekmi uz ūdens kvalitāti, nepieciešams apzināt dabas un saimnieciskās darbības faktoros. Pie dabas faktoriem pieder augsnes tips, klimatiskie apstākļi un zemes izmantošanas veids (pļavas, meži, purvi). Ar cilvēku saimnieciskās darbības faktoriem saistās lauksaimniecībā izmantojamo zemju platības, mājdzīvnieku blīvums un augsnes mēslošanas intensitāte.

Teritorijas plānojumā iestrādātās prasības ietekmes uz vidi minimizēšanai. Nozīmīgākie vides un dabas aizsardzības normatīvi izstrādātajā Subates pilsētas lauku teritorijas plānojumā ir ievēroti.

Viens no instrumentiem ietekmes uz vidi un potenciālā riska minimizēšanai ir Latvijas tiesību aktos noteikto aizsargjoslu prasību ievērošana. Aizsargjoslu uzdevums ir aizsargāt dažāda veida objektus no nevēlamas ārējas iedarbības, nodrošināt ekspluatāciju un drošību, vai pasargāt vidi un cilvēkus no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

LR Aizsargjoslu likumā ir noteikti 5 aizsargjoslu veidi. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā ir noteikti šādi aizsargjoslu veidi:

- vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas;
- ekspluatācijas aizsargjoslas;
- sanitārās aizsargjoslas.
- drošības aizsargjoslas

Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas

1. Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas:

Subates pilsētas lauku teritorijas plānojuma grafiskajā daļā ir atzīmētas ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslas (tās tiek noteiktas, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu), aizsargjoslas atzīmētas izlases kārtībā atbilstoši pagasta plānojuma mēroga noteiktībai un darba grupas un Valsts zemes dienesta rīcībā esošiem datiem.

Minimālie ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumi tiek noteikti:

1) lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma):

- a) Daugavai - ne mazāk kā 500 metrus plata josla katrā krastā,
- b) 25 - 100 kilometrus garām upēm - ne mazāk kā 100 metrus plata josla katrā krastā,
- c) 10 - 25 kilometrus garām upēm - ne mazāk kā 50 metrus plata josla katrā krastā,
- d) līdz 10 kilometriem garām upēm - ne mazāk kā 10 metrus plata josla katrā krastā,
- e) 25 - 100 hektārus lieliem ezeriem - ne mazāk kā 100 metrus plata josla,
- f) 10 - 25 hektārus lieliem ezeriem - ne mazāk kā 50 metrus plata josla;
- g) līdz 10 hektāriem lieliem ezeriem - ne mazāk kā 10 metrus plata josla,
- h) ūdenstilpei vai ūdenstecei ar izteiktu palieni - ne mazāk kā visā palienes platumā neatkarīgi no iepriekšējos apakšpunktos noteiktā minimālā joslas platumā.

2. Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem:

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā noteiktas 500 m minimālas aizsargjoslas ap valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļiem, aizsargjoslas jākorrigē atkarība no kultūras pieminekļu un apkārtējās vides īpatnībām.

3. Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām:

Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām nosaka, lai nodrošinātu ūdens resursu saglabāšanos un atjaunošanos, ka arī samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz iegūstamo ūdens resursu kvalitāti visā ūdensgūtnes ekspluatācijas laikā (ne mazāk kā uz 25 gadiem).

Ap ūdens ņemšanas vietām nosaka stingra režīma, ka arī bakterioloģisko un ķīmisko aizsargjoslu. Urbumiem, akām un avotiem, kurus saimniecībā vai dzerama ūdens ieguvei izmanto savam vajadzībām individuālie ūdens lietotāji (fiziskas personas), aizsargjoslas nenosaka, ja ir veikta labiekārtošana un novērsta notekūdeņu infiltrācija un ūdens piesārņošana.

Aizsargjoslas ap centralizētas ūdens ņemšanas vietām aprēķina, ņemot vērā ūdens ņemšanas vietas dabiskos apstākļus un prognozējamo ūdens patēriņu.

Ja centralizētajai ūdensapgādei tiek izmantots gruntsūdeņu (neaizsargāts) ūdens horizonts vai pazemes ūdens krājumu mākslīgas papildināšanas metode, stingra režīma aizsargjoslu aprēķina tā, lai nodrošinātu ūdens filtrācijas laiku no aizsargjoslas robežas līdz ūdens ieguves urbumiem ne mazāku par gadu.

Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām, izstrādā Labklājības ministrija pēc saskaņošanas ar Vides aizsardzības ministriju.

3. Aizsargjoslas ap purviem:

Aizsargjoslas ap purviem nosaka, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un stabilizētu mitruma režīmu meža un purvu saskares zonā. Purviem ir noteikta aizsargjosla 20 m platuma.

Ekspluatācijas aizsargjoslas

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā (2007.-2019.) ir noteiktas šādas ekspluatācijas aizsargjoslas:

Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem:

Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem tiek noteiktas, lai samazinātu ielu, autoceļu un dzelzceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu rekonstrukcijai. Ciemos un citās blīvi apdzīvotās vietās aizsargjoslas gar ielām un autoceļiem nosaka teritoriālpļānojumos likumā noteiktajā kārtībā un atzīmē zemes gabalu plānos kā sarkano līniju (esoša vai projektēta ielas robeža) un būvlaidi (līnija, kas nosaka attālumu no sarkanās līnijas līdz apbūvei).

1. Aizsargjoslas gar autoceļiem:

- a) I tehniskās kategorijas ceļiem - 200 metru,
- b) II tehniskās kategorijas ceļiem - 100 metru,
- c) III tehniskās kategorijas ceļiem - 60 metru,
- d) IV un V tehniskās kategorijas ceļiem - 30 metru.

Autoceļam P73 Vecumnieki – Aknīste – Subate 60 m aizsargjosla abpus ceļam;

Autoceļam P70 Svente - Subate 60 m aizsargjosla abpus ceļam;

Autoceļam V 709 Aknīste – Gārsene – Ausmas 30 m aizsargjosla abpus ceļam;

Autoceļam V 800 Rubeņi – Ance - Subate 30 m aizsargjosla abpus ceļam;

Autoceļam V 708 Subate – Kaldabruņa - Rītenišķi 30 m aizsargjosla abpus ceļam.

2. Aizsargjosla gar dzelzceļu:

Dzelzceļa ekspluatācijas aizsargjoslas minimālais platums ir vienāds ar dzelzceļa zemes nodalījuma joslas platumu.

1) Pilsētās un ciemos ekspluatācijas aizsargjoslas maksimālais platums gar stratēģiskās (valsts) nozīmes un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem, izņemot tiem

piegulošos vai ar tiem saistītos staciju sliežu ceļus, speciālās nozīmes sliežu ceļus, pievedceļus un strupceļus, ir 50 metri katrā pusē no malējās sliedes, gar pārējiem sliežu ceļiem – 25 metri.

2) Lauku apvidū ekspluatācijas aizsargjoslas maksimālais platums gar stratēģiskās (valsts) nozīmes un reģionālas nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem, izņemot tiem piegulošos vai ar tiem saistītos staciju sliežu ceļus, speciālas nozīmes sliežu ceļus, pievedceļus un strupceļus, ir 100 metri katrā pusē no malējās sliedes, gar pārējiem sliežu ceļiem – 50 metri.

3. Aizsargjoslas gar sakaru līnijām:

1) gar apakšzemes kabeļu, gaisvadu un radiofikācijas sakaru līnijām - zemes gabals un gaisa telpa sakaru līnijas augstumā, ko norobežo nosacītas vertikālas plaknes sakaru līnijas katrā pusē 2,5 metru attālumā no apakšzemes kabeļu līnijas vai no gaisvadu līnijas ass;

2) ap virszemes un apakšzemes sakaru kabeļu līniju neapkalpojamiem pastiprināšanas punktiem - zemes gabals un gaisa telpa sakaru līnijas augstumā, ko norobežo nosacīta vertikāla plakne, kas atrodas 3 metru attālumā no pastiprināšanas punkta vai no tā apvaļņojuma robežas;

3) stigām mežu masīvos un stādījumos, kur koku augstums nav lielāks par 4 metriem, - 2,5 metri katrā pusē no līnijas ass līdz koku zariem;

4) stigām mežu masīvos un stādījumos, kur koku augstums ir lielāks par 4 metriem, - 3,5 metri katrā pusē no līnijas ass līdz koku zariem;

5) vietās, kur iespējami bieži koku krišanas gadījumi, stigas platums nedrīkst būt mazāks par stādījumu vidējo augstumu katrā sakaru līnijas pusē. Atsevišķi koki vai koku grupas, kas aug stigas malās, jānocērt, ja to augstums ir lielāks nekā stādījumu vidējais augstums.

4. Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem

Pagasta teritorijas plānojumā ir parādītas šādas elektropārvades līnijas:

- esošās 20 kV elektropārvades līnijas;
- esošās 110 kV elektropārvades līnijas.;
- perspektīvās 20 kV elektropārvades līnijas;
- perspektīvās 110 kV elektropārvades līnijas.

1) Aizsargjoslu platums gar elektrisko tīklu gaisvadu līnijām pilsētas un ciemos vietām ir šāds:

(a) līdz 20 kilovoltu līnijām – 2,5 metru attālumā no līnijas ass, (b) no 20 kilovoltu līdz 110 kilovoltu līnijām - 4 metru attālumā no līnijas ass, (c) vairāk par 110 kilovoltu līnijām - 8 metru attālumā no līnijas ass.

2) gar elektrisko tīklu gaisvadu līnijām ārpus pilsētām un ciemiem, kā arī pilsētu lauku teritorijās — zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas abpus līnijai:

(a) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kilovoltiem — 6,5 metru attālumā no līnijas ass, (b) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 20 kilovoltiem līdz 110 kilovoltiem — 20 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas, (c) vairāk par 110 kilovoltu līnijām - 30 metru attālumā no līnijas ass.

3) gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas kabeļu līnijas katrā pusē 1 metra attālumā no kabeļu līnijas ass. Ja kabelis atrodas tuvāk par 1 metru no ēkas vai būves, tad šajā kabeļa pusē aizsargjoslu nosaka tikai līdz ēkas vai būves pamatiem.

4) gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām, kuras zem ūdens līmeņa šķērso virszemes ūdensobjektus, - ūdens platība, ko visā dziļumā no ūdens virsmas līdz gultnei ietver paralēlas plaknes 100 metru attālumā katrā pusē no kabeļu līnijas ass.

5) ap elektrisko tīklu sadales iekārtām, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 1 metra attālumā ārpus šo iekārtu nožogojuma vai to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas.

5. Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm:

1. Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu meliorācijas būvju un ierīču ekspluatāciju un drošību.
2. Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un meža zemēm izstrādā Zemkopības ministrija.

6. Aizsargjoslas gar siltumtīkliem:

Ekspluatācijas aizsargjoslas gar siltumtīkliem, to iekārtam un būvēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu siltumtīklu, to iekārtu un būvju ekspluatāciju un drošību.

Siltumtīklu aizsargjoslas veido:

- (a) gar pazemes siltumvadiem, siltumapgādes iekārtām un būvēm— zemes gabals, kuru aizņem siltumvadi, iekārtas un būves, kā arī zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas 2 metru attālumā katrā pusē no cauruļvada apvalka, kanāla, tuneļa vai citas būves ārmalas;
- (b) ap virszemes siltumvadiem, sadales iekārtām un siltuma punktiem— zemes gabals, kuru aizņem siltumvadi, iekārtas un būves, kā arī zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas 1 metra attālumā katrā pusē no siltumvadu, iekārtu un būvju nožogojuma vai to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas.

7. Aizsargjoslas gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem:

Subates pilsētā ar lauku teritoriju aizsargjoslas gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem tiek noteiktas, lai nodrošinātu ūdensvadu un kanalizācijas tīklu ekspluatāciju un drošību. Aizsargjoslām gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem ir šāds minimālais platums:

- (a) gar ūdensvadiem un kanalizācijas spiedvadiem, ja tie atrodas līdz 2 metru dziļumam, — 3 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas;
- (b) gar ūdensvadiem un kanalizācijas spiedvadiem, ja tie atrodas dziļāk par 2 metriem, — 5 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas;
- (c) gar pašteces kanalizācijas vadiem — 3 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas.

8. Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem:

1. Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem nosaka, lai nodrošinātu ģeodēzisko punktu ilgstošu saglabāšanos un stabilitāti.

Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijā

2. Aizsargjosla ap ģeodēzisko punktu ir vienu metru plata zemes josla no ģeodēziskā punkta konstrukcijas ārējās malas.

9. Aizsargjoslas ap aizsprostu drošuma noteikšanas kontrolietaisēm:

1) Aizsargjoslas ap aizsprostu drošuma noteikšanas kontrolmērietaisēm (gruntsūdeņu līmeņa noteikšanas urbumi, grunts un būvju horizontālo noviržu mērījumu urbumi un atbalsta punkti, vertikālo deformāciju mērīšanas atbalsta punkti u.tml.) nosaka, lai nodrošinātu šo mērietaišu ilgstošu saglabāšanos, aizsardzību un nepārtrauktas novērtēšanas iespējamību.

2) Aizsargjoslas ap aizsprostu drošuma noteikšanas kontrolmērietaisēm nosaka ne mazāk kā divu metru rādiusā ap tām.

10. Tauvas josla

Ar zveju vai kuģošanu un citām ar to saistītām darbībām gar ūdeņu krastiem ir nosakāma tauvas josla. Tauvas josla nav jānosaka, ja privātie ūdeņi un tiem piegulošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības šajos ūdeņos nepieder valstij.

Gar upēm un ezeriem tauvas josla nav jānorobežo ar speciālām zīmēm; zemes īpašumu plānos tā apzīmējama kā lietošanas tiesību ierobežojums.

Tauvas josla gar mākslīgi izbūvētām hidrotehniskām būvēm un citām būvēm uz ūdens (mākslīgi izbūvēta tauvas josla) nosakāma saskaņā ar šo būvju plāniem. To uztur un apsaimnieko attiecīgie īpašnieki (lietotāji).

Piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šis likums, citi likumi un normatīvie akti.

Dabiskās tauvas joslas platums ir:

- gar privāto ūdeņu krastiem — 4 metri;
- gar pārējo ūdeņu krastiem — 10 metru;

Tauvas joslas platums tiek skaitīts:

- gar upju un ezeru lēzeniem krastiem — no normālās ūdenslīnijas;
- gar upju un ezeru kraujiem krastiem — no krasta nogāžu augšmalas, turklāt tauvas joslas platumā ietilpst arī zeme no ūdenslīmeņa līdz krasta nogāzei un pati nogāze;

Ja dabiski mainās ūdenslīnija, atbilstoši jaunajai ūdenslīnijai mainās arī tauvas josla. Gadījumos, kad upes gultni groza ar mākslīgiem regulēšanas darbiem, ja nepieciešams, zemes gabali jaunām gultnēm un tauvas joslai atsavināmi uz vispārēja pamata saskaņā ar nekustamās mantas piespiedu atsavināšanas normām.

11. Aizsargjoslas ap valsts aizsardzības objektiem:

Aizsargjoslas ap valsts aizsardzības objektiem tiek noteiktas, lai nodrošinātu valsts aizsardzības objektu drošību un ekspluatāciju, kā arī mazinātu šaušanas un spridzināšanas rezultātā radušos triecienviļņu un trokšņu negatīvo ietekmi uz cilvēkiem, mājdzīvniekiem un būvēm, kas atrodas valsts aizsardzības objekta tuvumā, un garantētu cilvēku un viņu īpašuma drošību ārkārtējos gadījumos.

Aizsargjoslām ap valsts aizsardzības objektiem minimālais platums ir 25 metri, skaitot no valsts aizsardzības objekta ārējām robežām, maksimālais platums – 600 metru.

Sanitārās aizsargjoslas

Sanitārās aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem, kuriem ir noteiktas paaugstinātas sanitārās prasības. To galvenais uzdevums ir sanitāro prasību nodrošināšana.

Sanitāro aizsargjoslu veidi:

1. Subates pilsētai ar lauku teritoriju teritorijai ir noteiktas šādu veidu vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas:

- aizsargjoslas ap kapsētām;
- aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām;
- aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai partikā neparedzeto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm.

1. Aizsargjoslas ap kapsētām:

Aizsargjoslas ap kapsētām tiek noteiktas, lai nepieļautu tām piegulošo teritoriju sanitāro apstākļu pasliktināšanos.

2. Aizsargjosla tiek atcelta, ja apbedīšana kapsētā ir pārtraukta vismaz 25 gadus, izņemot kapsētas, kurās apbedīti mēra upuri, un kapsētas vai apbedījuma vietas, kuras ir kultūras pieminekļi.

2. *Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām:*

Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām tiek noteiktas, lai nepieļautu tām piegulošo teritoriju sanitāro apstākļu pasliktināšanos.

3. Aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm:

1) Aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem no notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm nosaka, lai nodrošinātu tām piegulošo teritoriju aizsardzību no šo objektu negatīvās ietekmes;

2) Aizsargjoslas platums ap atkritumu apglabāšanas poligoniem un atkritumu izgāztuvēm ir 100 metru;

3) Aizsargjoslas platums ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu:
a) lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem, kuru sadedzināšanas jauda ir, sākot no 50 kilogramiem stundā, - 100 metru;

b) pārstrādes uzņēmumiem, kuri pārstrādā 1. un 2. kategorijas blakusproduktus, - 50 metru;

4) Aizsargjoslas platumu ap notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm nosaka atkarībā no izmantotās tehnoloģijas un ietaises tehniskā raksturojuma:

a) attīrīšanas ietaisēm ar slēgtu apstrādi visāciklā (bez vaļējām virsmām notekūdeņu un dūņu uzglabāšanai vai parstrādei), kuru jauda ir lailāka par 5 kubikmetriem notekūdeņu diennaktī, -50 metru;

b) atklātam notekūdeņu apstrādes tilpēm un slēgtai dūņu apstrādei vai slēgtai to uzglabāšanai – 100 metru;

c) atklātai notekūdeņu apstrādei un atklātiem dūņu laukiem – 200 metru;

d) atklātiem filtrācijas laukiem – 50 metru;

e) slēgta tipa bioloģiskajām attīrīšanas ietaisēm un tiem filtrācijas laukiem, kuros tiek attīrīts ūdens no slēgta tipa bioloģiskajām attīrīšanas ietaisēm, ja attīrīšanas ietaišu jauda nepārsniedz 15 m³ diennaktī, - 2 metri.

Drošības aizsargjoslas

Ir šādi drošības aizsargjoslu veidi:

1) Aizsargjoslas ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamo ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem;

2) Aizsargjoslas ap aizsprostiem;

3) Aizsargjoslas ap vēja ģeneratoriem;

4) Aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām;

5) aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus;

6) aizsargjoslas gar virszemes siltumvadiem, kuru diametrs ir 400 milimetri un lielāks.

1. Aizsargjoslas ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamo ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem:

1) Aizsargjoslas ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem nosaka, lai nodrošinātu ogļūdeņražu ieguves vietu, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadu, tilpņu, krātuvju, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumu ekspluatāciju un drošību, kā arī

samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēkiem šo objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā.

a) Aizsargjoslām ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamo ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem ir šāds minimālais platums:

- gar cauruļvadiem – 25 metri no cauruļvada ass;
- ap tilpnēm:
 1. kuru ietilpība ir lielāka par 200 m³ un kuras paredzētas naftas un naftas produktu iepludināšanai avārijas gadījumā, - 50 metru no šīm tilpnēm vai tas norobežojošām konstrukcijām;
 2. kuru ietilpība ir lielāka par 10 m³ un kuras paredzētas bīstamu ķīmisko vielu un produktu iepludināšanai avārijas gadījumā, - 50 metru no šīm tilpnēm vai tas norobežojošām konstrukcijām;
 3. Ap naftas un naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu pārsūkņēšanas un iepildīšanas stacijām, rezervuāru parkiem, iepildīšanas un izliešanas estakādēm, pietātnēm un muliņiem, uzsildīšanas punktiem, noliktavām, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem – 100 metru no šo objektu ēkām un būvēm, kurās atrodas nafta,

3) Drošības aizsargjoslu maksimālais platums ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem ir 500 metri.

2. Aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus:

Aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamās ķīmiskās vielas vai produktus apjomos, kas pārsniedz 10 cisternas vai vagonus viena dzelzceļa sastāvā, nosaka, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem avārijas gadījumā.

8.2. Plānotās teritorijas izmantošanas ieteikumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi

Plānojums paredz, ka Subates pilsētā ar lauku teritoriju nākotnē galvenie attīstības virzieni būs uzņēmējdarbības attīstības veicināšana, lauksaimniecība, inženierinfrastruktūras uzlabošana, tūrisms, vides saglabāšana u.c. Plānotajā teritorijas izmantošanā nav paredzētas būtiskas izmaiņas salīdzinot ar teritorijas pašreizējo izmantošanu.

Ražošanas objektu apbūve plānota esošajās ražošanas teritorijās, kā arī atsevišķās bijušo ražošanas objektu un fermu vietās, kur ir saglabājušās būves un infrastruktūra.

Lauksaimniecības teritorijām ir noteikti izmantošanas un apbūves noteikumi.

Jaunas apbūves teritorijas plānotas tikai Subates pilsētas teritorijā, kur iespējams nodrošināt nepieciešamo komunālo, sociālo un transporta infrastruktūru. Plānojumā tiek noteiktas ciemu teritorijas, kurās plānots paplašināt savrupmāju apbūvi. Perspektīvē sabiedrisko objektu apbūves teritorijas paredzētas Āzišķu ezera A krastā un Svuiļu ezera ZR krastā, bet darījumu objektu apbūves teritorijas Lielā Subates ezera A krastā. Vietās, kurām ir atbilstošs potenciāls, paredzēta tūrisma un rekreācijas objektu un infrastruktūras izvietošana, šo teritoriju sekundārā izmantošana - lauksaimniecība, mežsaimniecība, ūdenssaimniecība, viensētu saimniecība. Kā rekultivējamās teritorijas noteiktas potenciāli piesārņotās vietas.

Novērtējot plānotās (atļautās) teritorijas izmantošanas ietekmi uz vidi, redzams, ka vairumam Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā paredzēto darbību ietekme uz vidi un Natura 2000 teritorijām nebūs būtiska. Ievērojot plānošanas dokumenta izmantošanas un apbūves noteikumus, vides stāvoklis Subates pilsētā ar lauku teritoriju nepasliktināsies, jo netiek paredzētas

jaunas ražošanas un apbūves teritorijas Natura 2000 ĪADT tuvumā. Kā nozīmīgākās tiešās ietekmes novērtējamas jaunas apbūves, kā arī tūrisma un rekreācijas attīstība. Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumā nav paredzēta jaunu apbūves vai ražošanas teritoriju izveidošana ĪADT ietvaros vai to tiešā tuvumā.

Jaunajās apbūves teritorijās notekūdeņu saņemšana un attīrīšana tiks nodrošināta novadot tos esošajos kanalizācijas sistēmas tīklos un atjaunojot bioloģiskas iekārtas.

Uz bioloģisko daudzveidību ĪAD teritorijās negatīvu ietekmi var atstāt tūrisma attīstība un pieaugošais apmeklētāju skaits.

Nemot vērā vides aizsardzības mērķus un izvirzītās vides problēmas, Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma noteikti pasākumi vides kvalitātes saglabāšanai:

- Izstrādāt Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas reljefa enerģijas karti, kas ļautu noteikt ainaviski augstvērtīgās teritorijas tūrisma vajadzībām un perspektīvās rekreācijas vietas, kā arī lai mazinātu ūdens erozijas draudus.
- Izpētīt (detalizēti) katastrofālo lietusgāžu (1% un 0,5% nodrošinājums, intensitāte > 20 mm/diennaktī) iespējamo lokālo plūdu ietekmi, kā arī precizēt šādu plūdu potenciāli apdraudētās teritorijas Subates pilsētā ar lauku teritoriju, t.sk. vidi piesārņojošo objektu (degvielas krātuves, lopu kapsētas, pārstrādes uzņēmumi un tml.) atrašanas vietas.
- Apkopojot pašvaldības teritoriju plānošanas gaitā iegūto informāciju, kopā ar vietējām pašvaldībām izpētīt un precizēt nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritoriju zemes nogabalu atrašanas vietas un precīzas robežas.
- Kopā ar Daugavpils Ceļu satiksmes departamentu un Daugavpils reģionālo vides pārvaldi izpētīt Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijā esošos autotransporta maršrūtus (autotransporta plūsmas, intensitāte, kravu veidi, utt.), pa kuriem tiek pārvadātas bīstamās kravas un noteikt pasākumus, lai samazinātu bīstamo kravu pārvadājumu potenciāla riska iespējas.
- Izveidot pašvaldības dabas vērtību karti, uz kuras ir izdalītas zonas, kur dabas vērtību saglabāšana ir prioritāra attiecībā pret citiem plānošanas pasākumiem (t.sk. ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām).
- Izpētīt piesārņojuma transporta tranzīta negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām.
- Sadarbībā ar attiecīgajām institūcijām veikt vides riska objektu un teritoriju precizēšanu, izpēti un aizsardzības pasākumu, kā arī apsaimniekošanas noteikumu priekšlikumu izstrādāšanu katram objektam vai objektu grupai. Tajā skaitā, veikt plūdu potenciāli apdraudēto teritoriju 20% (applūst vienu reizi 5 gados), 5% (applūst vienu reizi 20 gados) un 1% (applūst vienu reizi 100 gados) precizēšanu un kartēšanu.
- Veikt pašvaldības teritorijā esošo kultūras pieminekļu un citu kultūrmantojuma objektu izvērtējumu, izdalot lielākus to koncentrācijas apgabalus, kā arī identificējot novada griezumā tūrisma attīstībai nozīmīgas teritorijas vai objektus.
- Veikt pašvaldības teritorijas nozīmīgāko ainavu un to vērtīgāko elementu izlases inventarizāciju lai iegūtu pamatotu informāciju tālākai ainavu aizsardzības un apsaimniekošanas veida noteikšanai.

Nozīmīgs instruments iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi minimizēšanai ir normatīvajos aktos noteikto aizsargjoslu prasību ievērošana. Plānojumā visu veidu aizsargjoslas ir noteiktas un, kur to pieļauj mērogs, attēlotas grafiski.

Diemžēl plānošanas dokumentā nav paredzēti risinājumi kā samazināt vides piesārņojumu no māsaimniecībām, kurām nav pieejami centralizētie kanalizācijas tīkli.

9. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS

Veicot Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas esošās izmantošanas analīzi un salīdzinot to ar plānoto teritorijas izmantošanu, tiek piedāvāts alternatīvais variants – “nulles” variants, t.i. – izstrādātajā plānošanas dokumentā paredzētās darbības netiek realizētas.

Vērtējot kopumā, izstrādātais Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojums rada priekšnoteikumus saprātīgai un ilgtspējīgai teritorijas izmantošanai, vienlaicīgi nodrošinot esošo resursu un dabas vērtību saglabāšanu. „Nulles” varianta piepildīšanās gadījumā netiktu radīti apstākļi vides un dabas aizsardzības pasākumu realizēšanai. Tādejādi sociālās un ekonomiskās sfēras attīstība Subates pilsētā un tās lauku teritorijā var ieviest nepārdomātu lēmumu pieņemšanu, neadekvātus problēmu risinājumus, haotisku teritorijas attīstību un vides problēmu saasināšanos. Šāda „nulles” varianta realizācijas gaitā nav iespējams sasniegt tos mērķus, kas tika izvirzīti, izstrādājot Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumu.

Balstoties uz esošo ekonomiskās attīstības rādītāju un iedzīvotāju skaita izmaiņu analīzi, var pieņemt, ka plānošanas dokumentā ietvertajā laika posmā nav paredzama strauja apbūves intensifikācija vai liela apjoma saimnieciskās darbības pieaugums. Diezgan pamatoti var prognozēt, ka komercsabiedrības un ražotnes, ja tādas tiks dibinātas no jauna, veidosies galvenokārt esošo apdzīvoto vietu robežās, un to attīstība balstīsies uz jau esošo infrastruktūru. Līdz ar to var paredzēt, ka nākotnē paredzamā celtniecība neradīs apdraudējumu bioloģiskajai daudzveidībai un ĪAD teritorijai, ja tā tiks realizēta saskaņā ar teritorijas plānojumu.

10. IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojums neparedz tādas rīcības, kas tieši negatīvi ietekmēs vides kvalitāti teritorijā un ĪADT teritorijā, dabas liegumā “Baltmuižas purvs”, esošās dabas vērtības, līdz ar to nav paredzēti arī kompensēšanas pasākumi.

Atbilstoši likumam “Par īpaši aizsargājamām teritorijām”, nevar uzsākt plānošanas dokumentu īstenošanu, ja tas rada negatīvu ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām Natura 2000. Izņēmumi ir pieļaujami tikai gadījumos, kad paredzētā darbība vai plānošanas dokuments ir vienīgais risinājums sabiedrībai nozīmīgu interešu apmierināšanai. Citos gadījumos paredzētā darbība nav pieļaujama.

Ja īstenojot Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojumu, rodas draudi kādai no Natura 2000 teritorijām, un tikai tad, ja tas ir vienīgais risinājums sabiedrībai nozīmīgu interešu apmierināšanai, Subates pilsētas ar lauku teritoriju domei kompensējošie pasākumi jānosaka saskaņā ar normatīvajiem aktiem un konsultējoties ar attiecīgajām vides un dabas aizsardzības institūcijām.

Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju, tad kompensējošie pasākumi var būt šādi:

- biotopa izveidošana no jauna kādā jaunā vai paplašinātā teritorijā, ko paredzēts iekļaut Natura 2000 tīklā;
- biotopa stāvokļa uzlabošana attiecīgā teritorijas daļā vai citā Natura 2000 teritorijā, proporcionāli projekta radītajiem zaudējumiem;
- jaunas teritorijas ierosināšana saskaņā ar Sugu un biotopu direktīvu (92/43/EEK).

Kompensācijas saimnieciskās darbība ierobežojumiem

Likumprojekts [„Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās”](#) 24.11.2003. atkārtoti iesniegts Valsts sekretāru sanāksmē. Saskaņā ar likumprojektu pēc likuma stāšanās spēkā zemes īpašniekiem par jebkādas mežsaimnieciskās darbības, galvenās cirtes vai kopšanas cirtes aizliegumu īpaši

aizsargājamās dabas teritorijās būs pieejamas kompensācijas, zemes īpašnieka neiegūtā saimnieciskā labuma apmērā vienreizēja maksājuma veidā no valsts budžeta līdzekļiem. Zemes īpašniekiem, kuru zeme ir iekļauta stingrā režīma vai regulējamā režīma zonā, būs tiesības prasīt zemes maiņu pret līdzvērtīgu valsts vai pašvaldību zemi tā paša vai blakus esoša pagasta vai novada robežās.

LR Zemkopības ministrija ir izstrādājusi "Latvijas lauku attīstības plāns lauku attīstības programmas īstenošanai 2004. – 2006. gadam" (turpmāk – LA plāns). Šobrīd tajā tiek iestrādāti pēdējie precizējumi.

Tas būs pamata dokuments nacionālā un ES līdz finansētā finansiālā atbalsta Latvijas lauku attīstības veicināšanai saņemšanai. LA plānā ir definēti lauku attīstības stratēģiskie mērķi, prioritātes un atbalsta pasākumi. Plānā ietverti visu īstenojamo pasākumu apraksti, pasākumu administrēšanas un īstenošanas uzraudzības veidi, īstenošanā iesaistīto institūciju sadarbība un pasākumu saskaņotība ar ES un nacionālo politiku un citiem atbalsta pasākumiem.

LA plānā noteiktas divas prioritātes - efektīvas, elastīgas un resursus ilgtspējīgi izmantojošas lauku ekonomikas attīstība un bioloģiski daudzveidīgas lauku vides saglabāšana.

Pirmās prioritātes darbības mērķis ir atbalstīt projektus, kuri, ilgtspējīgi izmantojot visus lauku teritorijā pieejamos resursus, sekmēs efektīvas un elastīgas saimnieciskās darbības attīstību visā lauku teritorijā un nodrošinās lauku iedzīvotāju ekonomiskās labklājības pieaugumu. Tā ietver sekojošus pasākumus: atbalsts lauku uzņēmumiem ES standartu sasniegšanā vides aizsardzības, dzīvnieku labturības, higiēnas un darba drošības jomās; priekšlaicīgā pensionēšanās; atbalsts ražotāju grupām; atbalsts daļēji naturālām saimniecībām; atbalsts jaunajiem zemniekiem; lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana; lauku ekonomikas dažādošana; zemes uzlabošana; mežsaimniecības attīstība.

Otrās prioritātes mērķis ir atbalstīt pasākumus ilgtspējīgas lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai, tādejādi uzturot bioloģiski daudzveidīgas vides un sakoptas ainavas kvalitāti un stimulējot lauku apdzīvotības saglabāšanos. Ar šo prioritāti saistīti sekojoši pasākumi: Agrovide (ar apakšpasākumiem: bioloģiskās lauksaimniecības attīstība; bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos; videi draudzīga saimniekošana; lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana; augu ģenētisko resursu saglabāšana), mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā; lauku ainavas saglabāšana.

Informāciju par iespējām saņemt atbalsta maksājumus meklēt Lauku atbalsta dienestā (tel. 7027542), Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrā (tel. 3050220), vai LR Zemkopības ministrijas preses un sabiedrisko attiecību nodaļā (tel. 7027070). Minētajās iestādēs arī konsultēs par atbalsta saņemšanai nepieciešamo dokumentu sagatavošanu un iesniegšanu Lauku atbalsta dienestam, kā arī informēs par pēdējiem labojumiem LA plānā.

11. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Latvijā dominējošā ir atlantisko gaisa masu DR-R pārnese. Tas nozīme, ka liela daļa piesārņojošo vielu aerosolu, gāzu un putekļu veida nonāk pagasta teritorijā no lielākajiem šī reģiona gaisu piesārņojošiem objektiem Daugavpilī. Jāpatur prātā arī iespējama pagasta teritorijas radioaktīvā piesārņojuma risks, ko nosaka potenciālu avāriju iespējamība Ignalīnas AES (100 km rādiusa zona) un šī piesārņojuma pārrobežu pārnese no Lietuvas Republikas. Tāpēc Latvijā pārrobežu piesārņojums atzīts par prioritāru problēmu vairākos valsts nozīmes stratēģiskos dokumentos – "Vides aizsardzības politikas plānā" (pieņemts 1995.gadā) un "Nacionālajā vides aizsardzības politikas plānā" (pieņemts 2003.gadā).

Uzņēmumi ar iespējamo negatīvo pārrobežu ietekmi uz Subates pilsētas lauku teritorijas:

Lietuvā: Ignalīnas atomelektrostacija

topošā radioaktīvo atkritumu glabātuve Galilaukē;
rūpnieciskie objekti un katlumājas Obeļai un Rokišķu pilsētās

Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma īstenošanas iespējamā pārrobežu ietekme:

Pašvaldības teritorijas plānojumā plānotās (atļautās) teritorijas zonējumā nav paredzētas jaunas ražošanas teritorijas, bet esošo ražošanas objektu darbības raksturs (lauksaimnieciskā ražošana – graudkopība; mehāniskās darbnīcas, kokapstrādes darbnīcas) neradīs pārrobežu ietekmi.

Radioaktīvais piesārņojums.

Apskatāmās teritorijas radioaktīvo saindēšanu var izsaukt avārija Ignalinas AES Lietuvas Republikā, kura atrodas 60 km uz dienvidiem no Subates pilsētas centra, Subates pilsētas lauku teritorija ietilpst 100 km zonā. Šajās zonā ietilpst arī īpaši aizsargājamā teritorija “Baltmuižas purvs” uz kuru avārijas gadījumā radioaktīvais piesārņojums atstās negatīvu ietekmi.

Nelabvēlīgos laika apstākļos (D, DR, DA vējš ar ātrumu 2-5m/sek augstumā līdz 1500 m) Subates pilsētas un tās lauku teritorijas radioaktīvā saindēšanās sāksies pēc 2-6 stundām no avārijas brīža un turpināsies līdz avārijas likvidēšanas beigām un brīdim, kad tiks novērsta radioaktīvo vielu izsviešana atmosfērā.

Ķīmiskais piesārņojums:

Ķīmiskā saindējuma zonā Subates pilsētas lauku teritorijas teritorijā var nokļūt joslas gar autoceļiem, ja uz minētā infrastruktūras objektā notiek avārija bīstamo kravu (naftas produkti, amonjaks, sašķīdinātā gāze, toksiskās vielas u.c.) pārvadāšanas laikā.

Ķīmiskā saindējuma zona var veidoties, notiekot avārijai Daugavpils uzņēmumos un toksiskajām vielām (piem. hloram), atkarībā no vēja virziena, nonākot Subates pilsētā un tās lauku teritorijā.

Ķīmisko un sprādzienbīstamo objektu apskatāmajā teritorijā nav.

12. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAI LIETOTO GALVENO PAMATPRINCIPU UN METOŽU APRAKSTS

Izstrādājot Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānojuma (2007. – 2019.) Vides pārskatu, tas tika gatavots vienlaicīgi ar pagasta plānošanas dokumentu, lai novērtētu plānojumā paredzēto pasākumu ieviešanas ietekmi uz vidi un tādejādi veicinātu analīzes rezultātu pēc iespējas agrāku pielietošanu nepieciešamo korekciju veikšanai.

Izstrādājot Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānojuma (2007. – 2019.) Vides pārskatu, tika izmantotas sekojošas metodes:

- publiski pieejamo uz Subates pilsētu un tās lauku teritoriju attiecināmo vides datu un informācijas analīze - tika analizēti Vides ministrijas un Valsts ģeoloģijas dienesta sagatavotie, publicētie un vispasaules tīmeklī izvietotie informācijas avoti, Vides, Ģeoloģijas un Meteoroloģijas aģentūras (VĢMA) un LR Centrālās statistikas pārvaldes dati;
- datu verificācija – Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojumā sniegtās vides informācijas atbilstība likumdošanai, aktualitāte, saistība ar plānošanas dokumentu, datu ticamība, pilnīgums un nozīmīgums;
- ģeotelpiskā analīze – kartogrāfiskā materiāla (LR satelītkarte M 1 : 50 000, topogrāfiskās kartes mērogos 1 : 50 000 – 1 : 10 000, Subates pilsētas ar lauku teritoriju aizsargjoslu karte, Latvijas ģeoloģiskā karte M 1 : 200 000 u.c.) analīze un ĢIS bāzētu IT tehnoloģiju izmantošana ģeogrāfiski saistīto vides datu vizualizācijai (hidrogrāfiskais tīkls, reljefs, ģeoloģiskā uzbūve, ĪADT, infrastruktūra, aizsargjoslas u.c.), aprēķiniem (platības, ūdensteču garumi, hidrogrāfiskā tīkla biežība u.c.) un savstarpējo saistību un ietekmju novērtēšanai;

- lauka pētījumi - apskatāmās teritorijas un potenciālo vides problēmu apsekošana *in situ* (uz vietas)
- intervijas - tikšanās ar amatpersonām Daugavpils reģionālajā vides pārvaldē, kā arī ar amatpersonām, kas bija iesaistītas Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānojuma izstrādē, lai iegūto informāciju izmantotu vides pārskata sagatavošanai;
- salīdzinošā analīze – līdzīgu vides problēmu un teritorijas plānojumos ietverto risinājumu salīdzināšana un konkrētajai situācijai piemērotākā varianta izvēlne, balstoties uz autoru uzkrāto pieredzi citu administratīvo vienību teritoriālo plānojumu vides pārskatu izstrādē.

13. PAREDZĒTIE PASĀKUMI PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI

Saskaņā ar LR Ministru kabineta noteikumiem Nr.157 no 23.03.2004. "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums", lai konstatētu teritorijas plānojuma īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, Subates pilsētas un tās lauku teritorijas domei, ņemot vērā Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroja atzinumu par vides pārskatu, būtu jāveic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu. Monitoringa pasākumi (skat.13.1.tab), ieteicams, būtu jārealizē reizi četros gados, realizējot aktivitātes un veicot mērījumus, lai varētu novērtēt, prognozēt un minimizēt teritorijas plānojumā paredzēto darbību realizācijas gaitā radušās ietekmes.

Teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringam var izmantot valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, VĢMA veicot vides monitoringu, datus, kas iegūti valsts vides monitoringa sistēmā un tās ietvaros veikto novērojumu rezultātus, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama pagasta pašvaldībai, piem. Daugavpils Universitātes zinātnisko pētījumu laikā iegūtos datus. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem, Subates pilsētas ar lauku teritoriju pašvaldībai jāveic vides monitoringu, lai novērtētu vides kvalitāti savā teritorijā un īstenotu pasākumus vides stāvokļa uzlabošanai. Monitorings tiek finansēts no pašvaldību budžeta.

Subates pilsētas un tās lauku teritorijas domei būtu jāpasastāda monitoringa ziņojums un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā jāiesniedz to Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojā. Monitoringa ziņojumā tiktu apkopota pieejamā informācija un tiktu ietverts vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojums.

Teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringa praktiskajā veikšanā būtu jāiesaista arī Daugavpils reģionālā vides pārvalde, Daugavpils rajona būvvalde un Valsts Zemes dienesta Daugavpils nodaļa, jo šo institūciju amatpersonas ir iesaistītas projektējamo objektu ietekmes uz vidi novērtēšanas procesā, būvobjektu un zemes gabalu izmaiņu saskaņošanā ar esošo teritorijas plānojumu un detālplāniem.

Vides monitoringa posteņi Subates pilsētā ar lauku teritoriju:

- **Pļavu un lauksaimniecības zemju biotopu monitorings (2005.gadā).** Šī monitoringa ietvaros Daugavpils rajonā veikta 6.starptautiskā balto stārķu ligzdu uzskaitē (2004/2005.gadā), kur apsekots 53% rajona teritorijas, tajā skaitā arī Subates pilsētā ar lauku teritoriju.

Iespējamais monitoringa pasākumu plāns sniegts 13.1. tabulā.

Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānojuma īstenošanas monitoringa pasākumi

N.p.k /mērķis	Pasākuma nosaukums	Izpildes termiņš	Potenciālais izpildītājs	Izpildes indikatori/rādītāji
1. Nodrošināt teritorijas plānojuma ieviešanu	1.1. izveidot teritorijas plānojuma ieviešanas uzraudzības un monitoringa grupu	2007.	Subates pilsētas lauku teritorijas padome (INP)	INP lēmums par teritorijas plānojuma ieviešanas uzraudzības un monitoringa grupas izveidi
	1.2. realizēt teritorijas plānojumā noteikto pasākumu izpildes kontroli	2007. – 2019.	INP teritorijas plānojuma ieviešanas uzraudzības un monitoringa grupa, Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānošanas nodaļa	INP teritorijas plānojuma ieviešanas uzraudzības un monitoringa grupas, Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānošanas nodaļas sēžu protokoli un atskaites, INP lēmumi (vismaz 1 reizi gadā)
	1.3. izvērtēt teritorijas plānojuma ieviešanas sekmes un trūkumus, ieviest korekcijas, grozījumus un izvirzīt uzdevumus plānošanas dokumenta jaunas redakcijas izstrādei			
	1.4. kontrolēt teritorijas plānojuma sasaisti un atbilstību dabas lieguma “Baltmuižas purvs”, dabas aizsardzības plānam tā izstrādes gaitā	2007. – 2019.	Dabas aizsardzības pārvalde (DAP); Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānošanas nodaļa	Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam “Baltmuižas purvs”
	1.5. kontrolēt teritorijas plānojuma sasaisti un atbilstību Daugavas baseina apsaimniekošanas plānam	2007. – 2019.	Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra (VĢMA); Upju baseinu apgabala konsultatīvā padome (Daugavas baseina pārvalde); Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānošanas nodaļa	Virszemes ūdens objektu apsaimniekošanas plāni
	1.6. kontrolēt teritorijas plānojumā paredzētās būvniecības atbilstību plānošanas dokumentam	2007. – 2019.	Daugavpils rajona būvvalde	Daugavpils rajona būvvaldes dokumentācija
	1.7. veikt teritorijas plānojuma ieviešanas uzraudzību lauksaimnieciskās darbības un pārtikas ražošanas, mežsaimniecības u.c. jomās	2007. – 2019.	Atbildīgās valsts institūcijas	Veiktās uzraudzības pārskati un gada ziņojumi (vismaz 1 reizi gadā)

N.p.k /mērķis	Pasākuma nosaukums	Izpildes termiņš	Potenciālais izpildītājs	Izpildes indikatori/rādītāji
	1.8. veikt teritorijas plānojuma pārskatīšanu pēc katrām vietējo pašvaldību vēlēšanām	2007. – 2019.	INP	Triju mēnešu laikā pēc vietējo pašvaldību vēlēšanām jaunievēlētās INP pieņemtais lēmums par plānošanas dokumenta atstāšanu spēkā, par grozījumu izdarīšanu tajā vai par jauna vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi (MK Noteikumi Nr.883 19.10.2004.).
2. Saglabāt vides stāvokli un dabas vērtības Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijas plānojuma ieviešanas gaitā	2.1. veikt virszemes ūdeņu monitoringu	2007. – 2019.	INP sadarbībā ar VĢMA	Vides pārskati (1 reizi gadā)
	2.2. veikt gaisa piesārņojuma monitoringu	2007. – 2019.	INP sadarbībā ar VĢMA	Vides pārskati (1 reizi gadā)
	2.3. veikt notekūdeņu emisijas monitoringu	2007. – 2019.	INP sadarbībā ar Daugavpils reģionālo vides pārvaldi (DRVP)	Vides pārskati (1 reizi gadā)
	2.4. veikt monitoringu dabas aizsardzības jomā (aizsargjoslu ievērošana, dabas pieminekļu statusa ievērošana, ĪADT apsaimniekošanas pasākumu ievērošana u.c.)	2007. – 2019.	INP sadarbībā ar DAP un DRVP	Atbildīgo institūciju atskaites
	2.5. veikt īpaši aizsargājamo biotopu inventarizāciju dabas liegumā “Baltmuižas purvs”	līdz 2011.g – pirmo reizi līdz 2015.g – otro reizi līdz 2019.g – trešo reizi	Latvijas Universitāte, Daugavpils Universitāte u.c.	Biotopu inventarizācijas pārskati un kartes (1 reizi 4 gados)
	2.6. veikt īpaši aizsargājamo ligzdojošo putnu inventarizāciju dabas liegumā “Baltmuižas purvs”	līdz 2011.g – pirmo reizi līdz 2015.g – otro reizi līdz 2019.g – trešo reizi	Latvijas Ornitoloģijas biedrība	ligzdojošo putnu populācijas blīvuma, putnu pāru skaita, ligzdošanas sekmju, sugu daudzveidības pārskati un ziņojumi (1 reizi 4 gados)

N.p.k /mērķis	Pasākuma nosaukums	Izpildes termiņš	Potenciālais izpildītājs	Izpildes indikatori/rādītāji
	2.7. veikt īpaši aizsargājamo augu sugu inventarizāciju to atradnēs Subates pilsētas ar lauku teritoriju teritorijā	līdz 2011.g – pirmo reizi līdz 2015.g – otro reizi līdz 2019.g – trešo reizi	Latvijas Universitāte, Daugavpils Universitāte u.c.	sugu daudzveidības un populācijas blīvuma pārskati un ziņojumi (1 reizi 4 gados)

14. VIDES PĀRSKATĀ IEKĻAUTĀS INFORMĀCIJAS KOPSAVILKUMS

Plānošanas dokumenta realizācija uzlabos esošo vides stāvokli apskatāmajā teritorijā, kā arī veicinās teritorijas sakārtotību, potenciālo resursu izmantošanu, vides un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, pastāvošās likumdošanas un sabiedrības interešu ievērošanu nekustamo īpašumu izmantošanā.

Dokumenta realizācija neradīs negatīvu ietekmi uz ĪAD teritorijām jo netiek paredzētas ražošanas vai dzīvojamās apbūves teritorijas ĪADT tuvumā vai būtisks šo teritoriju palielinājums Subates pilsētas un tās lauku teritorijas, plānojums neparedz būtisku zemes izmantošanas mērķa maiņu apskatāmajā teritorijā un ir izstrādāts tādā veidā, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu esošos objektus un teritorijas gan ekonomiskā ziņā, gan no vides aizsardzības viedokļa, un daudzos gadījumos šie abi aspekti sakrīt.

Subates pilsētā ar lauku teritoriju nav lielu atmosfēru un ūdeņus piesārņojošu vielu emisijas avotu, lielāko daļu piesārņojuma rada emisija no katlu mājām, transporta un attīrīšanas iekārtām.

Minētajā teritorijā esošo vides stāvokli dabas liegumos, kurus var ietekmēt teritorijas plānojums, var uzskatīt par labu. Ietekmes uz vidi samazināšanai Subates pilsētas un tās lauku teritorijas plānošanas dokumentā ir noteiktas dažādas aizsargjoslas atbilstoši LR „Aizsargjoslu likumam”.

Esošajam Subates pilsētas ar lauku teritoriju plānojumam nav piedāvāti alternatīvie varianti, izstrādājot plānošanas dokumentu, tajā nav paredzēta negatīva ietekme uz NATURA 2000 teritorijām, tādejādi nav nepieciešami arī kompensēšanas pasākumi saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” X daļas 43. pantu.

Izstrādātā plānošanas dokumenta īstenošana neradīs paredzamas pārrobežu ietekmes.

Problēmas, ko neatrisina plānojums:

- Nav atrisināta cieto sadzīves atkritumu savākšana no viensētām;
- Nav iespējams nodrošināt esošo viensētu dzīvojamo un saimniecisko notekūdeņu attīrīšanu;
- Saglabājas virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma risks no viensētu notekūdeņiem;
- Daļa esošās dzīvojamās apbūves atrodas teritorijās ar neatbilstoša izmantojuma statusu - kapu aizsargjoslā, autoceļu aizsargjoslā u.c.;
- Būtu nepieciešams izveidot vides monitoringa sistēmu, kas nodrošinātu plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējumu, reizi četros gados veicot mērījumus, lai varētu novērtēt, prognozēt un minimizēt radušās ietekmes.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS*Publikācijas un pārskati*

1. *Āva R.*, 1994 (b). Augšņu rajonēšana. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 1.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1994. – 88.- 90.lpp.
2. *Āva R.*, 1995. Glejaugsnes. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 2.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1995. – 110.lpp.
3. *Āva R.*, 1997. Podzolaugsnes. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 4.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Preses Nams, 1997. – 167.- 168.lpp.
4. *Brīvkalns K.*, 1959. Latvijas PSR augsnes. – Rīga, LVI, - 171 lpp.
5. *Burrough P.A., McDonnell R.A.*, 1999. Principles of Geographic Information Systems. – London: Oxford Univ. Press, -333 pp.
6. Daugavas baseina apsaimniekošanas plāns, 2003. CD-formāta izdevums.
7. *Eberhards G.*, 1972. Daugavas baseina ieleju uzbūve un attīstība. –Rīga, Zinātne, - 130 lp. (krievu valodā).
8. *Eberhards G.*, 1985. Ieleju attīstība pēdējā kontinentālā apledošanas apgabalā un mūsdienu upju procesi. Disertācijas ģeogrāfijas zinātņu doktora grāda iegūšanai autoreferāts. M.Lomonosova Maskavas valsts Universitate, 54 lp. (krievu val.)
9. Enciklopēdija Latvijas pagasti, Subates pilsētas lauku teritorija 2002. -Preses nams, -441. – 443. lpp.
10. Explanation of the Map of Precambrian basement of the Gulf Finland and surrounding area, scale 1 : 1 million, 1996. –Espoo, Geological Survey of Finland, 141 p.
11. *Gruberts D., Soms J.*, 2004. Dvietes senlejas ģenēzes jautājumi. *Latvijas Universitātes 62.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Ģeogrāfija. Ģeoloģija. Vides zinātne".* –Rīga, LU izd., 2004. -133.-137.lpp.
12. *Gruberts D., Paidere J., Priedītis J., Škute A.*, 2005. Daugavas palieņu ezeru ūdens sastāva īpatnības vasarā. Latvijas Universitātes 63.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Ģeogrāfija, ģeoloģija, vides zinātne". - Rīga, LU izd., 2005. -176.-177.lpp.
13. *Gruberts D., Paidere J., Priedītis J., Škute A., Druvietis I., Popels A., Parele E., Enģele L.* 2005. Biodiversity of the Daugava's floodplain lakes in Latvia. Book of abstracts of 3rd Int.Conf. "Research and Conservation of Biological Diversity in Baltic Region". - Daugavpils, 2005. -60.-61.lpp.
14. *Jansons B., Soms J.*, 2001. Pilskalnes subglaciālās iegultnes morfoloģija. DPU 9.ikgadējās zinātniskās konferences rakstu krājums. Sējums A14 "Dabaszinātnes". – Daugavpils: Saule, 2001. –29.-31.lpp
15. Latvijas ģeoloģiskā karte merogā 1 : 200 000. 34.lapa – Jēkabpils un 24.lapa – Daugavpils. - Rīga, Valsts ģeoloģijas dienests, 2003.
16. *Maldavs Z., Melluma A., Seile A.*, 1981. Ģeomorfoloģijas pamati. Rīga, Zvaigzne. -212 lpp.
17. *Nikuļins V.*, 1996. Latvijas vēsturisko zemestrīču seismotehniskā pozīcija. Latvijas ģeoloģijas vēstis, Nr.1. -Rīga, Valsts ģeoloģijas dienests, -22.-29.lpp.
18. Pazemes ūdeņu aizsardzība Latvijā. I.Semjonova red. -Rīga, Gandrs, 1997., -462 lpp.
19. *Ramans K.*, 1994. Ainavrajonēšana. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 1.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1994. – 22.- 24.lpp.
20. *Ramans K., Zelčs V.*, 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 2.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1995. – 74. -76.lpp.
21. *Rutkis J.*, 1960. Latvijas ģeogrāfija. – Stokholma, apgāds „Zemgale”, 794 lpp.
22. *Soms J.*, 1996. Gravju morfoloģija, to attīstības un izvietojuma likumsakarības Daugavas ielejas posmā no Krāslavas līdz Naujenei. Latvijas Universitātes 55.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Ģeogrāfijas un Zemes zinātnes". - Rīga, LU izd., 1996. -40.-41.lpp.

23. Soms J., 1997 (a). Cilvēka saimnieciskās darbības ietekme uz gravu veidošanās procesiem Augšdaugavā. Dabīgo ūdens resursu aizsardzības problēmas Daugavpilī. -Daugavpils: Saule, 1997. -57.-61.lpp.
24. Soms J., 1997 (b). Gravu izvietojuma īpatnības subglaciālo iegultņu nogāzēs Dienvidaustrumlatvijas augstieņu rajonos. Latvijas Universitātes 56.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Cilvēks.Vide.Resursi". - Rīga, LU izd., 1997. -89.-91.lpp.
25. Soms J., 1999 (a). Lineārās erozijas procesu raksturojums platoveida pauguru izplatības apgabalā Latgales augstienes Z daļā. Latvijas Universitātes 57.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Zeme. Daba. Cilvēks". - Rīga, LU izd., 1999. -123.-125.lpp.
26. Soms J., 1999 (b). Teritorijas ģeoloģiskā uzbūve kā gravu erozijas reljefa attīstību noteicošs faktors. Latvijas ģeoloģijas vēstis. –Rīga: 7/99, -23. - 27.lpp.
27. Soms J., 2000. Gravu attīstības un izvietojuma likumsakarības Dienvidaustrumlatvijā. Latvijas Universitātes 58.zinātniskās konferences tēzes. Zemes un vides zinātņu sekcija. - Rīga, LU izd., 2000. -149.-151.lpp.
28. Soms J., 2001. Augšzemes augstienes subglaciālo iegultņu raksturojums. Latvijas Ģeogrāfijas biedrības konferences tēzes. –Daugavpils: Saule, 2001. –32.-35.lpp.
29. Soms J., 2003. Topogrāfisko un ģeoloģisko faktoru nozīme gravu erozijas tīkla attīstībā un telpiskajā organizācijā salveida augstienēs Latvijā. Latvijas Universitātes 61.zinātniskās konferences tēzes. Sējums "Ģeogrāfija. Ģeoloģija. Vides zinātne". –Rīga, LU izd., 2003. -180.-183.lpp.
30. Turlajs J., Millīņš G., 1998. Latvijas apdzīvotās vietas (klasifikācija, vērtēšanas kritēriji, ciemu saraksts, kartes). – Rīga, Jāņa Sēta. – 92 lpp.
31. Upju baseinu apgabalu raksturojums. Antropogēno slodžu uz pazemes un virszemes ūdeņiem vērtējums. Ekonomiskā analīze"(Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, 2005.g.)
32. Vanags K., 1937. Ceļvedis pa dzimto zemi. Turistu ceļojumu maršruti Latvijā. 1.daļa. Vidzeme un Latgale. –Rīga, Sabiedrisko lietu ministrijas Turisma nodaļas izdevums, -282.lpp.
33. Veretņņkivos V., 1996. Latvijas un tās blakus teritoriju kristāliskā pamatklintāja stratigrāfija, tektonika un metaloģēnija. –Rīga, Valsts ģeoloģijas fonds.
34. Vides kvalitāte Latvijā, 2003. CD-formāta izdevums. –Rīga, Vides ministrija.
35. Zelčs V., 1995. Jersikas līdzenums. Enciklopēdija "Latvija un Latvieši". Latvijas daba. 2.sēj. / Atb. red. G.Kavacs. – Rīga: Preses Nams, 1995. – 189.- 191.lpp.
36. Zelčs V., Markots A., 1999. Ģeoloģiskās informācijas izmantošana teritorijas attīstības plānošanā. Valsts ģeoloģijas dienests, Latvijas Universitāte, Rīga, -123. lpp.

Likumi, noteikumi, normatīvie akti, koncepcijas, plāni

1. Par 1971. gada 2. februāra Konvenciju par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi. LR likums. (05.04.1995)
2. Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību. LR likums, *Latvijas Vēstnesis*, 1995., 137. nr.
3. Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu. LR likums (17.12.1996) *Latvijas Vēstnesis*, 1997., 1. nr.
4. Aizsargjoslu likums. LR likums, 1997. *Latvijas Vēstnesis*, 1997., 56. nr.
5. Par Konvenciju par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību. LR likums, *Latvijas Vēstnesis*, 1997., 58. nr.
6. Par ietekmes uz vidi novērtējumu. LR likums, 1998. *Latvijas Vēstnesis*, 1998., 322.-325. nr.
7. Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroja nolikums. LR MK 1998. gada 24. novembra noteikumi Nr. 445. *Latvijas Vēstnesis*, 1998., 352.-354. nr.
8. Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums. MK 2004. gada 1. maija noteikumi Nr.157. *Latvijas Vēstnesis*, 2004., 53. nr.

9. Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi. LR MK 2004. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 883.
10. Noteikumi par pazemes ūdens resursu apzināšanas kartību un kvalitātes kritērijiem .LR MK 2004. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 857. *Latvijas Vēstnesis*, 2004., 168. nr.
11. Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti. LR MK 2002. gada 4.aprīļa noteikumi Nr.118. *Latvijas Vēstnesis*, 2002., 50. nr.
12. LR Ministru kabineta Noteikumi nr. 175 (prot. Nr.18 7.§) no 2001.04.17. „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem”, izdoti saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 13.panta otro daļu (publicēts: „Vēstnesis” 63 2001.04.24.)
13. Noteikumi par gaisa kvalitāti. LR MK 2003. gada 21. oktobra noteikumi Nr.588. *Latvijas Vēstnesis*, 2003., 153. nr.
14. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.157 (23.03. 2004) “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. *Latvijas Vēstnesis*, 2004., 53. nr.
15. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.956 (23.11.2004) Valsts aģentūras “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras” nolikums. *Latvijas Vēstnesis*, 2004., 189. nr.

INTERNET resursi

1. Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008.gadam” (<http://www.mk.gov.lv/site/files/3/16951.doc> (skatīts 10.08.2005)
2. Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma.
3. http://www.vidm.gov.lv/vad/Latviski/Plani/BD_nac_programma/Saturs.html (skatīts 10.08.2005)
4. Dabas aizsardzības plāni. Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments. http://www.vidm.gov.lv/vad/Latviski/Plani/dab_aizs_plans.htm (skatīts 10.08.2005)
5. Valsts statistikas pārskats Nr.2- ŪDENS. Latvijas vides aģentūra; <http://oas.vdc.lv:7779/2ud.html> (skatīts 14.08.2005)
6. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Latvijas vides aģentūra; <http://vdc2.vdc.lv:8998/iadt.html> (skatīts 10.08.2005)
7. Ezeru pases. Latvijas vides aģentūra; http://oas.vdc.lv:7779/ez_pas.html (skatīts 10.08.2005)
8. Valsts statistikas pārskats par sadzīves atkritumiem 3-SA. Latvijas vides aģentūra; <http://oas.vdc.lv:7779/3sa.html> (skatīts 10.08.2005)
9. Valsts statistikas pārskats par bīstamiem atkritumiem 3-BA. Latvijas vides aģentūra; <http://oas.vdc.lv:7779/3ba.html> (skatīts 11.08.2005)

Nepublicētie materiāli

Daugavpils Universitātes Ķīmijas un Ģeogrāfijas katedras zinātnisko pētījumu fondu materiāli